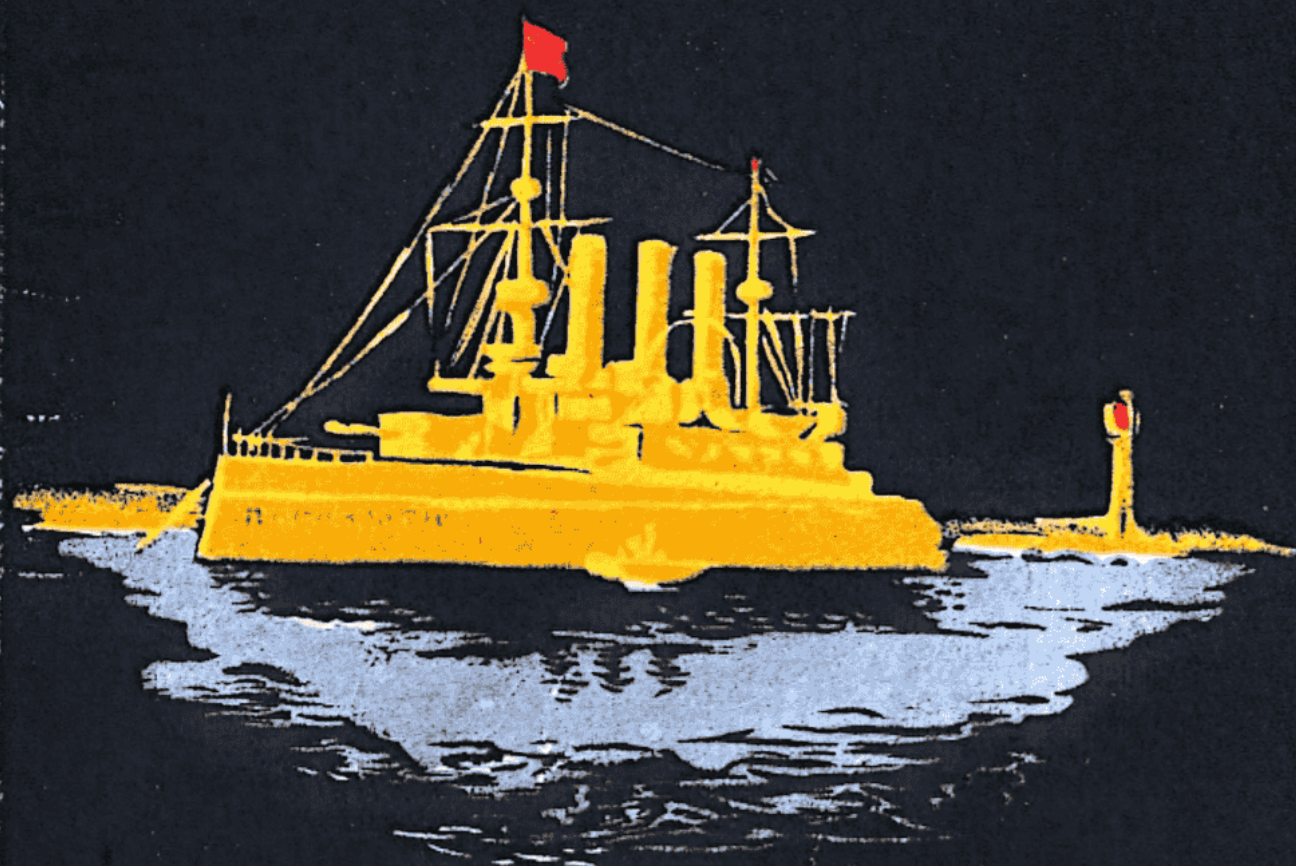
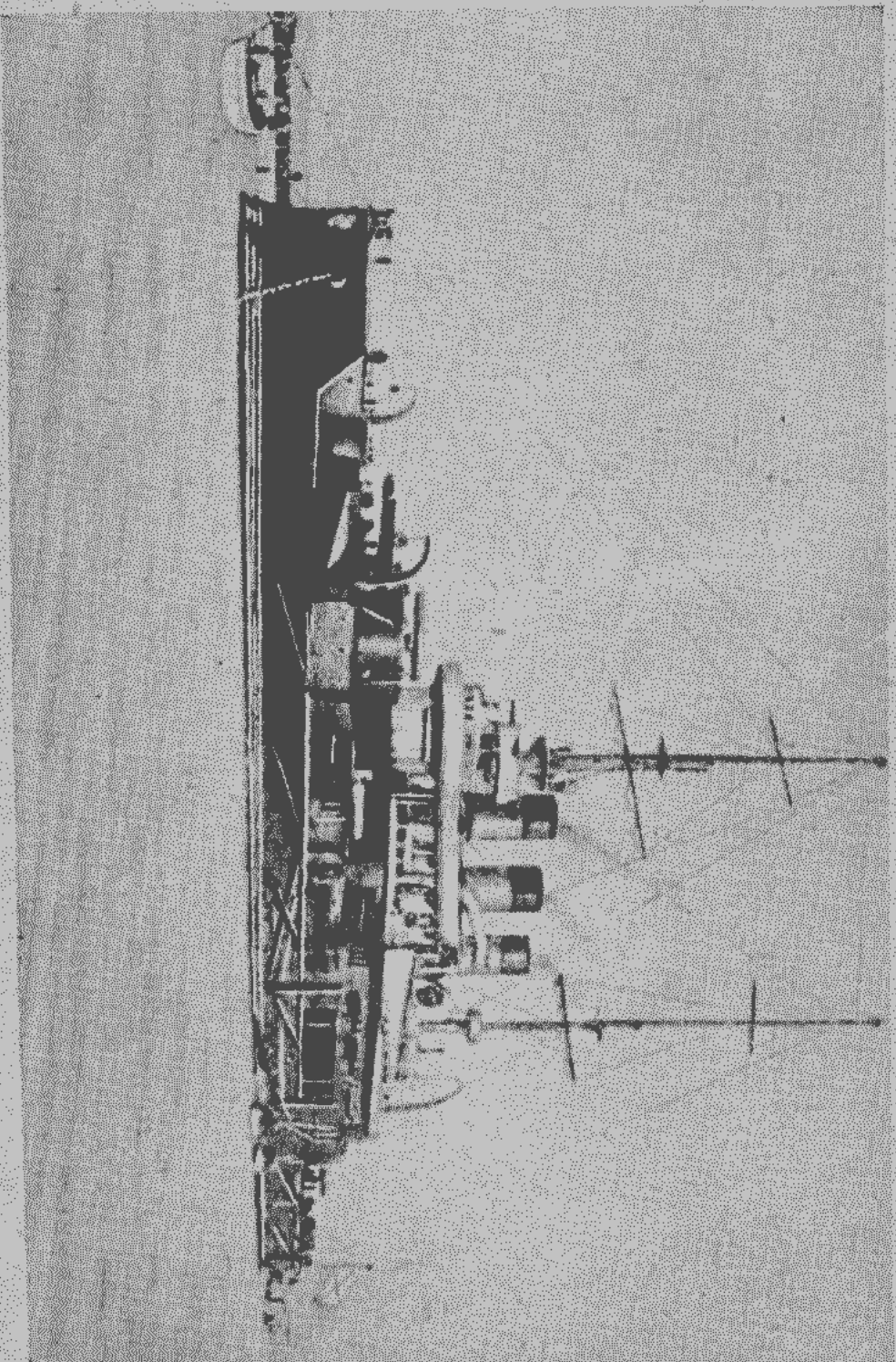

Potemkinistii
ÎN ROMÂNIA

1905-1955

Proletari din toate țările, uniți-vă!

Crucișătorul „Potemkin” la Constanța (1905).

INSTITUTUL DE ISTORIE A PARTIDULUI
DE PE LÎNGĂ C. C. AL P.M.R.

POTEMKINIȘTII ÎN ROMÎNIA

50 DE ANI
DE LA RĂSCOALA MARINARILOR
DE PE CRUCIȘĂTORUL „POTEMKIN“

de
TITU GEORGESCU și GAVRIL MARCU

1905 — 1955

EDITURA DE STAT PENTRU LITERATURĂ POLITICĂ
București — 1955

*Dat la cules 07.09.55. Bun de tipar 26.09.55. Tiraj
10.200. Hirtie semi-velină de 65 gr/m², 540×840/16.
Coli editoriale 6,30. Coli tipar 13. A. 04698/955.*

Tiparul executat sub comanda nr. 3.002/2.169 de
Combinatul Poligrafic Casa Scintei, „I. V. Stalin”,
Piața Scintei nr. 1, București — R.P.R.

I

PRIMA REVOLUȚIE POPULARĂ DIN RUSIA (1905 - 1907)

Alături de marele popor sovietic, popoarele din lumea întreagă sărbătoresc anul acesta împlinirea a 50 de ani de la revoluția rusă din 1905—1907, prima revoluție populară din perioada imperialismului. Scopul urmărit de această revoluție era: să desființeze odiosul absolutism țarist, să lichideze puternicele rămașițe ale orînduirii feudale în economia țării, pentru a netezi calea dezvoltării economice și politice continue a Rusiei, să dea tuturor popoarelor din Rusia țaristă libertate și dreptul la viață.

Această revoluție populară s-a desfășurat în condiții cu totul noi. În țările capitaliste din apusul Europei, revoluțiile care au lichidat feudalismul avuseseră loc în împrejurările cînd capitalismul era în plină ascensiune. Dar această ascensiune luase sfîrșit încă în a doua jumătate a veacului al XIX-lea, cînd capitalismul începuse să decadă. În primii ani ai veacului al XX-lea, orînduirea capitalistă

de pretutindeni intrase în cel din urmă stadiu al său, stadiul imperialismului.

În epoca imperialismului, care, așa cum a caracterizat-o V. I. Lenin, „este epoca capitalismului copt și răscopt, aflat în ajunul prăbușirii sale”,¹ contradicțiile capitalismului ating punctul cel mai înalt. Iar Rusia era țara în care se împleteau toate contradicțiile imperialismului. Aici capitalismul imperialist se contopea cu despotismul țarismului și agresivitatea naționalismului rus, cu politica de călău a țarismului față de popoarele neruse. „Țarismul — scrie I. V. Stalin — a fost punctul de convergență a părților celor mai negative ale imperialismului ridicate la pătrat”².

În Rusia industria capitalistă s-a dezvoltat mai târziu decât în țările din apus, dar foarte rapid. Întreprinderile capitaliste au crescut repede, adunînd la un loc mase mari de muncitori. Această concentrare a proletariatului a făcut să crească repede și conștiința și gradul său de organizare.

Dar cu toată această dezvoltare a întreprinderilor capitaliste, Rusia rămînea țara tuturor asupririlor.

Proletariatul muncea 12—16 ore pe zi și chiar mai mult. El n-avea nici un fel de drepturi politice, nu era liber să se organizeze, presa muncitorească era sistematic interzisă, elementele revoluționare erau sîngeros persecutate.

¹ V. I. Lenin, Opere alese în două volume, vol. I, Editura pentru literatură politică, 1954, ediția a II-a, pag. 739.

² I. Stalin: „Problemele leninismului”, Editura pentru literatură politică, 1952, ediția a III-a, pag. 5.

Țărănimea purta jugul greu al mării proprietăți moșierești și al rămășițelor iobăgiste. De aceea nu e de mirare că problema agrară se afla în centrul revoluției burghezo-democratice din Rusia, iar atunci cînd proletariatul s-a ridicat la luptă a găsit în țărănime un aliat puternic.

Burghezia rusă, de frica revoluției poporului muncitor, s-a postat pe poziții contrarevoluționare, de înțelegere și bun trai cu țarismul și moșierimea. Ea dorea să ajungă la putere, dar fără să acorde poporului libertăți și fără să lichideze țarismul și rămășițele iobăgiei. În aceste condiții burghezia rusă nu putea să se situeze în fruntea luptelor revoluționare. Acest rol istoric, de a conduce revoluția, nu putea reveni decît gloriosului proletariat rus.

Pregătirea revoluției populare. Contradicțiile din Rusia se cereau în chip obiectiv înlăturate. Dar aceasta nu se putea face decît pe calea revoluției populare, singura capabilă să înlătore starea putredă din Rusia și să deschidă cîmp liber dezvoltării mai departe a forțelor de producție pe calea progresului.

Anii 1903—1905 au constituit perioada de pregătire a revoluției. Întreaga situație din Rusia acestor ani cerea dezlănțuirea ei. Peste tot se simțea apropierea mării furtuni. Toate clasele se pregăteau de luptă. În această perioadă V. I. Lenin a formulat teoretic proble-

mele fundamentale ale revoluției. El a arătat că, spre deosebire de ceea ce s-a întâmplat în revoluțiile burgheze din apus, înfăptuite, după cum am văzut, în epoca de ascensiune a capitalismului, în Rusia epocii imperialismului, *proletariatul*, și nu burghezia, trebuie să fie hegemonul, conducătorul revoluției. De asemenea el a arătat că proletariatul își va putea îndeplini rolul de conducător al revoluției numai dacă va duce o politică de alianță cu țărănimea și de izolare a burgheziei liberale. Țărănimea trebuia eliberată de influența burghezici; ea trebuia să devină o rezervă a proletariatului. Totodată V. I. Lenin a indicat că între revoluția burghezo-democratică și cea socialistă nu trebuie să existe nici un zid, nici o prăpastie, nici o distanță de zeci și sute de ani, și că revoluția burghezo-democratică trebuie, din mers, transformată în revoluție socialistă.

Pregătirea revoluției a început prin crearea de către V. I. Lenin a partidului marxist revoluționar al proletariatului.

Pentru crearea partidului de tip nou în Rusia, V. I. Lenin a depus o activitate titanică. Această activitate a fost încununată de succes la Congresul al II-lea al P.M.S.D.R., care s-a ținut în iulie 1903 la Londra. În această perioadă se cerea rezolvarea unei probleme de cea mai mare importanță, și anume: care va fi calea pe care va merge tînăra mișcare muncitorească din Rusia: cea indicată de bolșevici, în frunte cu Lenin, calea revoluției, calea luptei pentru cucerirea puterii și instaurarea

V. I. LENIN
in 1905

dictaturii proletariatului, sau calea oportunismului, pe care o propovăduiau menșevicii, economiștii etc., calea renunțării la revoluție și a recunoașterii „veșniciei” capitalismului?

Mișcarea muncitorească din Rusia a mers pe drumul indicat de V. I. Lenin și tovarășii săi de luptă, pe drumul luptei revoluționare. Partidul revoluției fusese făurit în lupta aprigă cu concepțiile oportuniste și ca urmare a nimicirii acestora.

După această victorie, partidul a inițiat și a creat o serie de organizații de clasă ale proletariatului și de masă ale poporului. O largă organizație de clasă a proletarilor sînt sindicatele.

În Rusia sindicatele au apărut după întemeierea partidului, din inițiativa și sub conducerea lui. Acest fapt a avut cea mai mare însemnătate pentru întreaga lor dezvoltare și activitate ulterioară.

Sindicatele au luat naștere în Rusia în preajma anului 1905, în timpul marilor greve de atunci. Luptele revoluționare din anii primei revoluții, 1905—1907, au constituit leagănul sindicatelor din Rusia. Crearea și conducerea lor de către partid și condițiile în care s-au născut și dezvoltat au făcut din sindicatele din Rusia cele mai revoluționare din lume.

Proletariatul rus se organiza în vederea mării bătălii pe care urma s-o dea. În fruntea lui se afla cel mai înaintat partid revoluționar — partidul făurit de V. I. Lenin.

Ca metode de luptă, V. I. Lenin și bolșevicii au indicat proletariatului drumul marilor greve economice, care, pe măsură ce acestea creșteau, urmau să fie transformate în greve politice. La rîndul ei, în momentul culminant, greva politică urma să fie transformată în insurecție armată. Astfel a pregătit V. I. Lenin marea bătălie revoluționară din 1905. Nemulțumirea și revolta maselor creșteau. Ceea ce însă a făcut să crească și mai mult revolta poporului și a dus la grăbirea izbucnirii revoluției a fost războiul ruso-japonez din anii 1904—1905.

**Războiul
ruso-japonez.** Războiul ruso-japonez a izbucnit ca urmare a înăspririi contrazicerilor imperialiste și a ciocnirii intereselor dintre marile puteri care urmăreau să reîmpartă lumea, mai ales China, care nu fusese încă împărțită între imperialiști și a cărei împărțire urma să asigure dominația puterilor imperialiste învingătoare în Pacific.

La această luptă pentru împărțirea Chinei, adevărat război între lupi de pradă, a participat și Rusia țaristă, care s-a lovit în Manciuria, provincie chineză, de imperialismul japonez; acesta urmărea, la rîndul său, ocuparea și jefuirea Chinei și Coreei. Japonia s-a pregătit intens pentru războiul împotriva Rusiei. Deși nepregătită pentru război, Rusia a intrat totuși în război, deoarece pe lîngă interesele ei imperialiste de cîmpire, autocrația țaristă, împotriva căreia se ridicau popoarele Rusiei, avea nevoie de o diversiune, adică de

o acțiune care să îndepărteze atenția muncitorilor și țăranilor de la adevăratele cauze ale suferinței și pentru a preveni revoluția.

Pleve, șeful poliției din Rusia, declarase: „Pentru a preîntîmpina revoluția în Rusia avem nevoie de un mic război victorios”¹. Astfel a izbucnit războiul ruso-japonez.

Acest război imperialist, de jaf și cotropire de ambele părți, s-a terminat, cu tot eroismul soldaților ruși, prin înfrîngerea rușinoasă a Rusiei țariste. El a scos și mai mult la iveală subrezenia țarismului. Departe de a întări pozițiile politice ale guvernului țarist și de a preîntîmpina revoluția, războiul ruso-japonez a zdruncinat și mai mult țarismul. El a agravat situația economică a Rusiei, a dus la creșterea prețurilor, la scăderea salariilor, la accentuarea crizei industriale, la înmulțirea grevelor și la creșterea urii maselor împotriva regimului țarist.

Avîntul neconținut al mișcării muncitorești și nemulțumirile adînci din rîndurile țăranimii, certurile dintre partidele la putere și creșterea spiritului antirăzboinic în țară, — toate acestea dovedeau că Rusia a intrat în criză revoluționară, că situația era coaptă pentru izbucnirea revoluției.

„Duminică
sîngeroasă”. Inceputul revoluției l-au constituit sîngeroasele evenimente care au avut loc la Pe-

tersburg în ziua de 9 ianuarie 1905. În rîndurile muncitorilor existau păături înapoiate, care

¹ A. M. Pankratova: „Istoria U.R.S.S.”, vol. III, editura „Cartea rusă”, 1951, pag. 33.

mai credeau în „tătucul țar“ și în bunele sale intenții.

Această credință în țar a făcut posibil ca muncitorii să se lase provocați de ideea redactării unei petiții în care să-și scrie plîngerile lor și pe care să o ducă țarului. Cu toate că bolșevicii au arătat muncitorilor că drepturile lor nu pot fi cucerite decît pe cale revoluționară, demonstrația avu loc. Astfel, în dimineața zilei de 9 ianuarie, muncitorii demonstrau pașnic, îndreptîndu-se spre Palatul de iarnă al țarului. La această demonstrație pașnică, țarul a răspuns cu gloanțe.

Peste o mie de muncitori au fost uciși și mai mult de două mii răniți. De atunci, duminica aceasta de 9 ianuarie a căpătat numele de „duminica sîngeroasă“. În ziua aceea, pînă și cei mai înapoiați dintre muncitori și-au pierdut încrederea în țar.

Iată cum descrie acest eveniment marele scriitor rus Maxim Gorki :

„Mulțimea se transforma încet, dar hotărît, devenea din gloată popor. Tineretul se împrăstia în pîlcuri mici, care se îndreptau toate în aceeași parte, din nou spre fluviu. Și mereu se aduceau pe brațe răniți și morți ; mirosea a sînge cald, răsunau vaiete și exclamații.

— Pe Iakov Zimin l-au nimerit drept în frunte.

— Să-i mulțumim tătucului-țar !

— Ce să spun, bine ne-a mai întîmpinat !

Se auziră cîteva vorbe grele. Cu un sfert de ceas mai devreme, mulțimea ar fi sfîșiat în

bucăți pe cel ce ar fi rostit numai una din aceste vorbe.

O fetiță alerga strigînd :

— N-ați văzut-o pe mama ?

Oamenii se întorceau tăcuți spre ea și-i făceau loc să treacă.

Apoi se auzi glasul femeii cu brațul rănit :

— Aici sînt, maică, aici...

Strada se golea. Tineretul se îndepărta din ce în ce mai repede. Cei mai în vîrstă mergeau fără grabă, cîte doi, cîte trei, posomorîți, privind pe sub sprîncene în urma celor tineri. Vorbeau puțin. Doar din cînd în cînd cîte unul, nemaiputînd să-și stăpînească amarul, izbucnea cu jumătate glas :

— Își bat joc de popor !

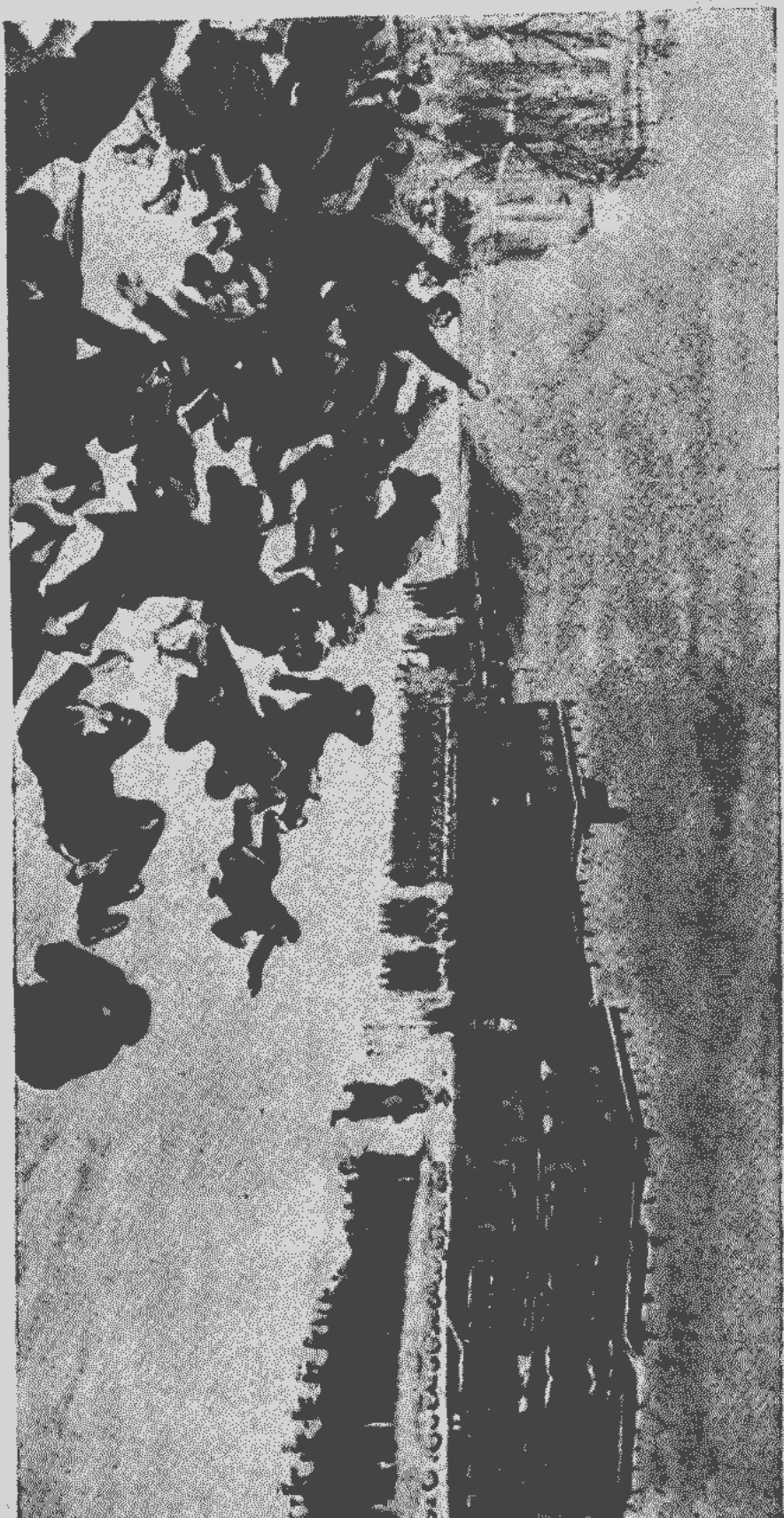
— Ucigași blestemați !

Cu toții căinau pe cei uciși, și în același timp își dădeau seama, în chip încă nelămurit, că fusese totodată ucisă o prejudecată apăsătoare, de robii ; nimeni nu vorbea de «el», nimeni nu rostea numele care ar fi scrijelit auzul, pentru a nu trezi în inimi și mai multă jale și mînie...

Sau poate că nu suflau un cuvînt despre acel mit de teamă să nu plăsmuiască altul în locul celui sfărîmat...¹.

Muncitorii au înțeles lecția „duminicii sîngerose“, au înțeles că drepturile lor se obțin nu prin petiții și rugăciuni, ci prin lupta revoluționară armată. „Educarea revoluționară a proletariatului — scria V. I. Lenin —

¹ M. Gorki : „9 ianuarie“, editura „Cartea rusă“, 1954, pag. 10—11.

Impuşcarea muncitorilor în faţa Palatului de iarnă la 9 (22) ianuarie 1905.
Tablou de pictorul I. A. Vladimirov. (Muzeul central „V. I. Lenin” din Moscova).

a progresat într-o singură zi atît cît n-ar fi putut să progreseze în luni și ani de viață cenușie, obișnuită, oprimată“¹.

Prin masacrul din „duminica sîngeroasă“, proletariatul rus a primit o mare lecție politică. Departe de a da înapoi în fața gloanțelor țarului, lupta sa a devenit și mai aprigă, și mai hotărîtă.

Mișcarea revoluționară lua proporții uriașe. În aceste condiții se punea problema ca partidul politic al clasei muncitoare să realizeze o conducere justă și fermă. Se știe însă că în partid existau două curențe: curentul revoluționar, al bolșevicilor, și cel oportunist, al menșevicilor. Fiecare din aceste curențe privea în chip diferit caracterul revoluției din Rusia. Această situație, scindarea partidului, se cerea rezolvată. V. I. Lenin propuse convocarea Congresului al III-lea al partidului, care să pună capăt oportunismului menșevicilor în problema revoluției și să stabilească un punct de vedere unic, pe baza învățăturii marxismului revoluționar.

Congresul al III-lea a avut loc în aprilie 1905. El a stabilit că proletariatul are rolul de conducător al revoluției și că, pentru a obține victoria, el trebuia să meargă în alianță cu întreaga țărănime, să izoleze burghezia liberală și să ducă lupta pentru victoria revoluției burghezo-democratice și trecerea imediată la revoluția socialistă. Tactica stabilită de congres era trecerea de la grevele politice de masă la insurecția armată.

¹ V. I. Lenin, Opere, ed. a 4-a rusă, vol. 8, pag. 77.

V. I. Lenin a fundamentat din punct de vedere teoretic toate hotărârile Congresului al III-lea în vestita sa operă „Două tactici ale social-democrației în revoluția democratică”¹.

Pentru prima oară în lume, V. I. Lenin a elaborat știința despre particularitățile revoluției burghezo-democratice în epoca imperialismului, despre forțele ei motrice, sarcinile și perspectivele ei. Tezei oportuniste după care proletariatul nu poate înlăptui revoluția socialistă decît atunci cînd reprezintă majoritatea populației într-un stat, V. I. Lenin i-a opus teza revoluționară în virtutea căreia adevărata forță a proletariatului nu este determinată de faptul dacă el constituie sau nu majoritatea populației țării, ci de conștiința sa politică, de capacitatea sa revoluționară, de gradul său de organizare.

Întreaga lucrare a lui V. I. Lenin este străbătută de ideea hegemoniei proletariatului și a alianței dintre proletariat și țărănime în lupta lui revoluționară. V. I. Lenin demască concepția oportunistă despre așa-zisa prăpastie dintre revoluția burghezo-democratică și revoluția proletară. Oportuniștii susțineau că de la victoria revoluției burghezo-democratice va trebui să mai treacă 50—100 de ani pentru a se înlăptui revoluția socialistă. V. I. Lenin, dimpotrivă, a arătat că revoluția burghezo-democratică poate și trebuie să fie transformată din mers în revoluție socialistă. Astfel a îmbogățit V. I. Lenin marxismul cu noi teze

¹ Apărută în Editura Partidului Muncitoresc Român, 1950.

despre revoluție și a zdrobit din punct de vedere ideologic concepțiile menșevicilor.

Hotărârile Congresului al III-lea al P.M.S.D.R. și lucrarea „Două tactici...” au înarmat proletariatul internațional. Ele au dat proletariatului rus în revoluție o armă de neprețuit.

Proletariatul rus trecu la pregătirea insurjecției armate.

Pregătirea insurjecției armate. La îndemnul bolșevicilor, în întreaga Rusie, masele muncitoare, trezite la conștiința

politică și la lupta revoluționară, organizau greve de protest. Greve de masă au izbucnit și în Polonia, Finlanda, Ucraina, Caucaz și Siberia, în semn de solidaritate cu muncitorii din Petersburg.

De mare însemnătate a fost trecerea de partea revoluției a unor unități militare. Aceasta are loc mai ales în rîndurile flotei maritime și a găsit o puternică expresie în răscoala marinarilor de pe vasul „Potemkin”, din luna iunie 1905¹.

De asemenea proletariatul de peste hotare a sprijinit lupta poporului rus; muncitorii din Paris, Londra, Viena, Bruxelles etc. au organizat demonstrații de protest în fața ambasadelor țariste sub lozincile: „Jos țarismul!”, „Jos asasinii!”, „Trăiască revoluția!”. Țărăniimea rusă, tineretul studios, intelectualitatea progresistă sprijineau revoluția.

¹ De răscoala de pe vasul „Potemkin” se ocupă capitolele următoare.

Sub influența directă a grevelor muncitorești și a propagandei bolșevicilor în rîndurile țăranilor, o mare mișcare țărănească începe în regiunile centrale ale Rusiei, în Gruzia și în țările baltice. În guberniile Orel, Kursk, Cernigov, țăranii intră cu plugurile pe moșii, își împart bucatele, vitele și păsările moșierilor, ard învoielile, dau foc conacelor.

În acest timp, în orașe, proletariatul continua puternica lui mișcare grevistă, care creștea neîncetat. În 1905 aproape 3.000.000 de lucrători industriali și sute de mii de funcționari au luat parte la greve. În toamna acestui an mișcarea revoluționară cuprinsese toată țara. În octombrie greva devenise generală pe întreaga Rusie, iar guvernul se dovedea tot mai neputincios s-o stăvilească. Orice activitate încetase: trenurile și vapoarele nu mai circulau, fabricile nu mai lucrau, poșta și telegraful nu mai funcționau, ziarele și revistele nu mai apăreau, școlile și magazinele își închiseseră porțile. În unele orașe greva tindea să se transforme în insurecție armată.

Întreaga desfășurare a revoluției a dovedit temeinicia și justetea strategiei și tacticii bolșevicilor.

**Apariția
Sovietelor de
deputați.**

Am văzut mai sus că, în preajma și în timpul revoluției din 1905, proletariatul rus, condus de partidul bolșevicilor, a creat puternicele sale organizații de clasă, syndicatele revoluționare. În zilele furtunoase ale revoluției, geniul revoluționar al proletariatului rus a creat o nouă organizație

politică revoluționară, necunoscută pînă atunci, Sovietele de deputați ai muncitorilor. Lucrătorii din fabrici și uzine își alegeau reprezentanți în Sovietul de deputați pentru conducerea luptelor. Acolo unde Sovietele erau conduse de bolșevici — cum a fost cazul la Moscova și în alte orașe și centre muncitorești —, ele au dus o politică revoluționară consecventă și au devenit organe ale insurecției armate, organe ale dictaturii revoluționar-democratice a proletariatului și a țărănimii. În multe orașe Sovietele cuprindeau și reprezentanți ai soldaților, adică ai muncitorilor și mai ales ai țăranilor în uniformă.

V. I. Lenin acorda o mare importanță Sovietelor, în care vedea embrionul statului socialist proletar.

După greva generală din octombrie 1905, lupta revoluționară a clasei muncitoare din Rusia țaristă a îmbrăcat forme noi, mai ascuțite. Muncitorii se convinseseră, prin propria lor experiență, că țarismul poate fi doborât numai prin insurecția armată, numai printr-o răscoală armată populară. Grevele politice ale muncitorilor, creșterea mișcării țărănești, demonstrațiile politice de masă, care se sfîrșeau uneori prin ciocniri armate cu poliția și armata, pătrunderea ideilor revoluționare în armată și flotă, mișcarea de eliberare națională a popoarelor asuprite de țarism, — toate acestea anunțau apropierea insurecției populare armate și au dat revoluției un larg caracter popular.

Izbucnirea insurecției.

Indeplinind hotărârile Congresului al III-lea al Partidului muncitoresc social-democrat din Rusia, V. I. Lenin pregătea cu perseverență partidul și clasa muncitoare pentru insurecția armată. Momentul culminant al revoluției a fost insurecția armată din decembrie 1905. În ziua de 7 decembrie 1905 Sovietul de deputați din Moscova declară greva politică generală, care a fost transformată în insurecție armată. În uzine lucrătorii fabricau arme pentru răsculați, se organizau detașamente de luptă, pretutindeni aveau loc mitinguri și ciocniri cu poliția. O parte importantă a garnizoanei era de partea insurgenților, dar guvernul țarist a reușit să reprime repede tulburările izbucnite în unele unități. Timp de nouă zile muncitorii din Moscova au luptat pe baricade împotriva trupelor de cazaci și au făcut minuni de eroism. Dar, neputînd rezista canonadelor de artilerie ale regimentelor de gardă aduse din Petersburg, muncitorii au trebuit, în cele din urmă, să bată în retragere, apărînd însă cu dîrzenie fiecare palmă de loc împotriva unor forțe de cîteva ori superioare. Insurecția a fost înăbușită deoarece muncitorii nu aveau destule arme, iar comitetul orășenesc de partid, care conducea insurecția, fusese arestat. De aceea insurecția, începută și cu întîrziere, nu s-a putut transforma într-o mișcare a proletariatului din întreaga Rusie. A contribuit la înfrîngere tactica defensivă a

insurgenților, precum și activitatea dizolvantă a menșevicilor și a socialiștilor-revoluționari. Astfel a fost înăbușită insurecția din Moscova, ca și cele care au avut loc în alte orașe.

Baricade la Moscova în timpul insurecției armate din 1905.

Insurecția armată a dovedit însă că proletariatul poate să desfășoare o luptă armată; ea a dovedit maturizarea politică, solidaritatea și conștiința înaltă a proletariatului.

În ianuarie 1905, muncitorii — încrezători în țară — ieșiseră în întâmpinarea lui cu icoane și prapuri pentru a-i cere „o fărîmă de milostenie”; în decembrie al aceluiași an însă ei au luptat cu arma în mîină pe baricade pentru răsturnarea țarismului pe calea violenței revoluționare. Toate acestea dovedesc că în focul revoluției conștiința politică a proletariatului rus a crescut în proporții uriașe.

**Infrîngerea
revoluției.**

După înăbușirea insurecției armate din Moscova în luna decembrie 1905, revoluția intră într-o perioadă nouă, care se caracteriza prin scăderea treptată a valului revoluționar și prin creșterea reacțiunii țariste. Între timp se încheiase pacea cu Japonia. După încheierea acestei păci, țarismul a pus în mișcare toate forțele de care dispunea și care îl sprijineau, în scopul înăbușirii revoluției.

Partidele burgheziei, înspăimântate de revoluție, au încheiat cu țarul o cădășie, în scopul înfrîngerii poporului în lupta sa. A fost înăsprită politica șovinistă de dezbinare a popoarelor din Rusia.

Cu toate acestea, lupta poporului, în frunte cu clasa muncitoare și sub conducerea partidului bolșevic, a continuat. În 1906 ia amploare mișcarea țărănească, care cuprinde peste jumătate din județele Rusiei.

Grevele politice de masă au continuat.

Infrîngerea completă a revoluției a putut fi înfăptuită de către țarism în 1907, abia la un an și jumătate după înăbușirea insurecției armate din decembrie 1905.

În condițiile refluxului revoluției, toate celelalte forțe participante la revoluție — în afară de bolșevici — au intrat într-o perioadă de panică și debandadă, alunecând pe povârnișul obscurantismului și misticismului.

Partidul bolșevicilor, în frunte cu Lenin, a fost singurul care a știut să se retragă organizat și să-și continue activitatea, adap-

tînd-o la noua situație creată, îmbinînd munca ilegală cu cea legală și folosind Duma de stat, convocată de țar, în scopul cîștigării țărănimii de partea clasei muncitoare și al eliberării ei de sub influența burgheziei liberale.

Revoluția din 1905—1907 a arătat lumii întregi că bolșevicii sînt în stare, chiar în condițiile cele mai grele, să conducă mișcarea muncitorească și revoluția pe drumul cel just, să atace cînd revoluția cere atac, să se retragă în mod organizat atunci cînd situația o cere și să pregătească noi lupte revoluționare.

**Insemnătatea și
învățămintele
revoluției.**

Revoluția proletară din 1905 a influențat puternic dezvoltarea ulterioară a Rusiei și a constituit o adevărată școală politică pentru masele populare, pe care le-a ridicat la activitate revoluționară și le-a îmbogățit experiența de luptă. În cursul revoluției popoarele asuprite din întreaga Rusie au dat mîna cu marele popor rus și au mers împreună, cot la cot, în marea bătălie.

Revoluția a scos la iveală cu putere rolul istoric al proletariatului, ca cea mai de seamă forță revoluționară și conducătoare a maselor populare, dovedind în același timp că numai partidul clasei muncitoare poate da perspectivă năzuințelor poporului.

Revoluția a îmbogățit experiența poporului, și în primul rînd a clasei muncitoare, cu știința insurecției armate și a scos, în bună măsură, țărănimea de sub influența burgheziei libe-

rale, transformînd-o într-o rezervă a proletariatului.

Revoluția a creat Sovietele de deputați, embrion al viitorului stat al oamenilor muncii, și a pus pentru prima oară problema dictaturii revoluționar-democratice a proletariatului și a țărănimii. Totodată revoluția a scos cu putere la iveală caracterul contrarevoluționar al burgheziei liberale, precum și caracterul șovăielnic, oportunist al partidelor și fracțiunilor mic-burgheze.

Revoluția din 1905 — prima revoluție populară din epoca imperialismului — a dat o lovitură puternică nu numai absolutismului țarist, ci și sistemului imperialist în general. Ea a însuflețit lupta proletariatului din lumea întreagă, care a privit revoluția din Rusia cu simpatie și a organizat un val de greve de protest împotriva masacrelor țarismului și de solidarizare cu proletariatul rus.

Popoarele înrobite din colonii au văzut în lupta popoarelor Rusiei un exemplu de urmat, o cale justă și sigură spre eliberarea națională.

În sfîrșit, revoluția populară din 1905—1907 din Rusia a dovedit lumii întregi că centrul revoluționar mondial se află în Rusia.

Revoluția din 1905—1907 a avut o însemnătate uriașă pentru întreaga luptă revoluționară ulterioară a popoarelor din Rusia. Apre-ciind perioada revoluției din 1905—1907, V. I. Lenin arată : „Fiecare lună din această perioadă echivalează, în ceea ce privește însu-

șirea bazelor științei politice și de către mase. și de către conducători, și de către clase, și de către partide, cu un an de dezvoltare «pașnică» «constituțională». Fără «repetiția generală» din 1905, victoria Revoluției din Octombrie 1917 ar fi fost imposibilă”¹.

¹ V. I. Lenin, Opere alese în două volume, vol. II, E.S.P.L.P. 1954, ediția a II-a, pag. 576.

REVOLUȚIA POPULARĂ DIN RUSIA ȘI ȚARA NOASTRĂ

Valul luptelor revoluționare din Rusia a în-suflat un puternic avânt mișcării muncitorești și țărănești din întreaga lume. Acest fapt de o mare importanță a fost relevat de V. I. Lenin, care scria : „Proletariatul întregii lumi își îndreaptă acum cu o nerăbdare febrilă privirea spre proletariatul rus“¹.

Lupta eroică a maselor muncitoare din Rusia, condusă de partidul revoluționar marxist-leninist, a exercitat o adâncă influență și asupra desfășurării mișcării revoluționare din țara noastră.

Ideile mărețe ale primei revoluții populare din Rusia au rodit pe ogorul României, în care o mână de capitaliști și moșieri hărăzeau poporului muncitor traiul robilor moderni.

La începutul secolului nostru, România pornise cu pași mari pe drumul capitalismului. Burghezia își întărea pozițiile ei economice și politice. Industria, încurajată prin legile vo-

¹ V. I. Lenin, Opere, ed. a 4-a rusă, vol. 8, pag. 80.

tate de guvernele burghezo-moșierești, se dezvoltă. În mod deosebit primeau sprijin acele ramuri ale industriei ușoare care găseau în țară materii prime, forță motrice și ale căror produse fabricate se puteau desface lesne. România nu producea însă mașini, ci le importa, ca și înainte vreme, din țările apusului, rămânând astfel la cheremul marilor capitaliști străini.

Primii ani ai secolului al XX-lea cunosc dezvoltarea într-un ritm mai viu a industriei petrolifere din mănoasa regiune a Văii Prahovei, a celei carbonifere din bogatul bazin al Văii Jiului, precum și a căilor ferate, fluviale și maritime. Industria textilă, forestieră, metalurgică se mărea în diferite centre ale țării, ca București, Galați, Brăila, Oradea, Cluj, Timișoara, Iași etc. Burghezia română și cea străină, dornice de câștiguri mari, deschideau noi întreprinderi, investeau fonduri în diferitele ramuri ale industriei ușoare.

Numai în doi ani (1902—1903) s-au înregistrat peste 250 de întreprinderi noi, cu mai mult de 25 de lucrători fiecare. În Transilvania peste 100.000 de muncitori lucrau în fabrici și întreprinderi. Dar cu tot avântul industrial, România rămânea o țară agrară, cu o industrie slab dezvoltată.

România burghezo-moșierească era o țară bogată, cu un popor sărac. Deși se intitula regat suveran și independent, ea era o țară vîndută capitalului străin, care, în alianță cu clasele exploatatoare din România, jefuia fără

rușine bogățiile țării și vlăguia puterile oamenilor muncii.

Principalele industrii ale țării erau în mâinile hrăpărețe ale capitaliștilor germani, englezi, francezi și americani. Peste 80% din totalul investițiilor industriale ale țării aparțineau capitaliștilor apuseni. Bogățiile solului și subsolului, prădalnic jefuite, luau calea străinătății. Petrolul — „aurul negru“ al țării — era exploatat în mod nemilos. Burghezia și moșierimea română se înfruptau cu nerușinare din jaful exercitat asupra țării. Încă în acele vremuri de la începutul secolului nostru, imperialiștii nu se dădeau în lături să amenințe țara pentru a obține noi concesiuni petrolifere. Reprezentantul miliardarilor americani de peste Ocean spunea guvernului: „România are interes să ne aibă prieteni, și nicidecum dușmani, pentru că noi sîntem cei mai puternici și fiindcă, dacă e vorba să ne luptăm, noi vom cumpăra întreaga voastră producție de petrol la Giurgiu sau la Constanța și vă vom concura pe toate piețele din lume pînă vă vom distruge“¹.

Expresia înrobirii bogăției noastre de frunte era clar redată chiar de Vintilă Brătianu, odrasla șefului partidului liberal, care scria: „...lipsa oricărei preocupări de naționalizare reală a industriei și de protecție a muncii a adus și va aduce din ce în ce mai mult stabilirea unei industrii în felul celei spaniole,

¹ „Adevărul“ nr. 4.070 din 23 noiembrie 1900.

adică cu capital și personal străin, o industrie a cărei pildă o găsim în industria petrolului¹.

În agricultură 4.000.000 ha din pământul arabil al țării era stăpînit de 5.000 de moșieri, în timp ce 1.000.000 de familii țărănești dețineau numai 3.000.000 ha. 5.000 de moșieri, în frunte cu regele, înfometau an de an milioane de țărani obidiți, care îngroșau averile celor care se scăldau în lux și bogăție. Strînsa îmbinare a rămășițelor feudale cu munca salariată făcea ca țăranul să fie exploatat de moșierul feudal, ca și de exploatatorul capitalist.

Dezvoltarea capitalistă a țării, înfeudarea principalelor bogății capitalului străin accentuau înăsprirea exploatării maselor muncitorești și țărănești.

Muncitorii lucrau din zori și pînă în miezul nopții, plătiți cu salarii de foame. Munceau săptămîna neînteruptă, putînd fi oricînd concediați. Femeile și copiii lor lucrau cu salarii înjumătățite. Robia muncii salariate ruina din frageda tinerețe pe cei ce trudeau pentru un codru de pîine. Locuințele insalubre, dărăpănate, subalimentația și bolile sociale decimau pe oamenii muncii în plină tinerețe. Legile burghezo-moșierești ocroteau numai pe cei bogați.

Impărțirea nedreaptă a pământului făcea ca țăranimea să flămînzească chiar și în anii cei mai bogați, care, pînă și după expresia unui economist burghez, devin mai periculoși chiar decît anii mijlocii, prin faptul că atunci țăranul abia poate să secere, să strîngă și să ducă la

¹ Vintilă I. Brătianu „Crize de stat...” ed. „Flacăra”, București 1913, pag. 22.

treierat recolta proprietarului sau arendașului, iar a sa se scutură pe câmp.

Lupta țăranimii înrobite creștea din an în an. Dorința realizării visului ei de veacuri — dobândirea pământului — devine mai vie ca oricând.

Caracterizînd situația țării noastre din acel timp, tovarășul Gh. Gheorghiu-Dej scria : „Dezvoltarea industriei la începutul secolului al XX-lea, accentuarea pătrunderii capitalului străin în principalele ramuri ale economiei au ca urmare o tot mai mare aservire economică și politică a României de către țările imperia-liste, intensificarea exploatării capitaliste a proletariatului, împletită cu o sîngeroasă exploatare de către moșieri și arendași a țăranimii, oprimată și redusă la cea mai neagră mizerie“¹.

Intensificarea exploatării maselor muncitorești și țărănești a dus la ascuțirea contradicțiilor de clasă dintre proletariat și burghezie, pe de o parte, și moșierime și țărănime, pe de alta. Ascuțirea acestor contradicții stă la baza creșterii luptelor muncitorești-țăărănești din țara noastră în primii ani ai secolului al XX-lea.

Creșterea luptelor muncitorești s-a vădit în nenumăratele greve dintre anii 1900 și 1904 și în editarea unor gazete, printre care „România muncitoare“ a jucat un rol deosebit de important.

Paralel cu luptele oamenilor muncii de la

¹ Gh. Gheorghiu-Dej, Articole și cuvîntări, Editura pentru literatură politică, 1953, ediția a III-a, pag. 519.

JOS DESPOTIZMUL!

PROTESTĂRI ÎN FAVA MUNCITORESCĂ DIN RUSSIA

România Muncitoare

CETĂȚENI.

REACTIUNARII

Unul dintr-acești reacționari a fost un
om de seamă, care a scris în România
Muncitoare, că el nu este de acord
cu ceea ce scrie în această gazetă.
El a scris: „Eu nu sunt de acord cu
ceea ce scrie în România Muncitoare.”

El a scris că el nu este de acord
cu ceea ce scrie în România Muncitoare.
El a scris că el nu este de acord
cu ceea ce scrie în România Muncitoare.
El a scris că el nu este de acord
cu ceea ce scrie în România Muncitoare.

Unul dintr-acești reacționari a fost un
om de seamă, care a scris în România
Muncitoare, că el nu este de acord
cu ceea ce scrie în această gazetă.
El a scris: „Eu nu sunt de acord cu
ceea ce scrie în România Muncitoare.”

PROTEST.

Reacționarii au fost protestat în fața
unor oameni care nu erau de acord
cu ceea ce scrie în România Muncitoare.
Ei au protestat în fața unor oameni
care nu erau de acord cu ceea ce scrie
în România Muncitoare.

Comuniștii în Rusia

Comuniștii în Rusia au fost
protestat în fața unor oameni
care nu erau de acord cu ceea ce scrie
în România Muncitoare.

PENTRU REVOLUȚIA DIN RUSSIA

Unul dintr-acești reacționari a fost un
om de seamă, care a scris în România
Muncitoare, că el nu este de acord
cu ceea ce scrie în această gazetă.
El a scris: „Eu nu sunt de acord cu
ceea ce scrie în România Muncitoare.”

PENTRU REVOLUȚIA DIN RUSSIA

Unul dintr-acești reacționari a fost un
om de seamă, care a scris în România
Muncitoare, că el nu este de acord
cu ceea ce scrie în această gazetă.
El a scris: „Eu nu sunt de acord cu
ceea ce scrie în România Muncitoare.”

Unul dintr-acești reacționari a fost un
om de seamă, care a scris în România
Muncitoare, că el nu este de acord
cu ceea ce scrie în această gazetă.
El a scris: „Eu nu sunt de acord cu
ceea ce scrie în România Muncitoare.”

Ecoul revoluției populare din Rusia în presa muncitorească în România.

orașe, au loc nenumărate frământări și răscoale țărănești care vesteau pe 1907. În 1904 țăranii din Moldova împart, cu de la ei putere, unele pământuri moșierești. Au loc răscoale țărănești în județele Roman, Vaslui, Iași, Suceava, Dorohoi, întovărășite de ciocniri cu armata trimisă să le înăbușe.

Eroica revoluție populară din Rusia (1905—1907) a exercitat o puternică influență asupra desfășurării mișcării revoluționare din țara noastră.

Revoluția populară din Rusia a ajutat pe muncitorii și țăranii din România să înțeleagă că drepturile trebuie smulse prin luptă revoluționară din mâinile claselor exploatare.

Lupta revoluționară a maselor muncitorești-țărănești din Rusia a atras simpatia oamenilor muncii și a avut un larg răsunet în România. Vestea sîngeroasei represiuni țariste din 9 ianuarie 1905 a trecut granițele țării, păzite cu strășnicie de armatele guvernului burghezo-moșieresc.

Pentru a-și manifesta solidaritatea cu proletariatul rus, muncitorii înaintați din București convoacă pentru ziua de 24 ianuarie 1905 o mare întrunire publică în sala „Eforia”. În manifestul editat cu această ocazie se scria: „De pretutindeni se aude astăzi tunînd un glas formidabil :

Jos țarismul !

În această măreață și spontană manifestare — arăta în continuare manifestul — ne unim și protestăm și noi alături de toată lumea civilizată, împotriva ororilor care au făcut din

ziua de 9 ianuarie o zi de rușine și de do-
liu“¹.

Guvernul burghezo-moșieresc a încercat prin toate mijloacele să împiedice întrunirea. În ciuda armatei și a forțelor polițienești masate din vreme pe stradă și în gangurile din vecinătatea sălii, miile de muncitori reușesc să pătrundă în sală și să impună ținerea mitingului. Vorbitorii au subliniat în cuvântările lor importanța zilei de 24 ianuarie, „zi a uni-
rii naționale“, ei au arătat necesitatea unității muncitorilor în lupta pentru interesele lor de clasă și importanța făuririi acestei unități pentru interesele naționale ale poporului român. Mulțimea entuziastă votează o moțiune prin care protestează în contra terorii sîngeroase dezlănțuite de guvernul țarist împotriva poporului rus și trimite un salut frățesc muncitorilor ruși, care luptă pentru libertatea poporului.

În moțiunea votată la adunare se spunea :
„Cetățenii întruniți în sala băilor Eforiei..., în scopul de a protesta în contra urgiei dezlănțuite de guvernul țarist rus împotriva poporului, vestejesc cu indignare sălbăticiile celui mai tiran și mai criminal dintre guverne.

Vestejesc încercarea mișlească de a înăbuși în sînge legitimele aspirații spre libertate a celui mai apăsător dintre popoare.

Salută cu dragoste pe bravii luptători care își jertfesc viața pentru libertatea poporului.

¹ „Documente din mișcarea muncitorească. 1872—1916“, Editura Confederației Generale a Muncii din România, 1947, ediția a II-a completată, pag. 314.

... Încurajează și îmbărbătează pe toți muncitorii socialiști de a lupta cu energie pînă ce țarismul se va prăbuși și razele libertății vor luci și în întunecatul imperiu rus.

Unesc glasul lor cu al întregii lumi civilizate pentru a striga: «Jos țarismul despotic!»¹.

După exemplul muncitorilor din București, se organizează întruniri la Iași, Bacău, Craiova și în alte centre.

Sub impresia zguduitoare a duminicii sîngeroase din Rusia, cercurile muncitorești conduse de Șt. Gheorghiu, I. C. Frimu etc. editează la 27 ianuarie ziarul închinat evenimentelor din Rusia, cu titlul „Jos despotismul” și cu subtitlul „Protestarea împotriva masacrelor din Rusia”.

Ziarul evoca evenimentele din 9 ianuarie, accentua rolul pe care-l joacă în revoluția din Rusia proletariatul industrial și lua o atitudine hotărîtă în favoarea revoluției ruse și împotriva masacrelor. „Sîngeroasele fapte petrecute în Rusia — scrie gazeta — au caracterul unei revoluții politice și sociale. Mișcarea a putut fi înăbușită în sînge pentru moment. Ea a fost însă anunțatoarea unei furtuni ce se va dezlănțui în curînd și, zguduind din temelii puternicul imperiu, va răsturna un regim și va transforma o societate.

Elementul acestei furtuni a ieșit la iveală: e proletariatul industrial, conștient de menirea lui ca clasă...

Din întreaga lume civilizată s-a ridicat o protestare uriașă. Proletariatul internațional

¹ Ibid.

a ținut să-și manifeste solidaritatea lui cu cei ce gem sub călcâiul țarismului...

Muncitorimea română se unește cu proletariatul internațional, pentru a-și afirma solidaritatea cu cei în luptă.

Tot îndemnul și toată admirația noastră pionierilor revoluției!

Fie ca eforturile lor să fie încoronată cu izbândă deplină. Fie ca din sângele lor să răsară libertatea celui mai asuprit dintre popoare.

Trăiască socialismul internațional!

Jos despotismul!¹

Lupta pentru apărarea revoluției s-a împletit și a influențat munca pentru refacerea mișcării muncitorești.

Marele scriitor rus Maxim Gorki
în 1905.

Protestul puternic al mișcării muncitorești din România împotriva odioaselor crime săvârșite în „duminica sângeroasă” s-a îmbinat cu manifestele prin care se cerea eliberarea marelui scriitor proletar Maxim Gorki, arestat de ohrana țaristă. La 11 februarie 1905 publicul ieșean a făcut o călduroasă

¹ Ibid.

manifestare de simpatie pentru Gorki, cu ocazia reprezentării pe scena Teatrului Național a piesei sale „Azilul de noapte“.

Totodată muncitorii întăresc lupta pentru revendicările lor imediate.

Grevele muncitorești devin tot mai numeroase. Ele sînt duse în cele mai multe cazuri pentru revendicări economice, pentru mărirea salariilor, împotriva amenzilor etc. și sînt uneori împletite cu revendicări politice.

Greve importante izbucnesc la societatea petroliferă „Steaua română“-Cîmpina și la Șantierul naval din Turnu-Severin. În iulie 1905 intră în grevă 1.300 de lucrători tăbăcari din București. Ei sînt urmași de frații lor din Ploiești, Bacău, Rîmnicu-Vîlcea, Botoșani. Declară grevă apoi lucrătorii din porturi, lucrătorii tipografi etc. din Galați, București, Ploiești, Rîmnicu-Sărat, Sulina, Turnu-Măgurele etc.

Unele greve iau pe alocuri caracter politic. La Oradea, greva muncitorilor constructori (aprilie 1905) se transformă într-o grevă generală a muncitorilor din toate întreprinderile din oraș, la care iau parte 3.000 de muncitori. Se organizează demonstrații de stradă, sub lozinca „Trăiască greva generală!“.

Muncitorii constructori fac grevă la Timișoara. Cu ei se solidarizează cei din Cluj, Tîrgu-Mureș, Sf. Gheorghe, Caransebeș. Pentru a sprijini greva muncitorilor constructori, muncitorimea română și maghiară din Cluj declară la 1 Mai greva generală.

Unele greve s-au terminat cu victoria muncitorilor, patronii trebuind să consimtă la mărirea salariilor, la reducerea orelor de lucru, să recunoască sărbătoarea de 1 Mai etc.

În toiul acestor lupte se creează sindicate, organizații profesionale bazate pe principiile luptei de clasă.

În Transilvania încep să se formeze sindicate la Cluj, Anina, Timișoara, Brașov etc. la sfârșitul secolului al XIX-lea.

La București, Iași, Ploiești, Galați, Constanța, Turnu-Severin etc., sindicatele încep să se formeze la începutul anului 1905.

Numai în cursul unui singur an se formează peste 50 de sindicate pe diferite ramuri de producție.

Creșterea mișcării greviste, înființarea unui număr tot mai mare de sindicate bazate pe principiul luptei de clasă dovedesc dezvoltarea mișcării muncitorești din România, hotărârea muncitorilor de a lupta, după exemplul eroicului proletariat rus, pentru interesele lor de clasă și ale întregului popor muncitor.

Elementele înaintate revoluționare au învățat din experiența revoluției populare ruse că proletariatul poate și trebuie să devină forța conducătoare a maselor populare din țara noastră.

★

★ ★

Ecoul revoluției ruse și al puternicelor răscocale țărănești a pătruns și în satele noastre. Nevoiți să ia pământul în dijmă, să plătească

rușfeturi, să dea plocoane, să facă clacă, țărani ajunseră la sapă de lemn. Pînă și un istoric burghez arăta că raporturile dintre țărani, pe de o parte, și proprietari și arendași, pe de altă parte, erau atît de aspre, atît de neumane și de umilitoare, încît nici într-o colonie oarecare, în Congo, nu se vor găsi stări mai nesănătoase de cum erau ele înainte de revolta din 1907. Întregul așezămînt rural era așezat pe un butoi cu praf de pușcă.

Revoluția rusă a fost scînteia care a aprins pulberea din satul românesc.

„Ascuțirea contradicțiilor de clasă... — scrie tovarășul Gh. Gheorghiu-Dej —, ca și impulsul revoluției ruse din 1905, a aprins vîlvătaia marilor răscoale țărănești din 1907”¹.

Cruda asupra din partea claselor exploatatoare duce la dezlănțuirea răscoalei țărănimii obidite. Începută în comuna Flămînzei din fostul județ Botoșani, răscoala cuprinde repede întreaga Moldovă.

Răsculații ard conacele boierești și actele înrobitoarelor tocmeli agricole. Nenumărate orașe sînt atacate de miile de răsculați. Orașele Huși, Tecuci, Vaslui, Roman, Iași, Giurgiu și chiar București sînt asaltate de țărani răsculați. De la revendicări ca scăderea prețului de arendă, micșorarea impozitelor și a dijmii, răsculații cer să primească pămînt, să se rezolve pe cale revoluționară problema agrară.

Burghezia și moșierimea au fost îngrozite de marea amploare a luptei țărănimii. Capitaliștii și moșierii își unesc forțele și iau mă-

¹ Gh. Gheorghiu-Dej, Op. cit., pag. 519.

suri represive pentru a înăbuși răscoala. Au fost mobilizate puternice forțe armate. Represiunile împotriva țăranilor, care cereau dreptul la o viață omenească, s-au făcut cu artileria și cavaleria. Guvernul burghezo-moșieresc cerea să se tragă în carne vie. „Nu-mi comunicați numărul prizonierilor, numai pe cel al morților“, grăia ordinul Ministerului de Război, „nu luați prizonieri, împușcați-i“, cerea prim-ministrul ofițerilor și trupei.

Represiunile guvernului burghezo-moșieresc au fost de o cruzime nemaiîntâlnită în istoria țării noastre. Au fost uciși peste 11.000 de țărani, sate întregi au fost rase cu artileria de pe fața pământului.

Clasa muncitoare din țara noastră și-a manifestat în nenumărate rânduri simpatia și solidaritatea cu răsculații. La Pașcani ceferiștii au eliberat pe arestații țărani care erau transportați cu trenul. În Prahova un grup de muncitori petroliști au condus răscoala cu steagul roșu în frunte. Pentru sprijinirea răscoalei, muncitorii au declarat greve la Galați, Ploiești, Bușteni, Slănic, Constanța etc. Muncitorii și țăranii îmbrăcați în haine ostășești, în ciuda ordinelor severe, au refuzat, nu o dată, să tragă în frații lor răsculați și au fraternizat cu ei.

Împotriva atitudinii conducerii oportuniste a social-democrației, care s-a împotrivit luptei revoluționare a țăranimii, un grup de socialiști au adresat un apel către rezerviști și concentrați. Manifestul arăta că țăranii sînt la fel de exploatați ca și muncitorii, și-i îndemna „să

nu tragă niciodată în cei ce suferă, în tovarășii de muncă, în frați, surori, rude sau părinți... niciodată gloanțele voastre în pieptul țăranilor asupriți"¹.

În 1907 nu a existat un partid comunist care să organizeze și să conducă lupta revoluționară a maselor. De aceea în 1907 nu s-a încheiat alianța clasei muncitoare cu țăranimea.

Lipsită de conducerea muncitorilor și a unui partid revoluționar marxist-leninist, răscoala țăranilor a fost înfrântă.

Dar răscoala țăranilor din 1907 a șubrezit temeliile putredului regim burghezo-moșieresc și a arătat marile energii revoluționare ale țăranimii, care voia să-și rezolve pe calea răscoalei marea ei doleanță — dobândirea pământului lucrat de secole de părinți și frații lor.

Luptele muncitorimii și marea răscoală a țăranimii din 1907 sînt momente glorioase din istoria Patriei noastre. Ele ocupă totodată un important loc în istoria relațiilor multiseculare dintre poporul nostru și marele popor rus, dovedind în mod netăgăduit glorioasele tradiții de luptă revoluționară ale poporului nostru și însemnătatea internațională a primei revoluții ruse.

¹ „Documente din mișcarea muncitorească. 1872—1916”, Editura Confederației Generale a Muncii din România, 1947, ediția a II-a completată, pag. 364.

RĂSCOALA MARINARILOR DE PE CRUCIȘĂTORUL „POTEMKIN“

Cauzele
răscoalei.

Răscoala de pe crucișătorul „Potemkin“ a fost unul din cele mai remarcabile evenimente ale primei revoluții ruse.

Mișcarea revoluționară rusă a avut o mare influență asupra armatei țariste și mai ales asupra marinei de război. Datorită grelelor lor condiții de viață și influenței propagandei bolșevice, mulți marinari erau pătrunși de spiritul revoluționar de ură împotriva autocratiei țariste și gata de insurecția armată alături de frații lor, muncitorii și țăranii, din rîndurile cărora fuseseră și ei recrutați. Pe măsură ce în întreaga Rusie creștea mișcarea revoluționară, și printre marinarii din flota Mării Negre creștea starea de spirit revoluționară, pătrundea presa bolșevică, se formau cercuri social-democrate. Încă din toamna anului 1904, în flota Mării Negre izbucnesc primele mișcări spontane ale marinarilor, înăbușite cu asprime de autoritățile țariste.

În 1905, în fruntea mișcării revoluționare a flotei din Marea Neagră se afla Comitetul central executiv pentru marina de război al Partidului muncitoresc social-democrat rus, care avea organizațiile lui pe vase și în unități. Aceste organizații exercitau o influență puternică asupra numeroșilor marinari fără partid, dar animați de spirit revoluționar. Printre aceștia se aflau mulți foști muncitori, deoarece pentru flota de război se recrutau mai ales tineri cu oarecare cunoștințe tehnice, necesare mînuirii utilajului complicat al vaselor. Se recrutau, de asemenea, tineri din porturi, care erau deprinși cu marea și, de regulă, cunoșteau arta marinărească. Se mai recrutau țărani săraci și argați care lucraseră la transportarea cherestelei pe vase. Astfel în flotă nimerea un procent important de tineri proletari și semiproletari, care aduceau pe vasele de război conștiința lor de clasă și ideile lor revoluționare, precum și hotărîrea și capacitatea lor de a se organiza.

Dacă marinarii erau, așadar, fii ai poporului, în schimb ofițerii erau, aproape toți, fii de capitaliști și moșieri. Sub comanda lor, instrucția militară era o adevărată năpastă pe capul soldaților, care erau bătuți, înjurați și pedepsiți pentru cele mai mici greșeli, reale sau imaginare.

„...Ofițerii țariști își băteau zilnic joc de matrozi, și asta fără să riște vreo pedeapsă. Un matroz nu avea unde să se plîngă, toate reclamațiile rămîneau fără urmare. Pe vase se aplicau pe scară largă pedepsele corporale,

bătaia. A-i da unui marinar «una peste gură» sau «peste ureche» era un lucru considerat ca «șic» printre ofițeri¹.

Această „educație” urmărea să îndobitocească pe soldați, să stingă în ei orice sentiment de omenie și orice deprindere de a judeca și să-i transforme în niște unelte oarbe ale regimului țarist, gata oricând să tragă cu armele în muncitorii și țăranii din rîndurile cărora și ei făcuseră parte. Acestui scop îi era subordonată toată instrucția militară, ca și așa-zisele ore de „teorie”, la care soldații trebuiau să învețe numele și titlurile șefilor militari și ale numeroșilor membri ai familiei țarului. În aceste condiții grele de asuprire și teroare își petreceau marinarii ruși anii tinereții — căci durata serviciului militar în flotă era, pînă la revoluția din 1905—1907, de șapte ani.

Acest regim de abrutizare la care erau supuși marinarii nu și-a atins însă scopul. Batjocura și asuprirea au trezit în conștiința marinarilor mai întîi ura împotriva ofițerilor țărani, apoi ura împotriva regimului pe care acești ofițeri îl reprezentau și îl apărau, a regimului țarului, moșierilor și capitaliștilor. Iată de ce propaganda bolșevică găsea teren favorabil în rîndurile marinarilor din flota de război a Mării Negre.

¹ I. Ponomarev : „Eroii de pe «Potemkin»” (în l. rusă), Editura Ministerului Apărării al U.R.S.S., Moscova, 1955, pag. 6.

**Pregătirea
răscoalei.**

Încă din 1903, în flota din Marea Neagră exista o puternică organizație a Partidului social-democrat rus, care conducea lupta marinarilor pentru drepturile lor, organiza ședințe politice pe unitățile flotei, încuraja prietenia marinarilor cu muncitorii din porturi, răspîndea pe vase literatură politică ilegală. Se dădea o atenție deosebită educării politice a marinarilor de pe vasele de instrucție, care, după perioada de instrucție, erau repartizați prin toată flota Mării Negre și duceau astfel cu ei pe vase scînteia ideilor revoluționare. Muncitorii din porturile militare învățau pe marinarii revoluționari cum să ducă lupta ilegală, tehnica conspirației, cum să se ferească de provocatori și de agenții ohranei¹ în lupta lor pentru doborîrea odioasei autocrații a țarului.

Muncitorii bolșevici îi învățau pe marinari să organizeze pe echipaje mici grupe de cîte trei sau cinci oameni, fiecare grup avînd legătură cu cîte un membru al altei grupe și formînd astfel un lanț prin care se transmiteau informații și se dădeau directive cu privire la acțiunile politice care se pregăteau. Aceste informații și directive veneau de la Comitetul din Crimeea al P.M.S.D.R.

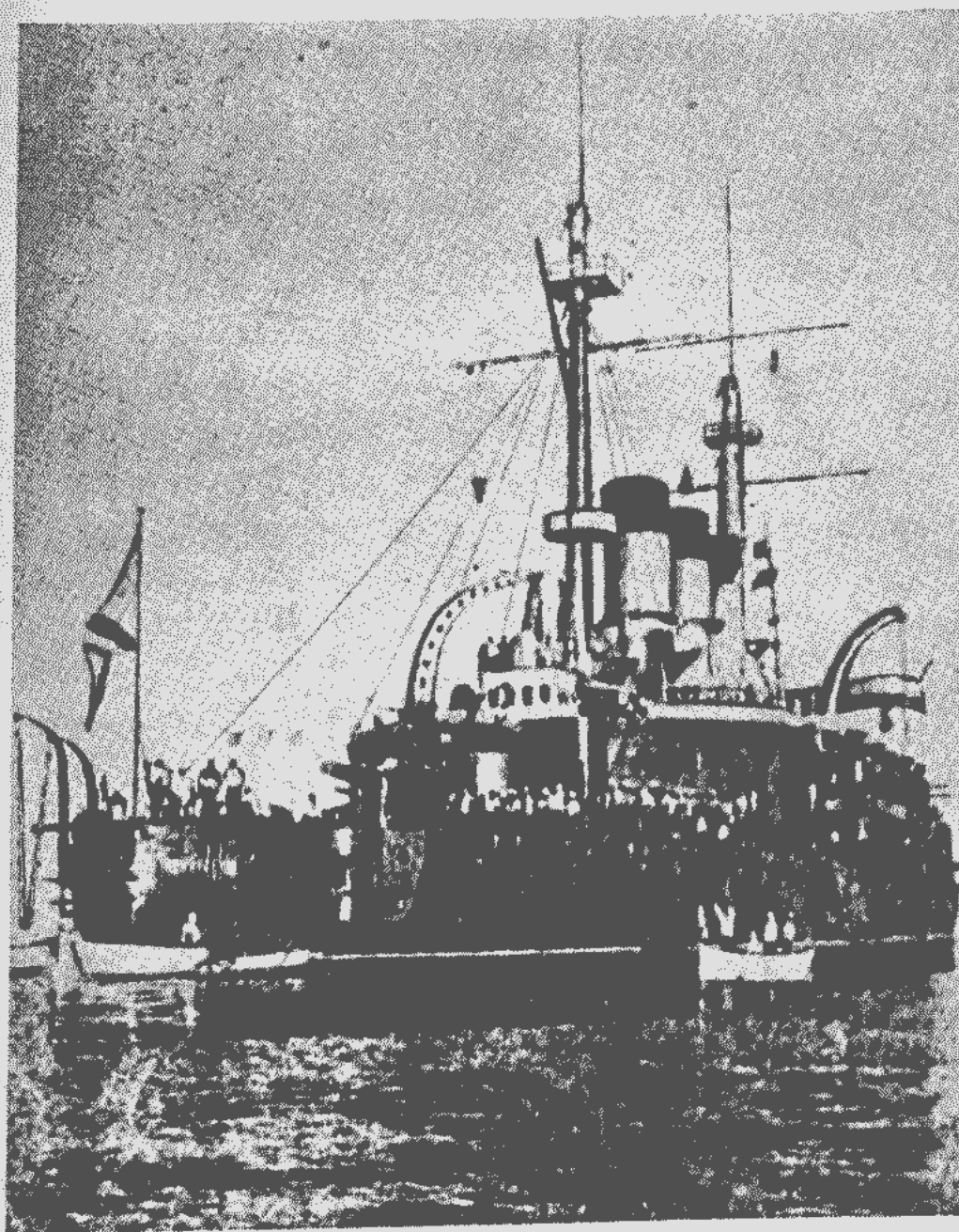
În locuințele muncitorilor din porturi se organizaseră în anii 1903—1904 mici cercuri de studii de cîte cinci-șase oameni, printre care și marinari. La aceste cercuri, care erau conduse de muncitori sau studenți social-demo-

¹ Poliția secretă țaristă.

crați, se studiau rezoluțiile Congresului al II-lea al partidului, economia politică, diferite lucrări ale lui Lenin, printre care „Ce-i de făcut?“, „Sarcinile social-democraților ruși“, „Către sărăcimea satelor“, se organizau discuții pe teme politice actuale, se elaborau planuri de acțiune pentru marinarii de pe vase. Legăturile marinarilor cu muncitorii se strângeau tot mai mult. Mișcarea revoluționară din flotă se întindea, ideile revoluționare pătrundeau tot mai adânc în conștiința marinarilor. Ideea insurecției pătrundea pe toate vasele.

În ciuda eforturilor pe care le făceau menșevicii de a îndepărta pe marinari de la revoluție și de a împiedica acțiunile lor comune cu muncitorii, marinarii, lămurii de bolșevici, cereau tot mai insistent desființarea autocrației. Marinarii mai revendicau reducerea stagiului militar de la șapte la trei ani și dreptul de control asupra banilor alocați de stat pentru hrana lor.

Comandamentul flotei din Marea Neagră cunoștea, desigur, starea de spirit a marinarilor și continua să aplice echipajelor de pe vase același regim de închisoare, crezând că astfel va evita revoluția. Dar nemulțumirea marinarilor era atât de mare, încât deseori ea lua forma unor acțiuni spontane și violente. Nu o dată marinarii se răsculau, băteau pe ofițeri, le devastau locuințele. Urmau represalii sălbatice, procese care se sfârșeau cu ani grei de ocnă pentru participanții la aceste răzvrătiri, care, cu tot caracterul lor spontan, dovedeau creșterea spiritului revoluționar

Crucișătorul „Potemkin” în portul Odesa.

printre marinari și incapacitatea ofițerilor de a stăpîni situația.

Revoluția rusă și armata. Izbucnirea primei revoluții ruse a stîrnit o emoție și un entuziasm deosebit în rîndurile marinarilor din flota Mării Negre. Ei sorbeau cu nesaț știrile despre mersul revoluției, pe care le aduceau propagandiștii bolșevici. Mai ales evenimentele de la 9 ianuarie 1905 au zdruncinat definitiv încrederea în țar pînă și a celor mai înapoiați dintre marinari și i-a atras de partea revoluției. Astfel regimul țarist începuse să piardă ultimul lui sprijin : încrederea armatei și a flotei.

În primăvara anului 1905 problema unei răscoale generale a marinarilor din flota Mării Negre ajunsese la ordinea zilei, ca o problemă practică. Adunarea generală a grupelor social-democrate hotărîse începerea răscoalei și elaborase și planul ei. Se hotărîse ca semnalul răscoalei să fie dat de crucișătorul „Ecaterina a II-a“, unde se afla cea mai puternică organizație revoluționară. Pe toate vasele s-au constituit grupe bolșevice care urmau să înlăture pe ofițerii contrarevoluționari și să preia comanda vaselor. Apoi escadra urma să cucerească principalele porturi de pe coastele Mării Negre — Sevastopol, Odesa, Batum, Novorossiisk etc. — și cu sprijinul muncitorilor să extindă flacăra revoluției pe tot întinsul Rusiei. Acest măreț plan revoluționar — perfect realizabil în condițiile de atunci — urma să fie pus în aplicare în

cursul manevrelor flotei între Odesa și Sevastopol.

Cu toate acestea, răscoala pe crucișătorul „Potemkin” a izbucnit, înainte de termenul fixat, la 14 iunie 1905.

Crucișătorul de escadră „Kneaz Potemkin Tavriceski” era cel mai puternic și mai modern vas al flotei rusești din Marea Neagră, un adevărat gigant de oțel.

„Vasul avea patru tunuri de 305 mm, șaisprezece de 152 mm, paisprezece de 75 mm, fără a mai vorbi de tunurile de calibru mai mic și de instalațiile de lansare a torpilelor. Crucișătorul era printre cele mai mari ca tonaj (12.500 de tone) și avea o lungime de 113 m și o lărgime de 22 m. Motoarele sale puternice îi permiteau să atingă o viteză de 16 noduri¹. Echipajul consta din 740 de matrozi, 12 maiștri și 20 de ofițeri”². Întâmplarea a făcut ca „Potemkin” să se afle la Odesa în timpul unei greve generale și marinarii săi au putut fi astfel martorii luptelor muncitorești de acolo. Această experiență a dus la creșterea stării de spirit revoluționare.

Prilejul răscoalei spontane și premature de pe „Potemkin” l-a constituit faptul că, într-una din zilele următoare, pe când vasul se afla în larg, s-a servit echipajului borș făcut din carne alterată. Aceasta a stîrnit indignarea marinarilor, care au hotărît să refuze mîncarea. Comandantul vasului, Golikov, pore-

¹ Unitate de măsură pentru a determina viteza orară a vaselor (1852 m).

² I. Ponomarev, Op. cit., pag. 49.

clit de marinari „diavolul“, și secundul său Ghilearovski, văzînd în aceasta un act de indisciplină, au încercat să silească echipajul să mănînce borșul din carne cu viermi. Văzînd că nu izbutesc, Ghilearovski a chemat garda crucișătorului și ceru să se aducă o pînză de cort, acoperi cu ea un grup de vreo treizeci de marinari și ordonă foc. Dar garda, ca înlemnită, nu s-a mișcat. În aceeași clipă, de sub foaia de cort se auziră glasuri: „Fraților, nu trageți! De ce ne-ați părăsit?“ „Nu trageți!“

„La arme“, se răspunse de pe vas. Atunci Ghilearovski, scoțînd revolverul, ucise pe conducătorul bolșevicilor de pe vas, subofițerul de artilerie Grigori Nikitici Vakulenciuk, organizatorul nucleului bolșevic și al insurecției armate de pe vas, fiu devotat al poporului rus și al Partidului comunist.

„Destul cu
robia!“

Acesta a fost semnalul răscoalei. Toate planurile au fost uitate. Cuvintele „La arme, fraților! Destul cu robia!“ au căzut ca un trăznet și au electrizat masa marinarilor de pe „Potemkin“. Ura și revolta puseseră stăpînire pe echipaj. În cîteva secunde ofițerii ucigași au fost aruncați peste bord și crucișătorul trecu în stăpînire deplină a marinarilor, conduși de marinarul Afanasi Matiușenko. Trebuie de amintit că marinarii s-au arătat generoși cu acei ofițeri și maiștri care avuseseră o purtare omenoasă față de ei, deși printre aceștia se aflau și destui dușmani ai revoluției.

Marinarii știau bine că autocrația țaristă nu-i va cruța pentru îndrăzneala de a se fi răsculat și de a fi răzbunat moartea eroică a

Grigori Nikitici Vakulenciuk.

lui Vakulenciuk. Ei știau bine că îi așteaptă o luptă pe viață și pe moarte cu dușmanul lor neîmpăcat, țarismul, care va face totul ca să-i răpună. Și, de aceea, fără a pierde o clipă, s-au pregătit de luptă.

La căpăttiul lui Vakulenciuk (desen).

Comanda vasului a fost încredințată ofițerului de rezervă Alekseev, care avusese o purtare mai omenoasă față de marinari. Marinarii voiseră la început să aleagă pe unul de-ai lor, pe Matiușenko, dar acesta a refuzat pentru că nu se socotea destul de pregătit din punct de vedere tehnic și experimental pentru a comanda un vas ca „Potemkin”. În schimb, Matiușenko a fost repartizat pe lângă Alekseev ca îndrumător politic, cu sarcina de a urmări cu vigilență toate măsurile comandantului. Mai târziu Alekseev s-a dovedit însă a fi un trădător, care, abuzînd de încrederea care i se arătase, a încercat să pună în aplicare, în complicitate cu alți ofițeri contrarevoluționari rămași pe bord, un plan de arestare a capilor răscoalei.

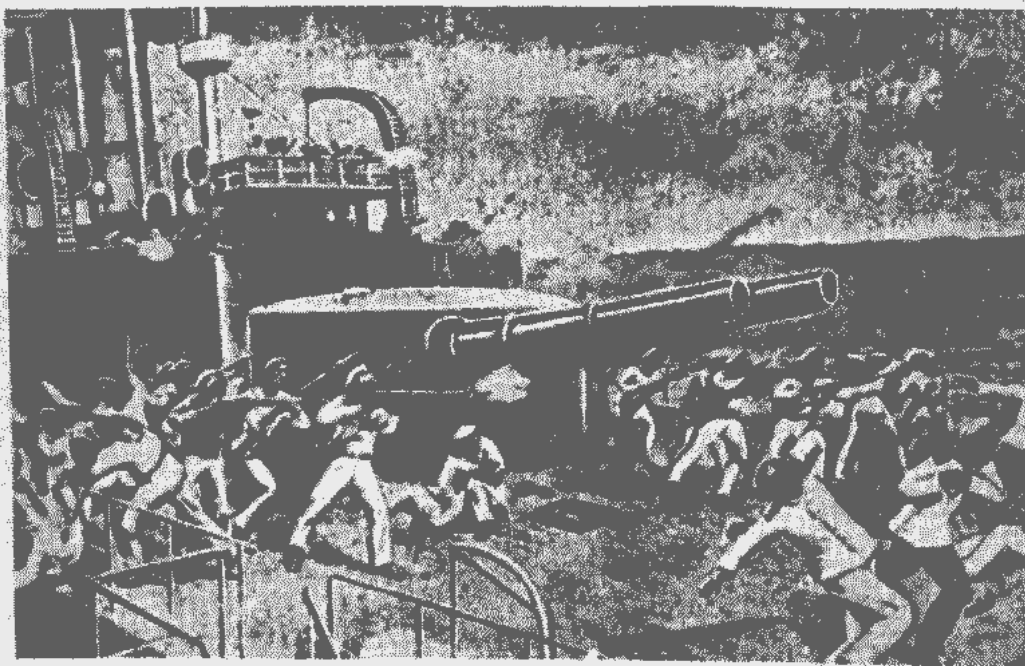
Pentru rezolvarea chestiunilor care se vor ridica s-a ales un comitet revoluționar al vasului, în frunte cu curajosul marinar revoluționar Afanasi Matiușenko. Comitetul nu lua însă nici o hotărîre mai importantă fără aprobarea echipajului.

Prima hotărîre a comitetului a fost ca vasul să se îndrepte spre Odesa. După cum am mai spus, la Odesa izbucnise greva generală și aveau loc ciocniri armate între greviști și trupe. Afară de aceasta, comitetul știa bine că guvernul va trimite o escadră împotriva lui „Potemkin” și socotea că la Odesa va fi mai ușor s-o atragă de partea revoluției.

În noaptea de 14 spre 15 iunie 1905, „Potemkin” ancorează la Odesa și de pe vas coboară cîțiva marinari, însărcinați de comitet

să ia legătura cu organizația de partid din oraș, să cumpere provizii și să împrăștie proclamații.

Vestea sosirii crucișătorului răsculat în port s-a răspândit ca fulgerul în rîndurile populației din Odesa și curînd zeci de mii de oa-

Răscoala marinarilor de pe crucișătorul „Potemkin” (desen).

meni se îmbulzeau pe chei, cîntînd „Marsilieza” și strigînd „ura!”, deși poliția și armata încercau să-i împrăștie. Muncitorii din Odesa, gata de luptă, așteptau sprijinul marinarilor de pe „Potemkin”.

Dar comitetul de pe „Potemkin” a hotărît altfel. S-a hotărît ca marinarii să nu debarce decît după sosirea escadrei și după ce aceasta va trece de partea răsculaților. Această atitudine de așteptare a fost apreciată ca greșită.

A doua zi după sosirea lui „Potemkin” la Odesa a avut loc înmormîntarea marinarului Vakulenciuk. În ciuda amenințărilor poliției,

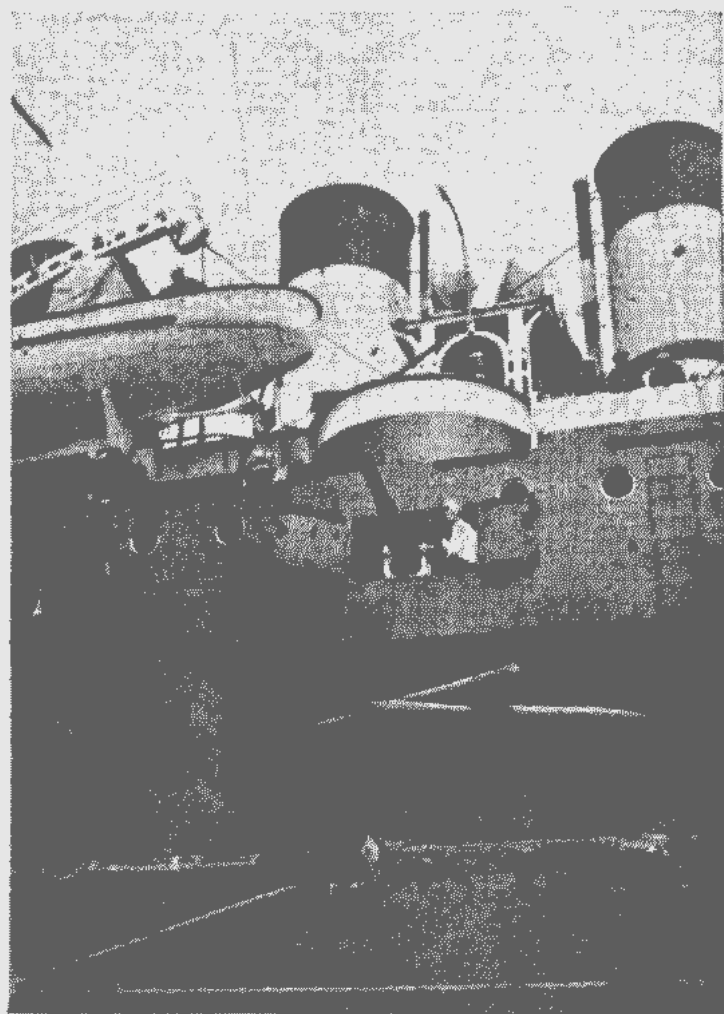
această solemnitate s-a transformat într-o grandioasă manifestație revoluționară. Miile de muncitori din Odesa au urmat sicriul, strigînd „Jos autocrația!”, „Jos cu țarul asasin!”, „Trăiască «Potemkin»!”.

În ziua următoare a sosit și escadra „Potemkin”, cunoscînd starea de spirit a marinărilor escadrei, le-a ieșit în întîmpinare și le-a cerut să treacă de partea revoluției. Dar ofițerii escadrei, care cunoșteau și ei starea de spirit a echipajelor lor, temîndu-se atît de apelurile de pe „Potemkin” cît și de lupta cu el, au făcut cale întoarsă spre Sevastopol. Un singur vas — crucișătorul „Gheorghe Pobedonoseț” — a părăsit escadra și s-a alăturat lui „Potemkin”. Mare a fost bucuria potemkiniștilor văzînd aceasta, dar și de scurtă durată, fiindcă trădătorii de pe „Gheorghe Pobedonoseț” au făcut să eșueze vasul pe un banc de nisip.

Era un moment critic pentru potemkiniști. S-a luat hotărîrea ca „Potemkin” să se îndrepte spre coastele Romîniei, spre a se aproviziona.

Șovăiala potemkiniștilor de a se alătura muncitorilor din Odesa și de a-i sprijini cu redutabila forță a tunurilor lor se explică prin faptul că, deși printre ei se aflau mulți oameni curajoși, nu se găsea însă nici un conducător experimentat, în stare să elaboreze și să aplice un plan de luptă și să sudeze întregul echipaj într-o forță revoluționară puternică. Apoi, printre marinari se aflau nu numai bolșevici și simpatizanți ai lor, dar și

un număr de menșevici, socialiști-revoluționari și anarhiști, care semănau neîncredere în posibilitățile potemkiniștilor și răspîndeau tot soiul de zvonuri printre marinarii mai înepoiți.

Crucișătorul „Potemkin“

Astfel, în loc să folosească imensa forță a artileriei sale pentru a sprijini lupta muncitorilor din Odesa și a pune stăpînire pe oraș, „Potemkin“ s-a îndreptat spre Constanța pentru a se aproviziona.

„Potemkin“
la Constanța.
Apelurile răscu-
laților.

La 20 iunie (3 iulie) 1905, „Potemkin“, însoțit de torpilorul „267“, care-l servise tot timpul, ancorează la Constanța și se adresează — prin căpitanul portului — guvernului român, cerînd permisiunea de a cumpăra provizii și de a publica două apeluri: unul „cătreg întreaga lume civilizată“, celălalt „cătreg toate puterile din Europa!“

Primul apel avea următorul conținut:

„Cătreg întreaga lume civilizată.

*Cetățeni din toate țările, fii ai tuturor po-
oarelor !*

În fața ochilor voștri se înfățișează privilegheea măreață a unei mari lupte eliberatoare ! Poporul rus, asuprit și înrobit, n-a mai putut răbda jugul secular și despotismul autocrației.

Jaful, sărăcia și lipsa de drepturi în care guvernul rus a adus Rusia martiră au făcut ca masele de muncitori să-și piardă răbda-re. În toate orașele și satele s-a aprins deja flacăra revoltei și mîniei. Strigătul puternic scos din milioane de piepturi: *«Destul cu lan-țurile robiei și ale despotismului, trăiască li-
bertatea !»* a răsunat ca un tunet pe tot în-ținsul Rusiei.

Guvernul țarist însă a socotit că e mai bine să înece țara în sîngele poporului său decît să-i dea libertate și un trai mai bun. Și astfel sîngele nevinovat al bravilor luptători a curs valuri în toată țara noastră.

Dar guvernul înnebunit a uitat un lucru, și anume că armata, ținută în întuneric și asuprită, arma sa puternică pentru planurile sale sîngeroase, nu este decît același popor, aceiași fii ai maselor muncitoare care au hotărît să-și cucerească libertatea. Și armata, mai devreme sau mai tîrziu, va înțelege acest lucru și va șterge această pată rușinoasă a călăilor care au lovit în părinții și frații lor. Astfel, noi, *echipajul crucișătorului de escadră «Potemkin Tauriceski»*, facem cu hotărîre și în deplin acord cu toții acest pas măreț. Fie ca toate jertfele fraților noștri muncitori și țărani, căzuți pe străzile și plaiurile Patriei noastre de gloanțele și baionetele soldaților, să ridice de pe noi blestemul de ucigași ai lor.

Nu, noi nu sîntem ucigașii lor, noi nu sîntem călăii propriului nostru popor, ci sîntem apărătorii lui. Lozinca noastră, a tuturor, este: «Moartea sau libertatea pentru întreaga Rusie».

Cerem imediata încetare a vărsării de sînge fără rost de pe cîmpiile Manciuriei îndepărtate. Cerem convocarea imediată a unei *Adu-nări constituante*, aleasă de întregul popor pe baza votului universal, direct, egal și secret. Pentru aceste revendicări, noi, echipajul acestui crucișător, sîntem gata cu toții să cădem în luptă pînă la unul sau să ieșim învingători.

Sîntem ferm convinși că oamenii cinstiți și muncitorii din toate țările, ca și popoarele, vor

răspunde cu înflăcărare la apelul pentru mărețta noastră luptă pentru libertate.

Jos autocrația ! Trăiască Adunarea constituantă !"

Echipajul crucișătorului de escadră „Kneaz Potemkin Tavriceski” și al torpilorului „267”.

Al doilea apel avea următorul conținut :

„Către toate puterile din Europa.

Echipajul crucișătorului «Kneaz Potemkin Tavriceski» a început o luptă hotărîtoare împotriva autocrației. Aducînd aceasta la cunoștința tuturor guvernelor din Europa, socotim de datoria noastră să dăm asigurări că nu ne vom atinge de nici un vas străin care navighează în Marea Neagră și de nici un port străin de pe malurile ei”.

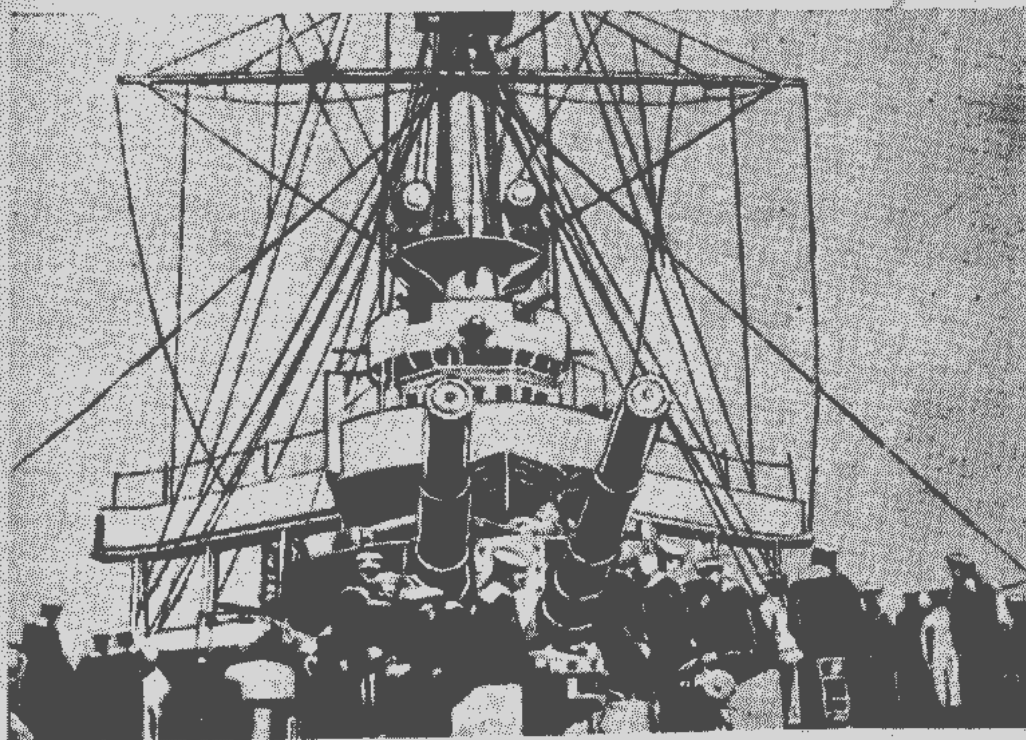
Echipajul crucișătorului de escadră „Kneaz Potemkin Tavriceski”¹.

După cum se vede din aceste apeluri, potemkiniștii au căutat să facă cunoscută lumii întregi mărețta cauzei pentru care s-au răsculat și să spulbere calomniile propagandei țariste, care căuta să-i prezinte ca pe niște pirați. Dar guvernul conservator român, în servilismul său, a predat aceste apeluri guvernului țarist.

Guvernul român nu a îngăduit potemkiniș-

¹ Ambele apeluri sint reproduse din *I. Lîcev* : „Potemkiniștii” (în limba rusă), editura „Tinăra gardă”, Moscova 1954, pag. 78—79.

tilor să se aprovizioneze cu cărbuni și apă și să cumpere alimente. După o încercare nereușită de a se aproviziona în portul rusesc Feodosia, „Potemkin” s-a întors la Constanța,

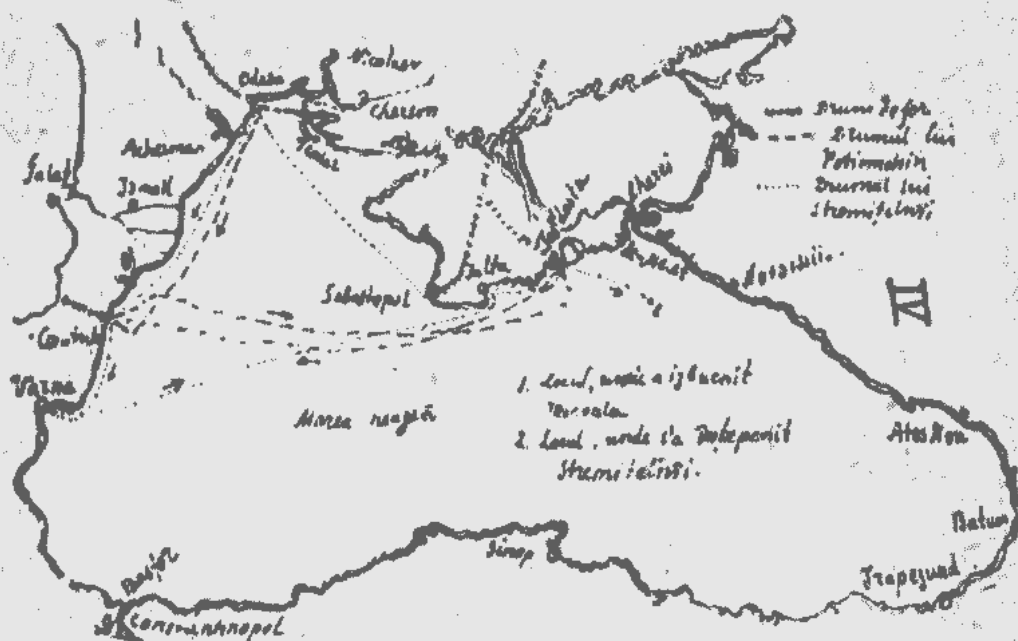
Pe crucișătorul revoluționar.
În fața tunurilor de mare calibru.

hotărît, de data aceasta, să se predea autorităților romîne.

La 25 iunie (8 iulie) 1905 vasul „Potemkin” ancorează pentru a doua oară la Constanța. Potemkiniștii, cu durerea în suflet, au fost nevoiți să accepte condițiile de predare fixate de autoritățile burghezo-moșierești romîne. Pavilionul roșu cu lozinca „libertate, egalitate, fraternitate” a fost coborît, împăturit cu grijă și predat spre păstrare organizațiilor muncitorești din România.

Importanța răscoalei.

Este greu de descris starea de spirit a potemkiniștilor, debarcați pe pământ străin și necunoscut, nevoiți să se despartă de Patria lor și de crucișătorul roșu. Pe vasul rămas gol s-a instalat o gardă militară. Iar după două zile guvernul român a predat vasul „Potemkin” și torpilorul „267” unei escadre ruse, care le-a condus la Sevastopol. Acolo, din ordinul țarului, i s-a schimbat numele legendarului vas în „Sfântul Pantelimon”. După revoluția din februarie 1917, vasul a luat numele de „Luptătorul pentru libertate”, și sub acest nume a luptat pînă în timpul războiului civil, cînd a fost aruncat în aer de germani.

Itinerariul crucișătorului „Potemkin”.

Este de netăgăduit că „Potemkin” ar fi putut face mult mai mult pentru revoluția rusă dacă pe bordul lui s-ar fi aflat un conducător bolșevic cu experiență și cu spirit de organi-

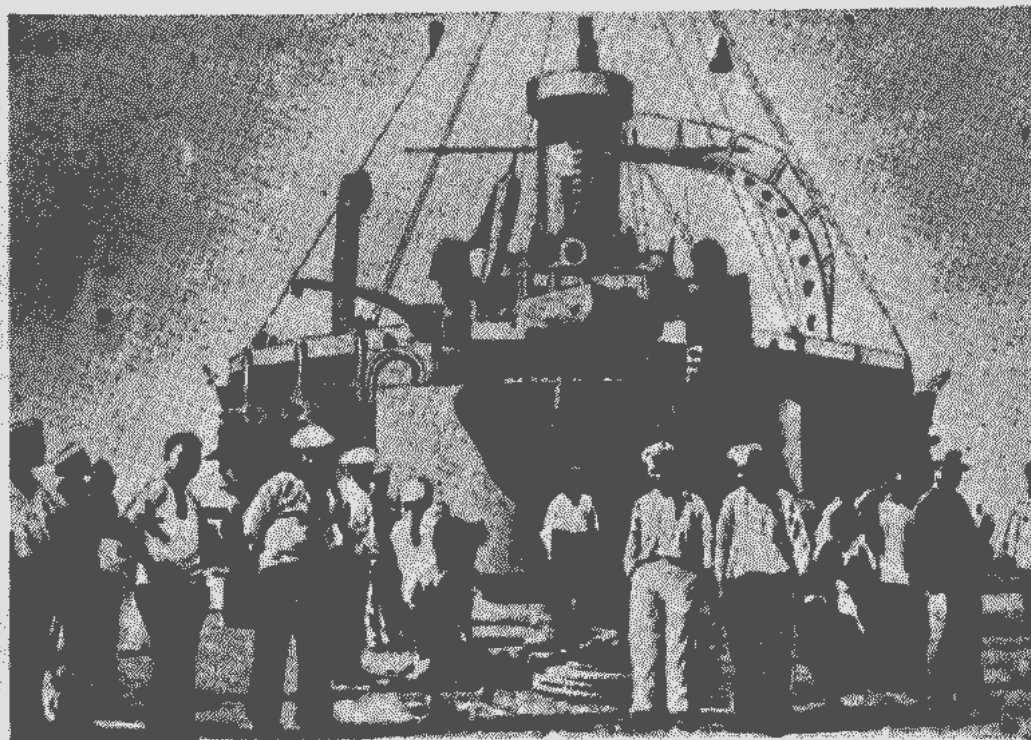
zare. Marele Lenin, care urmărea cu atenție mersul răscoalei de pe „Potemkin“, a văzut limpede sensul acestor evenimente. „Crucișătorul «Potemkin» — scria el — a rămas un teritoriu neînvins al revoluției, și, oricare ar fi soarta sa, ne aflăm în fața unui fapt neîndoielnic și de cea mai mare importanță : încercarea de a constitui *un nucleu al armatei revoluționare*“¹. Tot o dată V. I. Lenin scria că „trecerea crucișătorului «Potemkin» de partea răscoalei a constituit primul pas spre transformarea revoluției ruse într-o forță internațională, punînd-o față în față cu statele europene“².

Pe vremea cînd „Potemkin“ se afla la Odesa, V. I. Lenin, pentru a asigura conducerea de către partid a răscoalei, a trimis la Odesa pe bolșevicul Vasiliev-Iujin cu însărcinarea de a pătrunde pe crucișător și de a convinge pe marinari să debarce și să acționeze hotărît și repede. Planul lui V. I. Lenin era ca orașul să treacă în mîinile răsculaților și apoi să se treacă neîntîrziat la înarmarea muncitorilor și la o acțiune hotărîtă de agitație printre țărani. Lenin era hotărît ca, după ce și restul flotei va adera la acțiunea lui „Potemkin“, să vină în România pentru a conduce de aici revoluția. Acest măreț plan al lui Lenin — deși pe deplin realizabil — nu a putut însă fi pus în aplicare, deoarece înainte de sosirea delegatului la Odesa „Potemkin“ a părăsit portul cu destinația Constanța.

¹ V. I. Lenin, Opere, ed. a 4-a rusă, vol. 8, pag. 525.

² Op. cit., pag. 536.

„Pentru prima oară — scria Lenin la două zile după debarcarea potemkiniștilor la Constanța — o mare unitate militară a țarismului — un crucișător întreg — a trecut pe față de partea revoluției“¹.

Marinari pe bordul crucișătorului „Potemkin“.

Cu toate că nu a izbutit, răscoala marinarilor de pe crucișătorul „Potemkin“ a jucat un mare rol în cadrul primei revoluții burghezo-democratice din Rusia. Ea a dovedit în ochii lumii întregi putreziciunea regimului țarist, care-și trăia ultimii ani, cât și faptul că ideile revoluționare pătrunseseră adânc în flotă și armată, reazemul cel mai puternic al țarismului. „Pentru masele de muncitori, ță-

¹ V. I. Lenin, Opere, vol. 7, ed. a 4-a rusă, pag. 380.

rani și mai ales pentru înseși masele de soldați și marinari, răscoala aceasta făcu să fie mai bine înțeleasă și mai concretă ideea trecerii armatei și flotei de partea clasei muncitoare, de partea poporului“¹.

¹ „Cursul scurt de istorie a Partidului Comunist (bolșevic) al Uniunii Sovietice“, Editura pentru literatură politică, 1953, ediția a III-a, pag. 87.

POTEMKINIȘTII ÎN ROMÎNIA

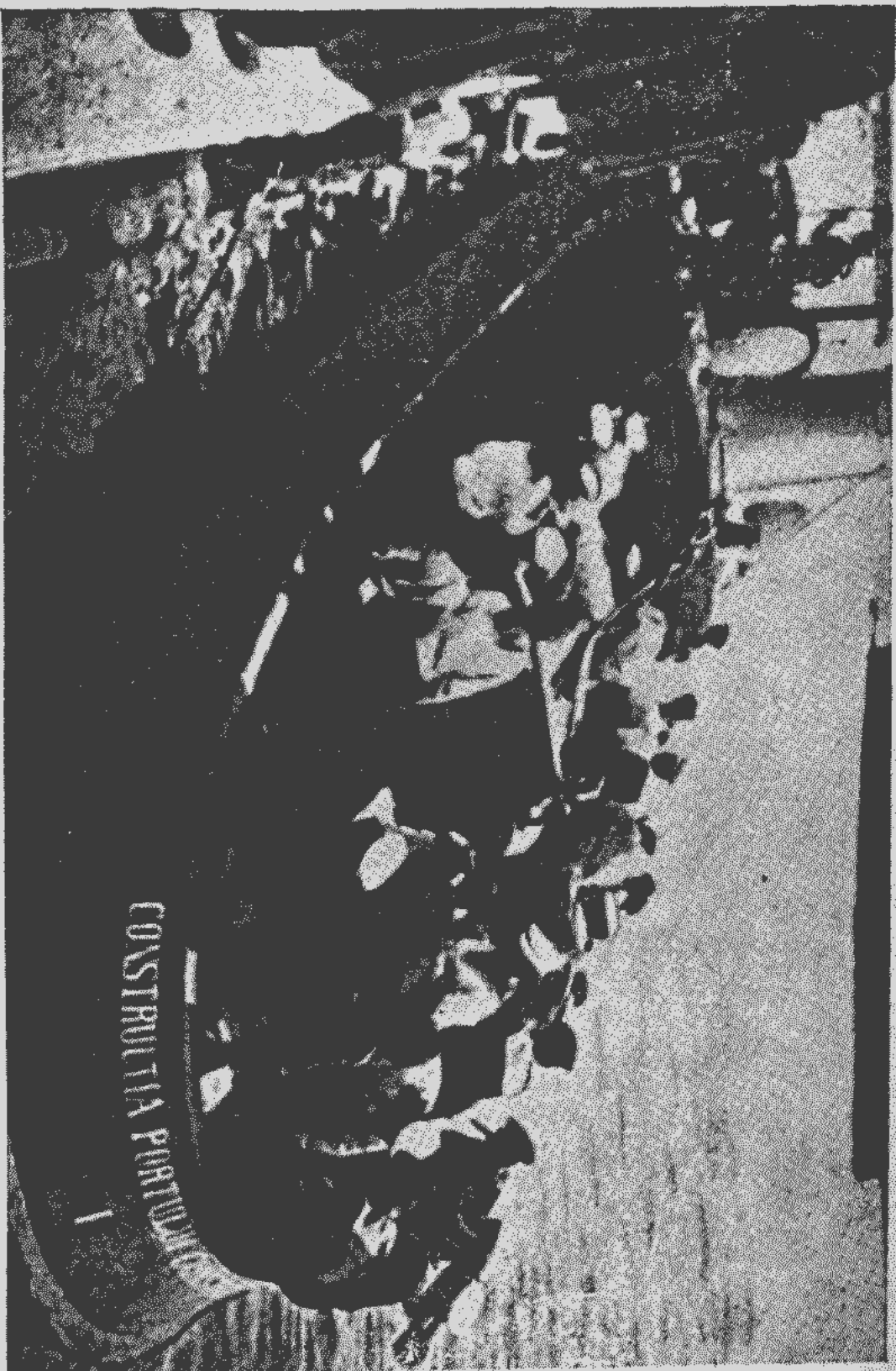
**Primirea
frățească făcută
potemkiniștilor
de către masele
muncitoare din
România.**

Crucișătorul Potemkin, după cum arată V. I. Lenin, a rămas un teritoriu neînfrînt al revoluției. Nici amenințările țarului, nici tunurile flotei rusești, n-au reușit să-i îngenunche pe eroicii marinari.

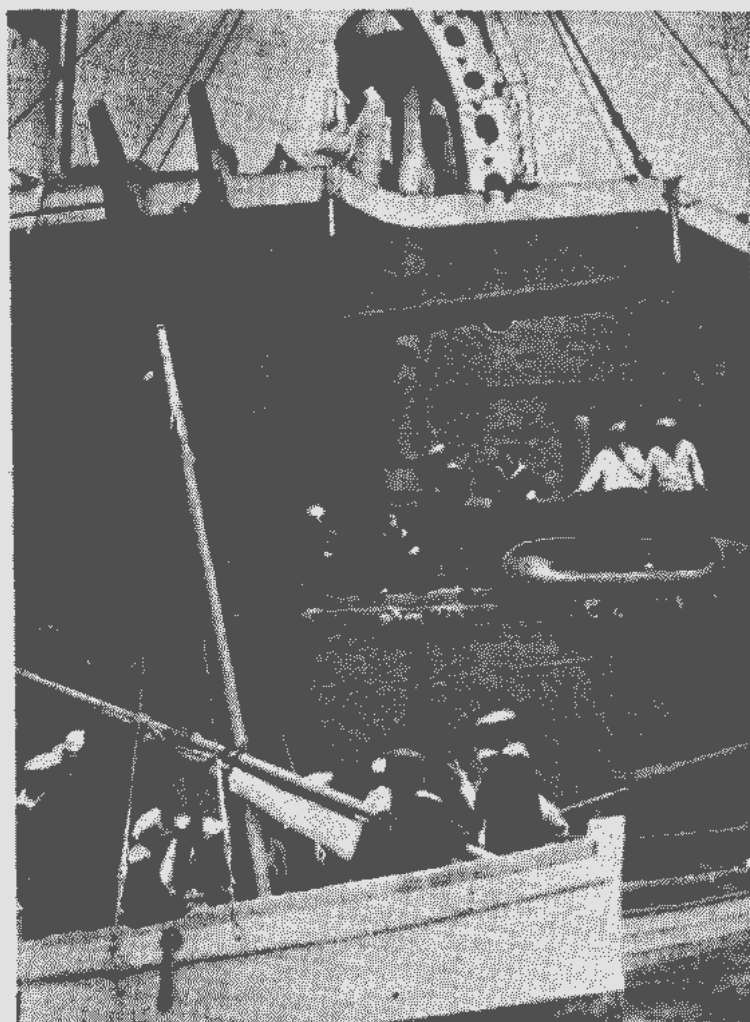
Potemkiniștii au debarcat la Constanța nu ca o oștire înfrîntă. Ei au debarcat în portul romînesc și au fost întâmpinați ca niște eroi. Iar cînd guvernul burghezo-moșieresc romîn a vrut să-i socotească drept prizonieri, s-a manifestat cu putere solidaritatea maselor muncitoare din România cu eroii de pe Potemkin.

Teroarea și ohrana țaristă n-au putut și nici nu puteau să frîneze forța indistructibilă pe care o dă solidaritatea în luptă a celor exploatați și asupriți. Pricazurile țarului, alarma în porturile Mării Negre, tratativele cu guvernul Romîniei n-au putut frînge hotărîrea maselor populare din țara noastră, care apărau pe neînfricații potemkiniști.

Echipajul crucișătorului „Potemkin” debarcă la Constanța.

Marinarii răsculați erau cunoscuți în porturile României înainte de debarcare. Lupta lor era urmărită cu viu interes de muncitorii și marinarii din Constanța. Încă înainte de de-

Debarcarea marinarilor de pe „Potemkin” la Constanța.

barcare, în ciuda măsurilor autorităților românești, nenumărați cetățeni s-au strecurat în port și, ascunși după case, după docurile portului, sub diguri, au așteptat sosirea crucișătorului.

Cînd crucișătorul Potemkin s-a zărit apropiindu-se de oraș, muncitorii din întreprin-

deri și din port, hamalii, țărani din jur, marinarii români n-au mai respectat consemnul comandamentului portului și s-au strîns cît mai aproape de cheiul mării.

La Constanța, marinarii de pe „Potemkin” coboară în șalupe.

Debarcarea potemkiniștilor în portul Constanța a prilejuit o remarcabilă demonstrație de solidaritate internațională. Ea a constituit un eveniment de neuitat atît pentru populația orașului cît și pentru marinarii. Potemkiniștii au coborît în șalupe și de aici pe pontoanele portului.

Forțele autorităților românești, poliția și

jandarmeria, nu au reușit să oprească prin cordonul lor valul mulțimii ce aclama pe potemkiniști. Muncitori din fabrici, ceferiști, țărani, dînd la o parte pe jandarmi, au preluat ei adevărata pază a potemkiniștilor, apărîndu-i și înconjurîndu-i cu dragoste frățească.

Iată cum descrie primirea marinarilor ruși I. Lîcev, unul dintre participanții la răscoala de pe crucișător :

„La țărm am fost întîmpinați de o furtună de strigăte de salut. Ele răsunau și se auzeau pe tot litoralul. O imensă mulțime de muncitori din Constanța a întîmpinat echipajul crucișătorului revoluționar rus.

Marinarii de pe „Potemkin” în drum spre orașul Constanța.
În fund crucișătorul „Potemkin”.

Aici s-au adunat zeci de mii de muncitori, țărani și intelectuali democrați. Membrii comitetului vasului au fost întîmpinați cu tu-

nete de aplauze și strigăte de «ura». Fiecare voia să-și exprime sentimentele sale de simpatie față de marinarii revoluționari. Spre noi se întindeau mâini cu buchete de flori. Deosebit de călduros ne-au întâmpinat muncitorii. Cu toate că noi nu cunoșteam limba lor și nici ei pe-a noastră, întâlnirea a fost foarte mișcătoare. Convorbirile se duceau prin gesturi, mimică, ne îmbrățișam fierbinte și ne înțelegeam în toate fără cuvinte“¹.

Solidaritatea muncitorilor și a unei părți din populația orașului Constanța față de răsculații potemkiniști a constituit una din multele punți de legătură între poporul român și popoarele Rusiei. Acest lucru îl făcea pe Lîcev să spună mai departe :

„Această admirabilă demonstrație a solidarității internaționale a muncitorilor a făcut asupra noastră o impresie care nu se va șterge niciodată. Gîndurile noastre triste au dispărut. Vuietul salutarilor la care nu ne așteptam ne-a dovedit cît de apropiate sînt ideile noastre revoluționare muncitorilor de toate naționalitățile. Am înțeles cu ce legături indisolubile de solidaritate frățească sînt legați proletarii din toate țările“².

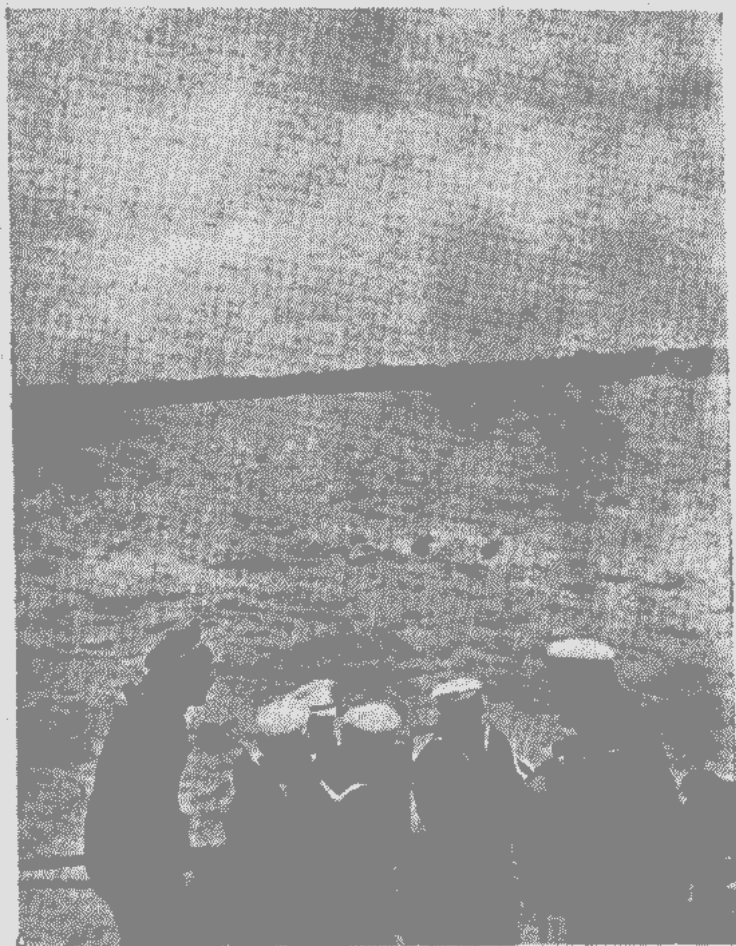
Guvernul românesc n-a vrut să acorde marinarii nici un ajutor, ba, dimpotrivă, pune la cale împreună cu reprezentanții țariști predarea potemkiniștilor în mâinile ohranei. Dar solidarității criminale a exploatatorilor ruși și

¹ I. Lîcev : „Potemkiniștii“, editura „Tinăra gardă“, Moscova 1954, pag. 88—89.

² Ibid.

români se opunea puternica solidaritate a exploataților și luptătorilor revoluționari care își întinseseră o viguroasă mână frățească cu acest prilej.

Presă muncitorească din țara noastră a de-

Marinarii de pe „Potemkin” se îndreaptă spre pământul României.

mascat, cu această ocazie, atitudinea mîrșavă a guvernului burghezo-moșieresc față de eroicii marinari de pe Potemkin.

„Guvernul român — scria într-un articol de fond „România muncitoare” — a săvîrșit cea mai mare infamie pe care o poate săvîrși guvernul unei țări neatîrnate. În slugărnicia

lui față de spînzurătorul tuturor rușilor și, împins mai ales de solidaritatea care ține toate guvernele de clasă strîns unite împotriva tuturor veleităților revoluționare, a refuzat răzvrătiților de pe vasul «Potemkin» aprovizionarea cu pîine, ceea ce nu se refuză nici celor mai monstruoși criminali... Noi, veștejind purtarea mișelească a guvernului român, trimitem un salut frățesc luptătorilor din Rusia și călduroase urări de izbîndă în lupta pentru dezrobire“¹.

Guvernul conservator al Romîniei, în neputința sa de a preda pe potemkiniști în mîinile țarismului, căuta prin alte mijloace să distrugă pe bravii marinari. Prin înfometare, prin crearea unor condiții imposibile de viață și prin persecuții, autoritățile au încercat, încă din primele zile, să lovească în eroii potemkiniști.

„Nici o litră de slănină, nici un băț de chibrit“, ordona guvernul prin generalul Lahovary², iar prin profesorul Missir declara: sîntem în drept să luăm orice măsuri³.

Muncitorimea romînă, de îndată ce au debarcat marinarii răsculați, i-a înconjurat cu prietenie și a întins mîini prietenești celor care ridicaseră drapelul roșu pentru cauza comună exploataților și asupriților de pretutindeni. În Constanța, cîteva zile evenimentul cel mai sărbătorit a fost sosirea marinarilor

¹ „Cuirasatul Potemkin la Constanța“, articol publicat în „Romînia muncitoare“, An. I, seria a II-a, nr. 17 din 25 iunie 1905.

² Ibid.

³ Ibid.

potemkiniști. Pretutindeni potemkiniștii erau însoțiți de muncitori. Se alcătuiau pe dată grupuri voluntare din muncitori și intelectuali progresiști, care vegheau ca potemkiniștilor să nu li se pricinuiască vreun rău din partea autorităților burghezo-moșierești și ca să se simtă cât mai bine în mijlocul românilor.

Presa muncitorească a salutat cu multă căldură pe marinarii eroicului crucișător. „România muncitoare” din 6 august 1905 publică, în format mare, fotografia lui Matiușenko, însoțind-o de legenda: „Matiușenko, unul din conducătorii revoluționarilor de pe «Kneaz Potemkin» și omul care... a condus timp de 11 zile întâia republică rusă”¹.

Entuziasmul cu care populația din Constanța a primit pe marinarii potemkiniști se manifesta în nenumărate chipuri: prin uralele cu care i-au întâmpinat,

Marinarul Atanasi Matiușenko, unul din conducătorii răscoalei de pe „Potemkin”, după debarcare.

¹ „România muncitoare”, An. I, seria a II-a, nr. 23 din 6 august 1905.

prin pachetele de alimente, prin ospitalitatea de fiecă clipă a muncitorilor și hamalilor din port, prin întreaga atmosferă sărbătorească pe care au știut s-o creeze în jurul acestor luptători.

Încercările poliției și jandarmeriei de a frâna manifestațiile calde de înfrățire se izbeau de hotărîrea celor ce-și apărau tovarășii dragi. Astfel, în noaptea ce a urmat debarcării, populația — înlăturînd jandarmii și zbirii poliției — se strîngea pe străzi spontan, în grupuri, în jurul potemkiniștilor, și prin tălmacii găsiți în port ascultau istorisirile luptelor lor revoluționare.

„A fost o noapte de neuitat — scrie Lîcev în amintirile sale. — Și acum, amintindu-mi de ea, re trăiesc bucuria dragostei frățești care ne-a copleșit atunci. Abia cu cîteva ceasuri mai înainte ne simțeam ca exilați, viitorul ne prevestea izolare, supărări, iar acum simțeam cît de mare este familia proletariatului.

Ne distram și ne odihneam pentru tot ce suferisem. Acordurile muzicilor care cîntau prin grădinile de vară se împleteau cu cîntecele noastre rusești. Și muncitorii romîni le cîntau împreună cu noi. Fiind buni muzicanți, ei prindeau foarte repede melodiile. Romînii nu înțelegeau toate cuvintele cîntecelor, dar simțeau același lucru ca și noi. Cîntecele răsunau cu veselie și căldură. În această zi s-a pus temelia prieteniei marinarilor revoluționari ruși cu muncitorii romîni“¹.

¹ I. Lîcev : Op. cit., pag. 91.

**Măsurile
repressive ale
guvernului bur-
ghezo-moșieresc
român.**

Aceste manifestații ale prieteniei romîno-ruse au fost însă curînd tulburate din ordinul guvernului burghezo-moșieresc care se afla pe atunci la cîrma țării noastre. Speriat de fraternizarea muncitorilor romîni cu marinarii ruși și de spiritul revoluționar care-i anima pe unii ca și pe ceilalți, guvernul a trimis armata ca să escorteze pe potemkiniști pînă la cazarma unde urmau să fie cazați.

Aproape toți potemkiniștii au fost de acord să rămînă în țara noastră, afară de cîțiva care, înșelați de ofițerul Alekseev, au acceptat să se întoarcă în Rusia. După cum s-a aflat mai tîrziu, aceștia, o dată întorși în Rusia, au fost condamnați la ani grei de ocnă, iar unii au fost executați. Cei rămași la noi au fost judecați și condamnați în lipsă în Rusia, iar membrii comitetului de pe vas au fost condamnați la moarte. Cît privește guvernul burghezo-moșieresc romîn, el a luat măsuri grabnice ca cei aproape 800 de potemkiniști rămași în țară să fie dispersați prin diferite orașe. Potemkiniștii au fost trimiși pe grupe de cîte 30—80 la București, Brăila, Galați, Cîmpina, Buzău, Iași și în alte orașe. Pretutindeni muncitorii îi întîmpinau tovărășește, cu multă căldură. Cînd Matiușenko a sosit la București împreună cu un grup de potemkiniști, mii de muncitori îi așteptau la gară pentru a-i saluta, iar pe drumul spre prefectura poliției populația orașului îi aclama. La Galați, sosirea potemkiniștilor a stîrnit un mare

entuziasm. La Iași s-a organizat o serbare în cinstea potemkiniștilor care au sosit în oraș. Un alt grup de potemkiniști au plecat ilegal în Transilvania, care pe atunci era sub ocupația Austro-Ungariei. O parte din aceștia s-au stabilit la Timișoara, la Dej etc. Și acolo muncitorii îi primesc frățeste, îi găzduiesc, îi ospătează, îi ajută să găsească de lucru. Ziarul „Nagyvárad“ din Oradea își informa cititorii că un muncitor din localitate, anume Kovács, și-a botezat pruncul cu numele de Potemkin Kovács.

Sprijinul frățesc, internaționalist, pe care muncitorii din țara noastră l-au dat răsculaților de pe Potemkin a luat curînd forme organizate. Astfel, în iulie 1905, se înființează un comitet pentru ajutorarea marinarilor ruși, cu sediul la București și cu filiale în mai multe centre din provincie¹. Scopul comitetului era de a ajuta pe potemkiniști să-și găsească de lucru, de a veni în ajutorul celor aflați în nevoie și de a-i feri de cursele și provocările Siguranței romîne și ale agenților ohranei țariste, care căutau să momească pe marinarii mai naivi, povestindu-le că țarul i-a grațiat și că se pot întoarce în Rusia.

În Elveția, V. I. Lenin și tovarășa lui de luptă și de viață N. K. Krupskaia organizează o acțiune de ajutorare materială a potemkiniștilor. La noi, ziarul „Romînia muncitoare“ inițiază o colectă în favoarea refugiaților.

¹ Vezi „Romînia muncitoare“, An. I, seria a II-a, nr. 19 din 10 iulie 1905.

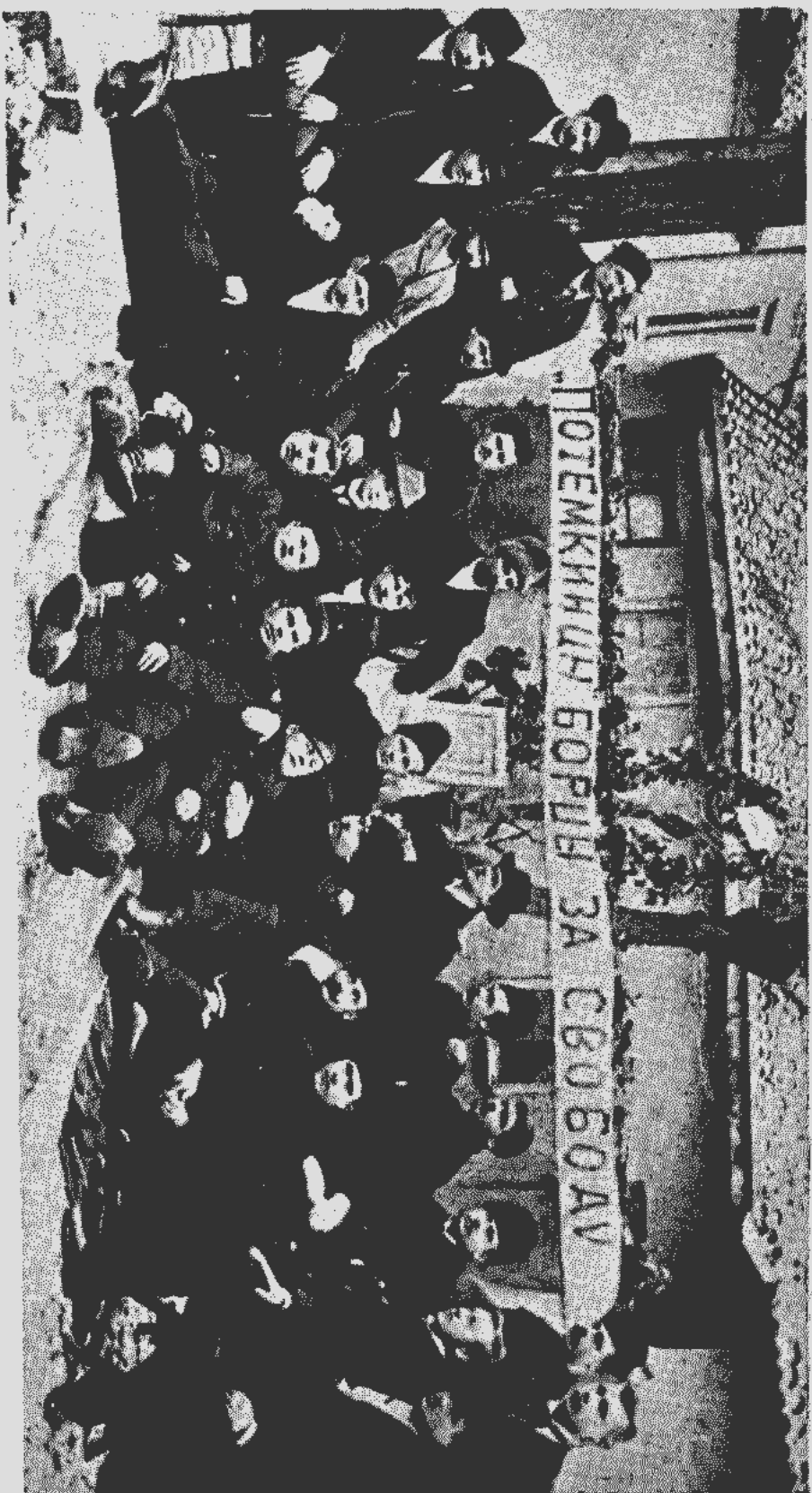
Potemkiniști bînd ceai la Brăila (1905).

Sub influența bolșevicilor, marinarii înșiși se organizează — scurtă vreme după debarcarea lor — într-un colectiv închegat, cu scopul de a menține legătura între ei și de a se pregăti pentru luptele revoluționare care-i așteptau. Colectivul informa pe membrii săi asupra evenimentelor revoluționare din Rusia și ținea legătura cu Comitetul Central bolșevic de la Geneva.

Cu timpul marinarii au găsit de lucru pe la diferite fabrici, la exploatații petrolifere, la construcții. Alții, țărani de felul lor, s-au împrăștiat pe la sate, unde au lucrat la munca câmpului ca argați. Autoritățile burghezo-moșierești au căutat să-i împrăstie în cât mai multe grupulețe pentru a nu crea centre puternice de potemkiniști care împreună cu muncitorii români să ducă la adevărate focare de răzvrătire.

Neîndrăznind, sub presiunea maselor, să extrădeze pe marinarii revoluționari guvernului țarist, autoritățile române colaborează însă cu numeroșii agenți ai ohranei care au inundat țara pentru a urmări pe potemkiniști și a-i readuce — prin momeli sau cu forța — pe vase rusești.

Potemkiniștii se alătură luptei în toată țara a dăunat, desigur, unității lor de acțiune. Răspîndirea potemkiniștilor în ciuda grelelor condiții, mulți dintre ei au continuat să lupte pentru cauza clasei muncitoare. Ei au ajutat pe muncitorii din țara noastră să cunoască și să înțeleagă just sensul evenimen-

Un grup de potemkiniști la Tulcea în 1906.

telor care aveau loc în Rusia. Ei explicau muncitorilor români sensul politic al revoluției burghezo-democratice care continua în Rusia, organizau convorbiri pe grupe, unde invitau pe membrii grupelor social-democrate, studiau literatura marxistă rusă care se edita în Elveția și care venea clandestin în țară.

Mai mult. Nu a fost luptă mai importantă a muncitorimii sau a țărănimii române la care potemkiniștii să nu fi participat. La grevele pe care muncitorii români le fac la Galați, Ploiești și Cîmpina iau parte și potemkiniștii. Intemeierea Sindicatului metalurgiștilor din Cîmpina se face cu participarea potemkiniștilor. Acest sindicat — în care au intrat apoi și muncitorii din alte ramuri, ca tîmplari, modelatori și muncitori necalificați — a ajuns să aibă 12.000 de membri. Ei și-au fixat ca prim obiectiv lupta pentru salariu egal la muncă egală, deoarece patronii din Cîmpina, pentru a dezbină pe muncitori, plăteau în funcție de naționalitate. La muncă egală, muncitorii germani erau plătiți mult mai bine decît românii și rușii. Această luptă avea așadar nu numai un caracter economic, dar și politic. Prima grevă a fost cîștigată de muncitori.

În timpul mării răscoale a țărănimii din 1907, potemkiniștii au participat alături de muncitorii români la acțiuni de solidaritate cu țăranii răsculați. Alături de cei 11.000 de țărani împușcați în timpul înăbușirii răscoalei de către burghezia și moșierimea română, au fost asasinați și cîțiva potemkiniști.

După exemplul răscoalei potemkiniștilor, au avut loc acțiuni de revoltă duse de marinarii români. În luna iulie 1905 — îndată după debarcarea potemkiniștilor la Constanța — echipajul vasului „Romînia“, care se afla în portul Rotterdam (Olanda), intră în grevă, refuzînd să descarce cărbuni, în semn de protest pentru hrana proastă care i se dădea. În noiembrie 1906 se revoltă echipajul vasului „București“, nemulțumit de tratamentul brutal care i se aplica.

Burghezia și Numeroase și variate au
moșierimea ro- fost șicanele și persecuțiile pe
mînă prigonesc care potemkiniștii au avut să
pe potemkiniști. le îndure din partea statului
burghezo - moșieresc român.
Mai ales după înăbușirea în sînge a răscoalei țărănești din 1907, potemkiniștii au fost supuși unei prigoniri sistematice. Ajunge să amintim că toți marinarii — destul de numeroși — stabiliți în localitățile de pe Valea Prahovei au fost arestați și întemnițați la Ploiești.

O încercare de a pune capăt dezmembrării colectivului de potemkiniști, de a uni forțele lor răzlețe și a le pregăti pentru viitoarele lupte s-a făcut prin întemeierea Comitetului unit al marinarilor. Acest comitet, întemeiat la București cu sprijinul muncitorilor și intelectualilor români, se compunea din patru potemkiniști, printre care Matiușenko și Lîcev. Comitetul își propusese să organizeze informarea potemkiniștilor cu privire la evenimentele din Rusia, să stabilească o legătură permanentă cu Comitetul Central al

P.M.S.D.R., care se afla pe atunci la Geneva, și să trimită în Rusia marinari pentru activitate ilegală. Influența predominantă în cadrul comitetului o aveau bolșevicii.

Pentru treburile comitetului, Matiușenko a plecat la Geneva spre a se întâlni cu V. I. Lenin și G. V. Plehanov. Apoi, nefiind destul de atent la sfaturile tovarășilor săi și la măsurile obișnuite de precauțiune, Matiușenko s-a strecurat ilegal în Rusia. După câteva zile a fost arestat la Nikolaev, apoi judecat la Sevastopol și spânzurat. Astfel și-a încheiat tînăra lui viață neînfricatul luptător pentru libertatea poporului rus Afanasii Matiușenko.

După exemplul comitetului format la București, s-au format comitetele locale care grupează pe potemkiniștii dintr-o serie de orașe, dintre care unele, ca cele din Galați și Constanța, au depus o activitate politică susținută.

La Cîmpina, potemkiniștii, în număr de vreo 80, au organizat o comună cu scopul de a servi drept adăpost pentru emigranții politici din Rusia. Comuna avea un cămin pentru membrii ei — care erau opriți prin statut a avea vreo proprietate particulară —, avea bucătărie și cantină. Din banii care se puneau în comun se cumpărau cele necesare, ca alimente și îmbrăcăminte, se plătea chiria, iar pentru trebuințele sale personale fiecare membru al comunei primea 20 de lei pe lună.

Mulți emigranți politici din Rusia, urmăriți de agenții poliției țariste, au găsit adăpost

și ajutor la comuna potemkiniștilor din Cîmpina. De altfel, sentimentul solidarității și al ajutorului reciproc era foarte dezvoltat printre potemkiniști. Mai târziu s-au înființat comune și în alte centre, la Constanța, București etc.

Comuna de la Cîmpina a dăinuit aproape o jumătate de an; apoi, din pricina dispersării unora și din pricina unor conflicte, s-a dezbinat în mai multe colective mici.

Majoritatea potemkiniștilor, căliți în peregrinări și lupte, erau purtătorii marilor idei revoluționare. În orașele și satele Munteniei, Moldovei, ca și în cele ale Transilvaniei, în Elveția, Canada sau Statele Unite, pretutindeni, ei au rămas credincioși declarației cuprinse în scrisoarea pe care, după debarcarea lor la Constanța, potemkiniștii au adresat-o ziarului „Iskra”.

„Mateloții revoluționari ai cuirasatului de escadră «Kneaz Potemkin din Taurida» — scriau ei —, aparținând direct sau indirect Uniunii democrate socialiste din Crimeea, trimit prin mijlocirea ziarului «Iskra» salutul lor frățesc întregului proletariat rus. Regretăm din adîncul inimii cu el și cu toți campionii pentru libertate în Rusia, succesul necomplet al acțiunii noastre revoluționare, dar îndrăznim să încredințăm pe toți tovarășii noștri că numai dificultățile de netrecut de ordin tehnic și imposibilitatea absolută de a găsi cărbuni ne-au pus în necesitatea penibilă și tragică de a părăsi cuirasatul nostru.

Rămînem acum mai mult ca totdeauna cre-

dincioși cauzei proletariatului și libertății în Rusia și ne exprimăm hotărîrea de a ne sacrifica viața după pilda tovarășilor căzuți la Feodosia.

Deviza noastră e astăzi aceeași ca și ieri: *moarte sau libertate pentru întreaga Rusie.*

Un grup de marinari de pe crucișătorul „Potemkin”.

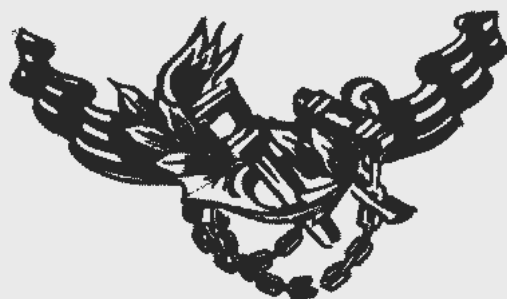
Profităm de această ocazie pentru a exprima mulțumirile noastre călduroase ziarului «Iskra», tovarășilor din comitetul general format din reprezentanții tuturor organizațiilor socialiste ruse, de asemenea și tuturor tovarășilor străini pentru sentimentele lor de solidaritate și pentru graba de a ne veni în ajutor în momentul tragic prin care trecem.

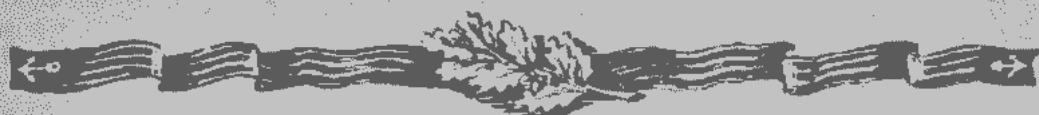
Trăiască proletariatul rus !
Trăiască socialismul internațional !
Trăiască revoluția rusească !"¹

Acest ideal de „libertate pentru întreaga Rusie“, care s-a realizat doisprezece ani după răscoala de pe Potemkin, prin Marea Revoluție Socialistă din Octombrie, a animat neîncetat pe cei mai buni dintre potemkiniștii rămași pînă astăzi în țara noastră, cu toată vițregia vremurilor pe care le-au trăit sub regimul burghezo-moșieresc.

¹ „Romînia muncitoare“, An. I, seria a II-a, nr. 19 din 10 iulie 1905 (vezi și *I. Lîcev*, op. cit., pag. 92).

II

ANIVERSAREA A 50 DE ANI DE LA RĂSCOALA MARINARILOR DE PE CRUCIȘĂTORUL „POTEMKIN“

Din orașele Ploiești, Galați, Cîmpina, din mai multe fabrici din capitală și alte orașe, din cîteva comune și un S.M.T. au venit la București în decurs de două zile 34 de potemkiniști care trăiesc în România.

La 20 iulie 1955 cei peste 30 de potemkiniști aveau să se reîntîlnească, după zeci și zeci de ani, în capitala Republicii Populare Romîne.

Cu prilejul aniversării a cincizeci de ani de la prima revoluție rusă din 1905—1907 și a răscoalei de pe crucișătorul „Potemkin“, Institutul de istorie a partidului de pe lîngă C.C. al P.M.R. a organizat întîlnirea veteranilor revoluției populare ruse cu oamenii muncii din București.

Întîlnirea a avut loc în sala de festivități a Muzeului „V. I. Lenin — I. V. Stalin“, în care, plină pînă la refuz, se adunaseră numeroși muncitori și tehnicieni fruntași de la

întreprinderile care au îndeplinit planul cincinal, ofițeri, scriitori, activiști de partid și ai organizațiilor de masă, studenți, ziariști etc.

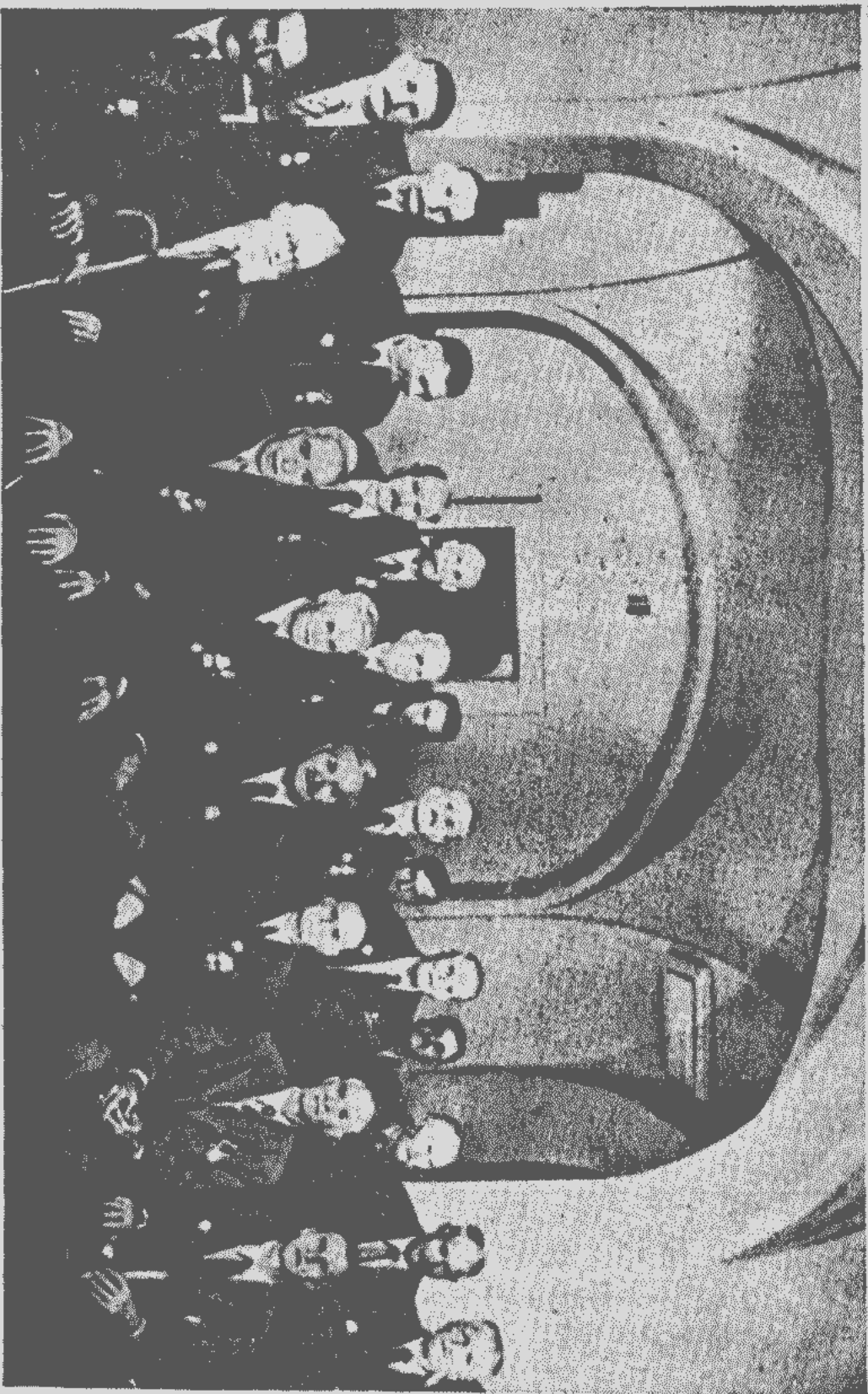
Prezența bătrînilor marinari a stîrnit din partea adunării ropote de aplauze. În jurul potemkiniștilor s-au strîns grupuri de oameni care, în cele cîteva minute pînă la începerea adunării, voiau ba să strîngă mîna bravului marinar, ba să-l întrebe ce făcea pe vapor sau cu ce se ocupă astăzi.

...S-a deschis adunarea. Privirile tuturor se îndreaptă spre veteranii dragi poporului nostru.

La masa prezidiului iau loc potemkiniștii Zahar Kulikov, Ivan Ghibelnov, Grigori Kubrak, Matvei Demin, activiști de partid, fruntași în producție etc.

În memoria participanților-eroi la răscoala de pe crucișătorul „Potemkin“, care și-au închinat viața revoluției și au sfîrșit în ocnele țariste sau în lupta revoluționară a poporului rus și a poporului român, se păstrează un minut de reculegere.

Sala întreagă e în picioare. E o tăcere solemnă, care lasă de la sine să vorbească gîndurile celor adunați acolo. Oare ce pot gîndi în acest moment potemkiniștii, ai căror ochi s-au umplut de lacrimi? Ce spun ochii bătrînului Cinilov, care stau fixați undeva deasupra mesei prezidiului, unde chipul lui Lenin veghează? Parcă și ochii marelui dascăl de acolo din tablou îi privesc cu mulțumire pe eroii potemkiniști. A trecut o jumă-

Un grup de polemiciști care trăiesc în România (1955).

tate de veac de atunci. Niciodată nu vor uita potemkiniștii pe dragii lor conducători Vaku-
lenciuk și Mătiușenko, niciodată nu vor uita
viețile tinere ale tovarășilor lor de arme ră-
puse de gloanțele ofițerilor-dușmani, de fu-
nia călăului țarist, de anii grei de ocnă. Dar
ce gîndește grupul de ofițeri, dar cel de stu-
denți, ale căror priviri sînt pierdute undeva
departe cu gîndurile care-i duc spre faptele
revoluționare ale marinarilor răsculați? Nici-
odată nu vor fi uitați eroii răscoalei din Ma-
rea Neagră, luptătorii care, alături de mun-
citorii și țăranii din România, au înfruntat vi-
tregia regimului de exploatare și asupra
burghezo-moșierească. Nu vor fi uitați cei
care, în 1907, în timpul răscoalei țărănești,
în satele județului Covurlui, și-au amestecat
sîngele lor cu cel al țăranilor romîni...

Ascultînd expunerea „Cincizeci de ani de
la răscoala marinarilor de pe crucișătorul
«Potemkin»“, participanții au re trăit în gînd
evenimentele istorice la care au dat un aport
eroic și veteranii prezenți în sală.

Poporul romîn e recunoscător revoluționa-
rilor potemkiniști și cinstește pe cei care, îm-
preună cu milioanele de exploatați și asupriți
au luptat pentru libertate și democrație.

Cu prilejul împlinirii a 50 de ani de la răs-
coala marinarilor de pe crucișătorul „Potem-
kin“, marinarii potemkiniști care trăiesc în
România au fost în centrul atenției maselor
largi muncitoare. Numeroase ziare au publi-
cat pagini întregi consacrate aniversării eroi-
lor marinari ruși.

La întâlnirea festivă din sala Muzeului „V. I. Lenin - I. V. Stalin” oamenii muncii din București au aplaudat cu însuflețire decorarea potemkiniștilor. Solemnitatea decorării a decurs într-o atmosferă de entuziasm, în care muncitorii, studenții, activiștii, ofițerii ovăționau pe bătrânii marinari. Toți, în vîrstă de 70 pînă la 80 de ani, se simțeau în această zi mai tineri, mai în putere. Unii răspundeau destul de falnic la salutul asistenței, marinărește, cu două degete la beretă și încercînd să ia o tot atît de marinărească poziție de drepti.

34 de potemkiniști au fost decorați cu Ordinul Muncii, Medalia Muncii și medalia Eliberarea de sub jugul fascist.

...Pășește spre tribună potemkinistul I. V. Ghibelnov, membru al Partidului Muncitoresc Român, îndîrjit luptător revoluționar pe crucișătorul răscoalei și în România. El a fost arestat de peste 22 de ori; ultima oară, în 1941, la vîrsta de 61 de ani, cînd a fost zvîrlit în lagărul de la Tg. Jiu. El este decorat cu Ordinul Muncii clasa I, cu Medalia Muncii și medalia Eliberarea de sub jugul fascist.

Potemkinistul Zahar Kulikov nu mai are cuvinte cînd i se înmînează înalte distincții. Și el ar avea de vorbit despre solidaritatea revoluționară a potemkiniștilor cu muncitorii petroliști mai ales.

...Potemkinistul Vasili Nikolaevici Pughin, își trece palma peste părul alb, alb ca neaua și, zîbind, se îndreaptă spre a-și primi meritele distincții. Lui îi era rezervată aceeași

soartă ca a viteazului Matiușenko... Depeșă cu care consulul rus îi recomanda să treacă în Rusia cuprindea condamnarea lui la moarte. Pughin nu s-a dus... Rînd pe rînd își primesc decorațiile: Cinilov, fost luptător pe „Vareag” în apele Pacificului, Sceblîkin, vrednic membru al unei întovărașiri agricole, Kubrak, Gorboțov și ceilalți.

Printr-un alt decret al Prezidiului Marii Adunări Naționale, potemkiniștilor care trăiesc în România li s-au acordat pensii pe viață. Toți merită cu prisosință o bătrînețe liniștită și îndestulată. Aportul lor pentru ca oamenii muncii să trăiască liberi și mai bine a fost mare.

Spre masa prezidiului se îndreaptă potemkinistul Ivan Afanasievici Sceblîkin. Cu barba albă fluturîndă, cu chipul blajin și ochii calzi, cu glasul vibrînd de emoție, Ivan Afanasievici grăiește:

„În numele marinarilor răsculați de pe crucătorul «Potemkin» mulțumesc clasei muncitoare și poporului român pentru primirea frățescă și ospitalieră pe care ne-au acordat-o încă din prima clipă cînd am călcat pe pămîntul Romîniei.

Mulțumim fierbinte Partidului Muncitoresc Român și guvernului Republicii Populare Romîne pentru grija plină de dragoste cu care ne înconjoară.

Noi nu am uitat nici o clipă din viață țara noastră, azi Țara sovietelor, iubim patria lui Lenin, în care se construiește comunismul, și

exprimăm în același timp recunoștința noastră fierbinte patriei noastre adoptive — Republica Populară Română.

Ne vom închina toată puterea noastră de muncă slujirii idealului pentru care, acum 50 de ani, am înălțat drapelul roșu pe catargul lui «Potemkin». Acest steag este acum înălțat victorios pe o treime a lumii.

Trăiască în veci prietenia dintre poporul român și popoarele Uniunii Sovietice¹.

Adunarea se încheie prin aplauze și aclamații pe care publicul le adresează potemkiniștilor. Împreună, marinari bătrâni de 80 de ani cu pionieri de nouă și zece ani, cu militari, activiști, studenți, vizionează filmul sovietic „Crucișătorul Potemkin”.

— Vezi, Beaghin, acolo stam eu, la intrare...

— Uite turela... nu m-am mișcat de lângă ea...

Și multe asemenea exclamații puteai auzi

Ivan Sceblikin rostind cuvîntul de mulțumire.

¹ Din cuvîntul lui I. A. Sceblikin la adunarea festivă de la București din 20 iulie 1955.

în sala unde filmul depăna episoade vechi,
dar neuitate, de o jumătate de veac...

Amurgul zilei de vară se lasă pe nesimțite. Pe malul lacului Floreasca, pe iarba îngrijită, se aștern mesele lungi în jurul cărora sărbătorii, cu decorațiile pe piept, sînt înconjurați de invitați.

E o seară plăcută de vară. Lacul radiază o adiere răcoroasă. Se ridică toasturi; cuvinte simple, ieșite din inimă, de recunoștință caldă, sinceră, față de partid și guvern, cuvinte nemeșteșugile, dar care vorbesc despre pace și prietenia romîno-sovietică.

Potemkinistul Leonti Cinilov, care înainte de a lucra ca tîmplar pe „Potemkin“ a luptat împotriva japonezilor pe eroicul crucișător „Vareag“, prinde a îngîna un cîntec. Și toți mesenii își unesc glasurile cu al lui. E cîntecul marinarilor de pe „Vareag“, care și-au scufundat vasul după ce au scufundat două vase japoneze pentru a nu cădea în mîinile dușmanului. Apoi se aude „Varșoveanka“.

Pînă tîrziu în noapte continuă convorbirile prietenești și cîntecele.

A doua zi de dimineața potemkiniștii au trebuit să răspundă la nenumăratele invitații pe care le primiseră din partea oamenilor muncii din instituțiile și întreprinderile ca-

Potemkiniștii sînt întîmpinați cu flori de către pionieri.

pitalei, dornici să-i aibă în mijlocul lor, să le arate cum muncesc ei, să le arate realizările lor.

Împărțiți în mai multe grupuri, potemkiniștii au vizitat, însoțiți de ziariști, Palatul pionierilor, Complexul C.F.R.-„Grivița roșie“, uzinele „Steaua roșie“ etc.

Pretutindeni au fost întâmpinați cu interes, bucurie și respect.

**La Palatul
pionierilor.**

La Palatul pionierilor copiii așteptau de dimineață sosirea oaspeților dragi. Instructorii le mai vorbiseră despre răscoala de pe „Potemkin“, le explicaseră rosturile acestei răscoale și în sufletele copiilor se trezise dorința de a vedea pe eroii de pe „Potemkin“, de a-i auzi vorbind despre viața, munca și lupta lor.

E ora 11 dimineața. La semnalul instructorilor, purtătorii cravatei roșii s-au adunat în careu. Grupul de potemkiniști coboară din mașină.

Pe fețele tuturor citești emoția. Un grup de pionieri iese în întâmpinarea veteranilor cruciătorului „Potemkin“ și le oferă buchete de flori. Se întâlneau, la distanță de trei generații, veteranii luptei pentru comunism și tinerele mlădițe, constructorii de mâine ai comunismului.

Însoțiți de micii lor amfitrioni, potemkiniștii vizitează sălile palatului. Acest minunat palat, în care pînă acum cîțiva ani domneau lenea, huzurul și desfrîul familiei regale, este astăzi al lor, al pionierilor. Cu cîtă mîndrie

pionierii se întrec care mai de care să arate oaspeților pälatul „lor“. Pionierii le arată pe rînd minunatele săli de studiu, bibliotecile, expozițiile, parcul, terenurile de sport — în-

Fostul marinar Sceblikin înconjurat de pionieri a căror vîrstă nu însumează laolaltă cei aproape 80 de ani ai bătrînului potemkinist.

tregul complex în care pionierii Bucureștiului petrec o minunată vacanță de vară, odihnitoare și instructivă.

Intr-una din săli, Sofroni Livițki, fost fochist la unul din cele 12 cuptoare ale cruci-

șatorului, cade pe gânduri în fața navomodelor. Cît de mult se deosebește copilăria lui tristă, petrecută într-o mahala mizeră a Odesei, de copilăria radioasă a acestor pionieri,

„Acum 50 de ani, cînd bunicii voștri erau tineri, tineri...”, le povestesc potemkiniștii pionierilor.

spre care se îndreaptă grija statului nostru democrat-popular. Din acești mici constructori de navomodele, ce minunați marinari vor ieși, adevărați „lupi de mare” care vor străbate plini de îndrăzneală mările și oceanele

planetei noastre — nu cu dihonă tunurilor și a bombelor, ci cu porumbelul păcii!

Și acum iată-i pe toți adunați la sfat. Instructorul superior conduce adunarea. Pionierii pun întrebări; fiecare vrea să știe cât mai multe despre răscoala marinarilor de pe crucișător.

Foștii marinari Ivan Sceblîkin și Fedosei Makei vorbesc pionierilor despre lupta lor pe „Potemkin” și după debarcare... Pionierii sînt toți numai ochi și urechi. Orele trec pe nesimțite. Cît de mult ar dori copiii ca oaspeții dragi să mai zăbovească în mijlocul lor. Dar timpul nu îngăduie.

După o ultimă plimbare pe aleile înmiresmate ale parcului, oaspeții își iau rămas bun de la gazdele lor. Mașina își face cu greu drum printre zecile de pionieri care o înconjoară și fac semne cu batistele. Cîți dintre ei nu s-au hotărît astăzi să devină marinari!

La Complexul „Grivița roșie”. În vremea aceasta, la trei uzine mari din București potemkiniștii erau oaspeții muncitorilor.

La Complexul „Grivița roșie”, în această citadelă a luptelor revoluționare, muncitorii în frunte cu conducerea complexului au întâmpinat de o parte și de alta a intrării pe oaspeții lor.

Cu brațele încărcate de florile oferite de copiii ceferiștilor, potemkiniștii pășesc pe aleea care duce spre monumentul ridicat în amintirea eroilor de la 16 februarie 1933. Cu capetele descoperite, potemkiniștii depun minu-

nate jerbe de garoafe și gladiole roșii la temelia monumentului.

Apoi, într-una din sălile complexului, secretarul organizației de partid face o scurtă expunere asupra istoricului atelierelor, a trecutului de luptă și a realizărilor muncitorilor

La o întâlnire a potemkiniștilor cu muncitorii din uzinele capitalei.

de la „Grivița roșie”. Însoțiți de conducătorii atelierelor, potemkiniștii vizitează marile hale ale complexului, unde se repară locomotive și vagoane. Ei sînt întâmpinați cu căldură de muncitorii care se grăbesc care mai de care să le dea explicații.

Întîlnirea se încheie la sanatoriul de noapte al complexului. După ce vizitează minunata grădină, cu aleile ei umbroase, cu iazul pitoresc și camerele plăcute, confortabile, unde se odihnesc muncitorii care au nevoie de întremare, oaspeții sînt poștiți la o gustare.

Prietenia și voia bună domnesc la masă. Se ridică toasturi în sănătatea potemkiniștilor. Răspunde Zahar Kulikov, care mulțumește și urează spor la muncă muncitorilor ceferiști de la Grivița. Apoi Leonti Cinilov prinde a povesti despre luptele împotriva japonezilor la care a participat de pe bordul gloriosului „Vareag”. Din când în când îl completează cu câte un amănunt Vladimir Belmaci, care a luptat în Manciuria și a fost și el pe „Vareag” ca voluntar împreună cu Cinilov, ba a fost și prizonier la japonezi.

O ultimă plimbare pe malul iazului din grădină, și poarta sanatoriului se închide în urma mașinii. Muncitorii se întorc la lucru, însuflețiți de actele revoluționare despre care le-au vorbit marinarii de pe „Potemkin”.

La uzinele „Steaua roșie”. Scene emoționante s-au petrecut la uzinele „Steaua roșie”.

De dimineață muncitorii uzinei sînt în fierbere. Mai ales un grup de muncitori bătrîni nu-și găsește de loc astîmpăr.

Maistrul Iosif Stazi și lucrătorii Paul Boscu, Mihai Schmidt, Constantin Stoican lucrează de cîteva decenii în această uzină. Ei își aduc bine aminte de anii 1906—1909, cînd în uzina care pe atunci purta numele patronului — Wolf — lucrau și doi marinari ruși care făcuseră parte din echipajul lui „Potemkin”. S-ar putea oare să fie și ei printre potemkiniștii care vor veni astăzi să viziteze

uzina? Și dacă da, se vor recunoaște oare? Drept e, au trecut ceva ani de atunci...

...O mașină se oprește la poarta uzinei. Potemkiniștii!... Vestea trece din secție în secție. Muncitorii ies în curte, se aduc flori. Iată-i! Directorul fabricii le iese în întâmpinare. După el, pionierii cu brațele încărcate de flori.

Mâinile se strâng cu căldură.

„Dragi tovarăși luptători de pe crucișătorul «Potemkin» — le spune directorul uzinei. — În numele muncitorilor, inginerilor, tehnicienilor și funcționarilor de la uzinele «Steaua roșie» vă aduc un fierbinte salut tovarășesc și vă urez bun sosit în vizita cu care ne onorați și care va fi pentru noi o mândrie și un imbold în muncă“.

Nu sfârșește bine directorul și, din rîndurile muncitorilor uzinei, se aude:

— Tovarășe Pughin!

— Tovarășe Beaghin!

Vechi cunoscuți îi înconjoară și-i îmbrățișează. Bătrînului Beaghin îi dau lacrimile de emoție. E glumă să întâlnești prieteni pe care nu i-ai mai văzut de aproape o jumătate de veac?

— Mulțumesc, mulțumesc tovarăși că nu m-ați uitat!

Cum să-i uite pe potemkiniști comuniștii Iosif Stazl, Paul Boscu și Mihai Schmidt, ei care de la potemkiniști au auzit primul cuvînt despre revoluție?

...La organizația de partid, unde au fost poftiți, oaspeții și gazdele lor deapănă acum

amintiri. Se discută de timpurile cînd au lucrat împreună, cînd unii lucrători, bătrîni azi — ca Stoican, Schmidt sau Zamfirescu —, erau ucenici; de cunoscuți comuni ca potemkinistul Anton Godun, care a murit, de meș-

Potemkinistul Vasili Pughin la strung în atelierul unde a lucrat cu aproape 50 de ani în urmă.

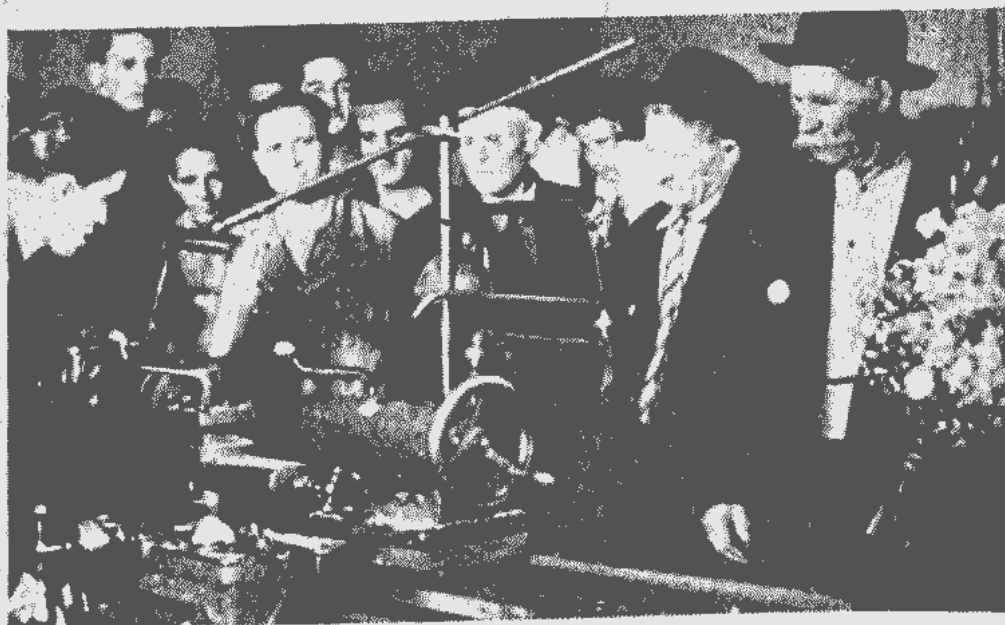
teri, de ingineri, de explozia unui rezervor de gaze care a ucis doi muncitori și de cîte și mai cîte...

Gazdele sînt nerăbdătoare să arate oaspeților tot ce au construit de cînd patronii au fost alungați, iar oaspeții sînt nerăbdători să revadă atelierelor în care au lucrat cîtiva ani.

— Aici era pe vremuri lăcătușeria — zice Beaghin. — Se lucra cu niște strunguri vechi...

Acum atelierul e de nerecunoscut. Dar cele mai mari surprize îi așteaptă pe oaspeți la secția III cazangerie, adică acolo unde au lucrat ei cu aproape o jumătate de veac în urmă.

Muncitorul Zamfirescu, care era ucenic pe atunci, este astăzi șeful secției care posedă drapelul de secție fruntașă. Cîte nu s-au schimbat și aici ! Vasili Pughin observă că tablele mari care înainte vreme erau cărate de

Potemkiniștii admiră măiestria tinerilor strungari și mașinile noi ale uzinei „Steaua roșie”.

cîte 20—25 de muncitori sînt ridicate azi de macarale uriașe. Pe vremea cînd Pughin lucra aici, secția producea patru cazane pe an ; acum ea produce de zece ori pe atîta într-o lună.

Se vizitează și dispensarul uzinei, care se compune din trei secții, cu doi medici, doi dentiști, o felceriță, o soră șefă și un sanitar. Beaghin amintește că pe vremea lui era un singur sanitar.

Urîndu-și reciproc succese în muncă, potemkiniștii se despart de muncitorii de la „Steaua roșie”. Înainte de plecare se face

schimb de adrese, și prietenii regăsiți făgăduiesc să-și scrie.

Luîndu-și rămas bun de la directorul uzinei, Pughin îi spune că are un fiu ca dînsul, tot director. Un muncitor în vîrstă îl întreabă pe Pughin dacă-și mai aduce aminte de fostul patron Wolf, poreclit de muncitori „tartorul”. Cum să nu-și aducă aminte de Wolf, ca și de toți tartorii care l-au exploatat în lunga sa viață de muncitor ?

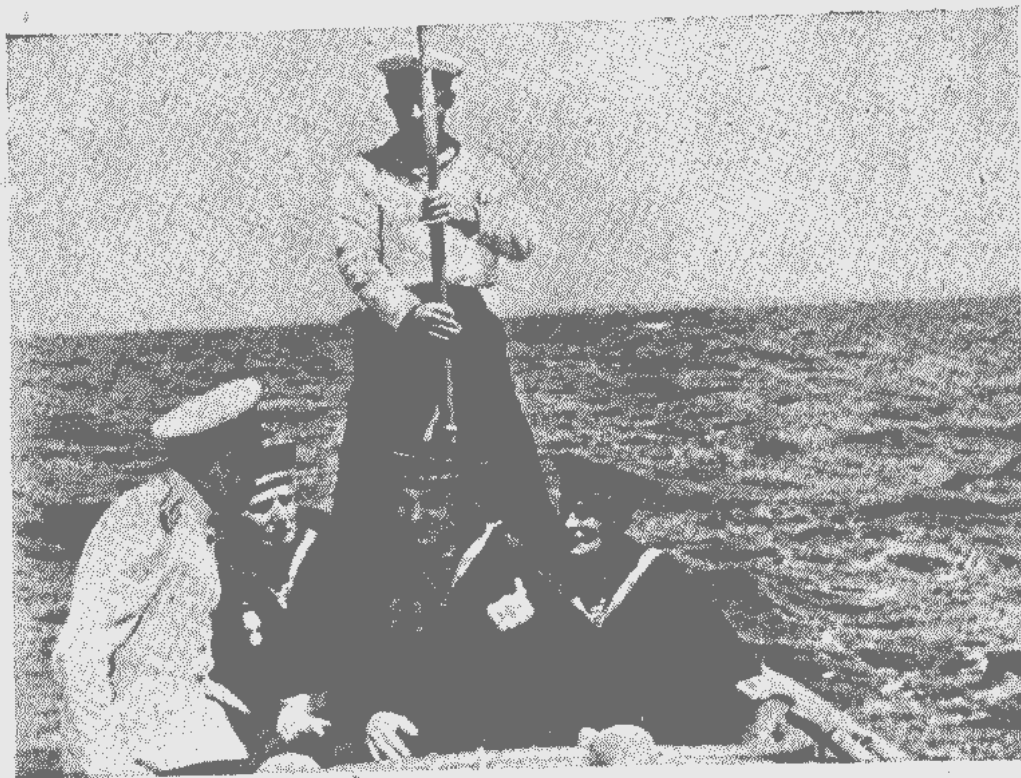
Întîlnirea
de la Constanța
cu marinarii
Flotei R.P.R.

La Casa de cultură a sindicatelor din Constanța — în palatul fostului „Cazinou” — s-a organizat în luna iulie o întîlnire tovărășească a unui grup de potemkiniști care trăiesc în România cu marinari ai Flotei Maritime Militare a R.P.R. și oameni ai muncii din Constanța.

Revoluționarii de pe „Potemkin”, care au participat la această întîlnire îmbrăcați în uniforma marinei sovietice, au fost întîmpinați cu multă dragoste de marinarii romîni. Pe beretele bătrînilor potemkiniști — care salută marinărește — se putea citi inscripția, legată de atîtea tradiții glorioase: „Flota Mării Negre”. În vasta sală a Casei de cultură, asistența, în picioare, aplaudă și ovaționează: „Ura pentru Flota Mării Negre ! Ura pentru potemkiniști !”. Un ofițer de marină vorbește despre evenimentele răscoalei și răsunetul pe care l-au avut în lumea întreagă. Mulți spectatori mai în vîrstă din sală își amintesc de primirea frățească pe care muncitorii din port

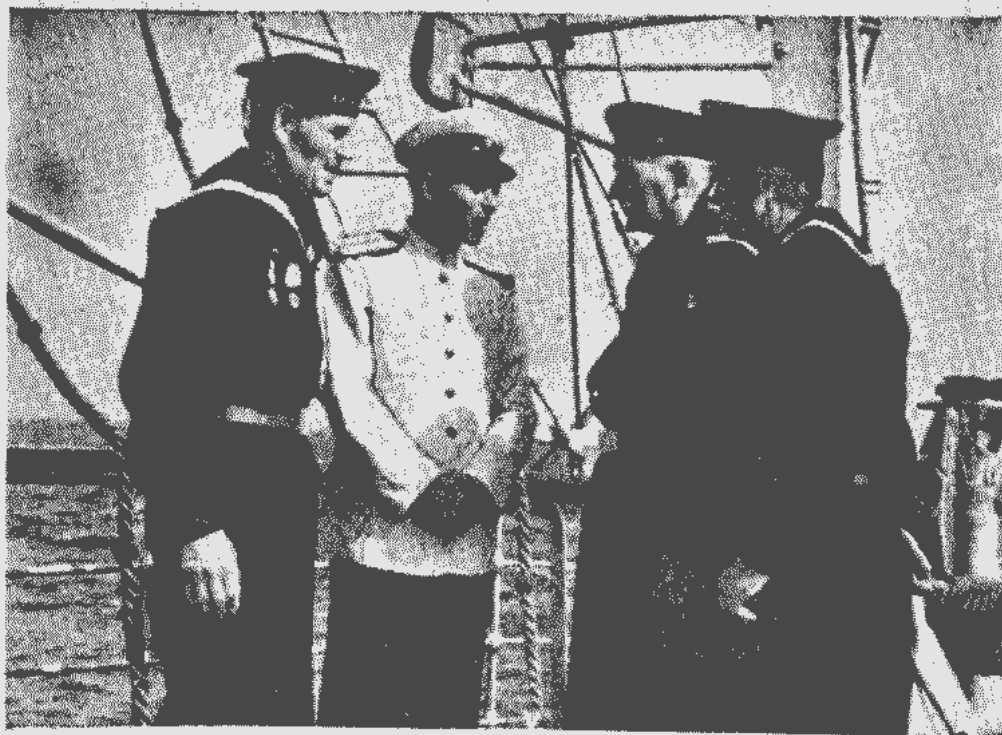
și populația Constanței au făcut-o marinari-
lor, acum cincizeci de ani.

Cu glasul plin de emoție, Zahar Kulikov
începe să depene firul amintirilor. Înconju-

„Din nou pe Marea Neagră”. Potemkiniștii împreună
cu marinarii din Flota R.P.R. (iulie 1955).

rat de tovarășii săi de luptă — fochistul Fe-
dor Seliutin, comandantul de tun Ivan Ghi-
belnov și tâmplarul Leonti Cinilov —, Zahar
Ivanovici povestește amănunțit cum s-a des-
fășurat răscoala și mândria pe care a simțit-o
când, la catargul cel mai înalt al crucișătoru-
lui, s-a înălțat falnic drapelul roșu al revo-
luției. Povestește apoi de dragostea cu care
a fost primit de muncitorii români, de anii de
viață grea pe care i-a trăit în timpul regimu-
lui burghezo-moșieresc, veșnic hărțuit de po-

Vizita potemkiniștilor la Constanța (iulie 1955).

Un grup de potemkiniști în mijlocul marinarilor români
la Constanța.
(În primul rând, de la stînga la dreapta, potemkiniștii L. Cinilov,
I. Ghibelnov, Z. Kulikov și F. Sellutin).

liție ca „instigator“ și de cinstea de care se bucură acum, sub regimul democrat-popular.

Marinarii Flotei Maritime Militare a R.P.R. au înconjurat cu dragoste și respect pe veteranii răscoalei, manifestând hotărîrea de a păstra tradițiile lor revoluționare, de a-și ridica necontenit pregătirea lor de luptă și politică pentru a putea veghea la securitatea frontierelor maritime ale patriei noastre democrat-populare.

Pentru a doua oară — după cincizeci de ani — oamenii muncii din Constanța au primit sărbătorește pe răsculații de pe „Potemkin“. Sînt fiii și nepoții celor care, acum cincizeci de ani, au întîmpinat ca pe niște frați pe tinerii răsculați.

POTEMKINIȘTII DIN R.P.R. LA MOSCOVA

În dimineața zilei de 22 iulie a plecat la Moscova, la invitația Comandamentului Flotei Maritime Militare Sovietice, un grup de 13 potemkiniști care trăiesc în Republica Populară Română.

Cu multă emoție așteptau potemkiniștii să-și revadă Patria pentru al cărei viitor luminos au ridicat steagul luptei revoluționare cu o jumătate de veac în urmă. Din avion urmăreau firul apelor ca după el să descopere hotarul imensei Patrii sovietice. Ape erau numeroase, și cu fiecare râu, pe rând, potemkiniștii tresăltau de bucurie exclamând: Acum trecem! Nu firul apelor le-a arătat de acolo de sus pământul Uniunii Sovietice, ci întinderile în formă de pătrat, trapez sau dreptunghi ale tarlalelor colhoznice galbene verzi, cultivate cu grâu și porumb.

La Odesa. La Odesa potemkiniștii au fost întâmpinați de contramiralul comandant al Flotei Maritime Militare din Marea Neagră, de ofițeri și ostași

sovietici. Potemkiniștii și-au adus aminte de episoadele luptelor care au avut loc în portul Odesa și de solidaritatea muncitorimii din oraș cu răsculații. Ofițerii le-au vorbit despre puternica flotă sovietică din Marea Neagră, despre eroii apărători ai Odesei în timpul Marelui Război pentru Apărarea Patriei; despre construcțiile noi din oraș și din port și despre tradiția revoluționară pe care o moștenesc marinarii de la vitejii lor înaintași, potemkiniștii. Cu mult interes a fost ascultat potemkinistul Livițki, originar din Odesa, care a vorbit pe scurt despre Odesa de acum 50 de ani, despre portul, flota și marinarii din mijlocul cărora s-au ridicat bravii potemkiniști.

De la Odesa, peste întinsele câmpii ale Ucrainei, peste orașele, pădurile și peste satele colhoznicilor, avioanele au purtat pe potemkiniști spre Moscova. Bătrînii marinari priveau în jos și se întrebau dacă în pădurile din dreapta n-o fi luptat vreun mare grup de partizani, dacă pe rîul lăsat în urmă n-a fost cumva linia frontului. Toți căutau să vadă din avion Kievul, pentru care au luptat și s-au jertfit zdrobind pe hitleriști sute de mii de oameni sovietici.

Pe aeroportul din Moscova, contraamirali și amirali, generali, ofițeri și marinari au întâmpinat grupul de potemkiniști veniți din România. Ei au fost salutați de amiralii Skutski și Morozovski, de generalul-maior Usteanțov și de colonelul Ponomarev, autorul cărții „Eroii de pe Potemkin“.

Casa centrală a Armatei Sovietice a fost locul de găzduire al oaspeților potemkiniști. Inconjurați de atenție, de grija caracteristică omului sovietic, potemkiniștii au simțit dintru

Noi generații de marinari.

început o atmosferă caldă, tovarășească, plină de admirație și respect din partea tuturor. Repede s-a răspândit în Moscova vestea sosirii potemkiniștilor. Pe sălile Casei centrale a Armatei Sovietice numeroși ofițeri se opreau și discutau cu potemkiniștii despre revolta din 1905, despre munca lor și despre decorațiile pe care le purtau.

**Întîlnirea cu
potemkiniștii
din U.R.S.S.**

În dimineața zilei de 23 iulie a avut loc întîlnirea potemkiniștilor veniți din România cu un grup de potemkiniști care trăiesc în U.R.S.S. Potemkiniștii Zahar Kulikov și Nikolai Alekseev au

ieșit în întâmpinarea tovarășului lor de luptă Ivan Lîcev, s-au îmbrățișat și au povestit despre viața fiecăruia. Potemkiniștii Ivan Lîcev a participat ca mili-

Intilnirea unor vechi prieteni. Potemkiniști din R.P.R. în vizită la tovarășii lor de luptă din U.R.S.S.

tant comunist la marea Revoluție Socialistă din Octombrie 1917, făcînd parte din Armata Roșie. El a devenit apoi activist de partid, fiind decorat pentru lupta și activitatea sa cu Ordinul „Steagul roșu”. Ivan Lîcev a scris cartea „Potemkiniștii”, unde evocă trecutul glorios de luptă al marinarilor de pe crucișătorul „Potemkin”. Mișcătoare au fost și momentele în care s-au întîlnit cu potemkiniștii Șestideseatîi, Antonov, Bobcenko, Barkovski și Batiev.

Împreună, grupul potemkiniștilor care trăiesc în România și al celor din Uniunea So-

vietică au vizitat Moscova, cu magistralele sale largi, cu nesfârșitele șiruri de mașini, cu clădirile minunate prin stilul specific rusesc, cu giganticele construcții moderne socialiste,

Intr-una din stațiile metroului din Moscova.

cu tumultul de bărbați și femei, tineri și bătrâni care laolaltă alcătuiesc populația marii și eroicei capitale a Uniunii Sovietice.

Metroul și stațiile sale au fost prilej de vie admirație din partea potemkiniștilor, care priveau încântați un fragment din vasta operă constructivă a oamenilor sovietici.

Vizitarea expoziției agricole unionale a umplut de bucurie inima tânără a bătrânilor potemkiniști. Cu îndreptățită mândrie, potemkinistul Cinilov arăta: „Și noi am luptat în felul nostru în 1905 pentru succesele dobândite de clasa muncitoare din Patria noastră sovietică“.

Expoziția este un adevărat oraș, cu zeci și zeci de clădiri, cu stațiuni de mașini și tractoare, cu locuințe colhoznice de diferite tipuri, cu creșă, policlinică, cu alei și restaurante,

Potemkiniști din R.P.R. vizitează Expoziția agricolă din Moscova.

parcuri, fântâni arteziene, cu linii și stații de troleibus.

În centru sînt grupate pavilioanele fiecărei republici. Privirile potemkiniștilor erau atrase în toate părțile — spre pavilionul R.S.F.S.R., spre cele ale Ucrainei, Bielorusiei, Uzbekistanului și îndeosebi spre pavilionul celor mai noi tipuri de mașini agricole. Cu multă atenție a urmărit explicațiile ghidului, potemkinistul Danil Pavlenko, care, fiind de meserie mecanic-agricol la un S.M.T., se interesa îndeaproape de mașini și de piesele de schimb necesare.

În interiorul pavilioanelor este expus rodul muncii înaintate a oamenilor sovietici. Grîu mai înalt decît omul, porumb de toate soiurile, fructe cu pecetea miciurinismului în rodul lor, tauri și vaci de rasă, păsări și multe altele care dovedeau belșugul dobîndit ca urmare a victoriilor oamenilor sovietici și științei sovietice, pusă în slujba vieții, a omului.

În seara zilei de 23 iulie 1955, cu prilejul Zilei Flotei Maritime Militare a avut loc adunarea festivă de la Teatrul Armatei Sovietice.

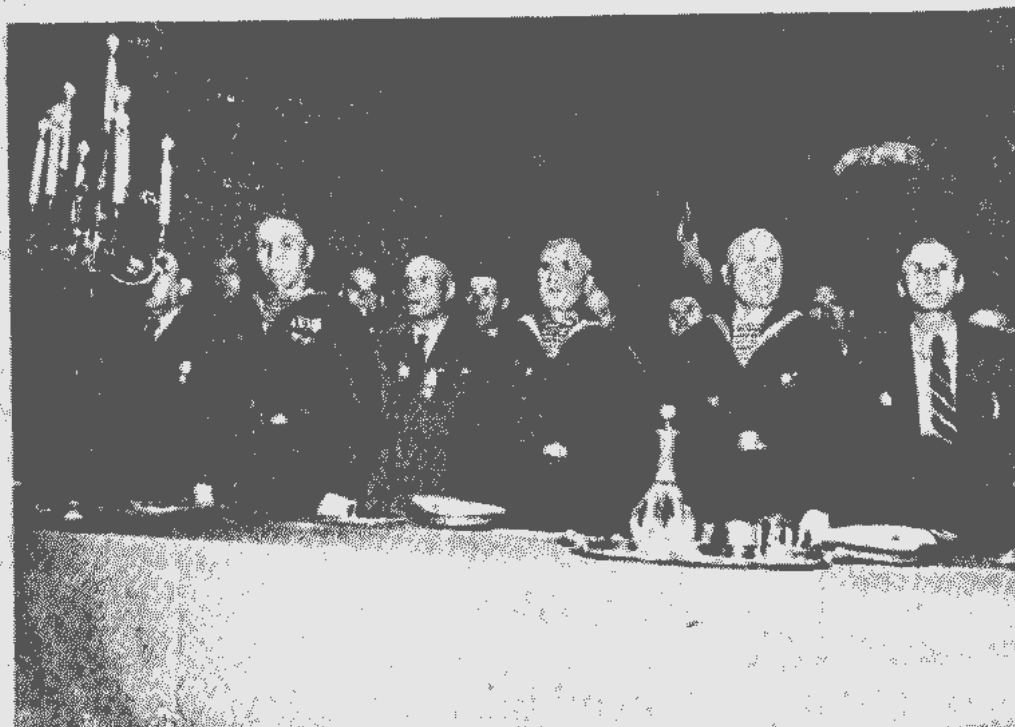
Numeroși oameni ai muncii, contraamirali, amirali, generali, ofițeri, ostași de marină au luat parte la marea festivitate.

Înainte de începerea festivității potemkiniștii au fost salutați de mareșali ai Uniunii Sovietice — S. S. Biriudze, S. M. Budionnîi, I. S. Konev, K. S. Moskalenko, P. M. Vasilevski, de amirali, miniștri și deputați în Sovietul Suprem al U.R.S.S. Împreună cu ei, potemkiniștii au luat loc în prezidiul adunării. În discursurile rostite s-a subliniat prezența potemkiniștilor, întîmpinată cu multă căldură de numeroși participanți la adunare. Printre cîntecele executate de ansamblul artistic al marinei, cu multe aplauze a fost răsplătit cîntecul „Vareag”. Corul a evocat eroica luptă a crucișătorului „Vareag”, care singur în luptă contra vaselor japoneze a scufundat două din ele și a pierit eroic, luptînd. Printre potemkiniști erau și doi foști marinari de pe „Vareag” care au supraviețuit.

După adunarea festivă numeroși ofițeri, muncitori, tineri, pionieri au înconjurat pe

potemkiniști aplaudându-i și salutându-i cu dragoste.

În ziua următoare a avut loc pe râul Moscova o frumoasă paradă în cinstea zilei marinei militare. Potemkiniștii au urmărit cu

Prezidiul ședinței festive de la Moscova cu prilejul zilei Flotei Maritime Militare.

admirație măiestria marinarilor sovietici, a înotătorilor și vîslașilor, care au executat un bogat program artistic-sportiv.

Adunarea festivă de la Moscova. Comandamentul Flotei Maritime Militare Sovietice a organizat în ziua de 25 iulie la Teatrul Armatei o adunare festivă consacrată întîlnirii potemkiniștilor cu veteranii revoluției din 1905, cu activiști de partid și de stat, cu numeroși oameni ai muncii, ofițeri, studenți, școlari din Moscova.

Adunarea a fost deschisă de amiralul Gorskov, care a invitat în prezidiu pe eroii potemkiniști. Apariția lor a stîrnit îndelungi aplauze din partea oamenilor sovietici, care își exprimau în acest fel admirația pentru curajoșii luptători din 1905.

Colonelul Ponomarev a făcut fiecărui potemkinist o scurtă prezentare, în care a arătat cum a participat la răscoala de pe „Potemkin“, cum a luptat și muncit în România, ce ocupație are și ce decorație a primit din partea Prezidiului Marii Adunări Naționale a Republicii Populare Romîne. Prezentarea potemkinistului Ghibelnov, care în România a fost arestat de 22 ori de către autoritățile burgheziei și moșierimii, și a lui Cinilov, care a luptat și pe „Vareag“ și pe „Potemkin“, au stîrnit un val de aplauze prelungite din partea adunării.

Din partea potemkiniștilor care trăiesc în U.R.S.S. a vorbit Ivan Akimovici Lîcev, iar din partea potemkiniștilor din România a rostit următorul cuvînt, Nikolai Alekseev.

„În numele potemkiniștilor care trăiesc în R.P.R. transmit oamenilor muncii din Moscova și ostașilor din Armata Sovietică și din Flota Maritimă Militară salutul nostru cel mai fierbinte și urările noastre cele mai bune.

Transmitem un salut deosebit de fierbinte prietenilor noștri cu care acum 50 de ani am ridicat împreună steagul revoluției pe crucișătorul «Potemkin».

Dragă Ivan Akimovici, scumpi potemkiniști, mulți nu ne-am văzut de o jumătate de veac.

Voi v-ați reîntors în Patrie în anul 1917, după ce muncitorii ruși l-au doborât pe țar. Nouă, potemkiniștilor care am rămas în România, ne-a părut bine când am aflat că, întorși în Patrie, voi ați continuat lupta sub steagul roșu ridicat de noi pe crucișător în 1905.

Am aflat cu plăcere că voi ați participat la stabilirea în Rusia a puterii populare, a Puterii Sovietelor ; că ați luptat pe frontul războiului civil și ați fost constructorii societății socialiste.

Sîntem mîndri că în toți acești 50 de ani ați fost credincioși steagului roșu pe care noi l-am ridicat pe «Potemkin» și că ați luptat pentru înfăptuirea ideilor Partidului comunist al marelui Lenin.

Și noi, potemkiniștii care am trăit în România, am rămas de asemenea credincioși steagului roșu. Împreună cu poporul român, sub conducerea Partidului comunist, am continuat în România lupta împotriva asupritorilor boieri și capitaliști.

Este adevărat că noi a trebuit să ducem această luptă în condiții grele. La fiecare pas ne urmărea Siguranța. O dată cu eliberarea Romîniei de către glorioasa Armată Sovietică și glorioasa Flotă Maritimă Militară Sovietică și a doborîrii dictaturii fasciste de către forțele populare conduse de Partidul Comunist Român, s-a deschis pentru poporul român drumul spre o viață fericită și liberă. Urmînd exemplul Uniunii Sovietice, se construiește socialismul și la noi în R.P.R., iar noi, potem-

kiniștii, sîntem fericiți că participăm la construirea acestei vieți noi.

Ați auzit de acum că mulți dintre noi sînt membri ai P.M.R. Succesele în muncă ale multora dintre noi sînt evidențiate prin ordine și medalii de către guvernul Republicii Populare Romîne, prin grija Partidului Muncitoresc Român.

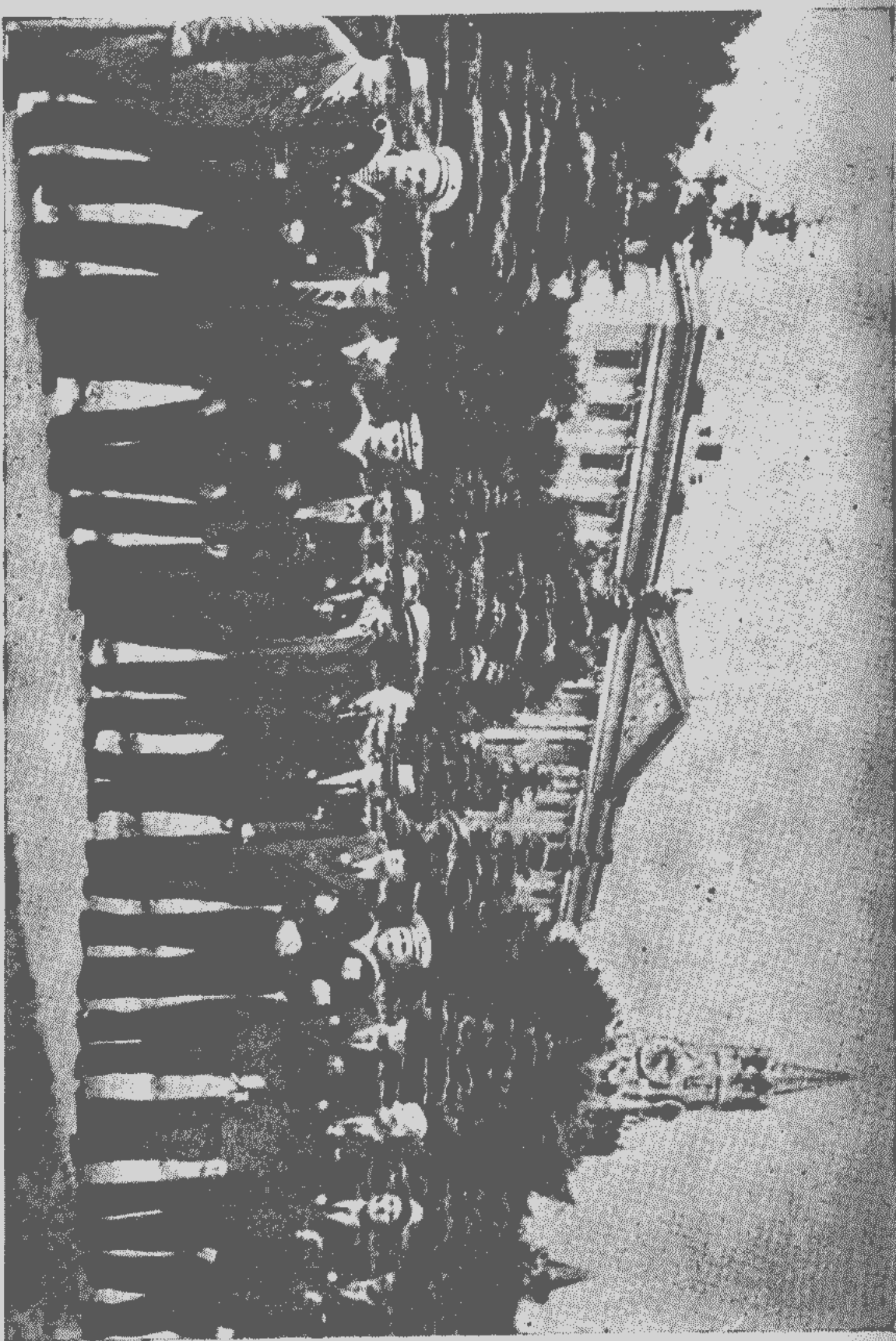
Simțim permanent atenția și grija poporului român față de potențtii. Bătrînețea noastră este asigurată, și guvernul a acordat fiecăruia dintre noi o pensie viageră.

Scumpi tovarăși ! Am aflat în România cu ce amploare a sărbătorit poporul sovietic a 50-a aniversare a răscoalei noastre de pe «Potemkin». Am aflat că la Odesa se va ridica un monument potențtiniștilor. Cu mare bucurie am aflat că se va ridica un monument și lui Grigori Vakulenciuk, organizatorul răscoalei noastre.

Și la noi în R.P.R. s-a sărbătorit frumos acest jubileu.

În România trăiesc peste 30 de potențtiniști. Am fost invitați toți în orașul București să participăm la adunarea festivă, unde am fost salutați călduros.

A fost pentru noi o mare bucurie că am fost invitați de Comandamentul Suprem al Flotei Maritime Militare a Uniunii Sovietice să participăm la sărbătorirea Zilei Flotei Maritime Militare la Moscova. Nu găsim cuvinte care să exprime fericirea pe care noi am simțit-o și o simțim și acum fiecare dintre noi. Voi spune

Intilnirea frățească de la Moscova între grupul de potemkiniști din România și potemkiniști care trăiesc în U.R.S.S. (În curtea Kremlinului).

sincer că nici unul dintre noi nu a visat măcar cele ce s-au întâmplat în aceste zile.

Din Moscova au venit pentru noi la București două avioane; în câteva ore ne-au transportat în capitala Uniunii Sovietice. Pe aerodrom ne-au întâmpinat amirali și ofițeri. A doua zi am venit la ședința festivă, ne-au salutat mareșalii Vasilievski, Konev, Budionnîi, ne-a salutat Comandantul Suprem al Flotei Maritime Militare Sovietice.

Ieri am fost la Himke, unde am privit cu mare interes parada și manifestările sportive ale marinarilor. Cu un interes tot atît de mare am luat parte la reprezentațiile ansamblurilor Flotei Baltice.

Am călătorit cu metroul, am văzut minunata Universitate de pe colinele Lenin și ne-am minunat de ceea ce am văzut la expoziția agricolă unională.

Tovarăși amirali ! Primiți multe, multe mulțumiri pentru invitația dv. Vă rugăm să transmiteți tuturor marinarilor sovietici salutul nostru înflăcărat. Vă rugăm foarte mult să transmiteți mulțumirile noastre Guvernului sovietic și Partidului comunist pentru că ne-au dat posibilitatea să venim în Patrie și să ne întîlnim cu prietenii noștri de pe «Potemkin», cu oamenii muncii din Moscova și cu ostașii din glorioasa Armată și Flotă Militară Sovietică.

Multe mulțumiri dv. tovarăși și prieteni pentru primirea caldă și bunele urări.

Să se întărească și să înflorească prietenia

dintre popoarele Uniunii Sovietice și poporul român.

Trăiască Uniunea Sovietică, bastionul păcii și prieteniei popoarelor din lumea întreagă !“

La recepția dată în cinstea oaspeților potemkiniști veniți din România au participat comandanți ai Flotei Maritime Militare Sovietice și s-a toastat pentru eroismul potemkiniștilor și tradiția lor revoluționară, pentru Partidul Comunist al Uniunii Sovietice și Partidul Muncitoresc Român, pentru popoarele U.R.S.S. și poporul român, pentru o trainică prietenie între ele. Într-o atmosferă cu desăvârșire tovarășească, veterani ai revoluției din 1905, comuniști cu vechime de o jumătate de veac, precum și potemkiniști și-au povestit amintiri din trecutul revoluționar al vieții lor.

Presa centrală și locală de partid a acordat o atenție deosebită prezenței potemkiniștilor la Moscova. Sub titlurile „Sosirea la Moscova din România a eroilor potemkiniști“, „Adunarea festivă cu prilejul Zilei Flotei Maritime Militare“, „Întâlnirea veteranilor primei revoluții ruse“, „Pravda“, organ al Comitetului Central al P.C.U.S., a publicat știri cu privire la vizita potemkiniștilor în Uniunea Sovietică și întâlnirile care au avut loc cu acest prilej.

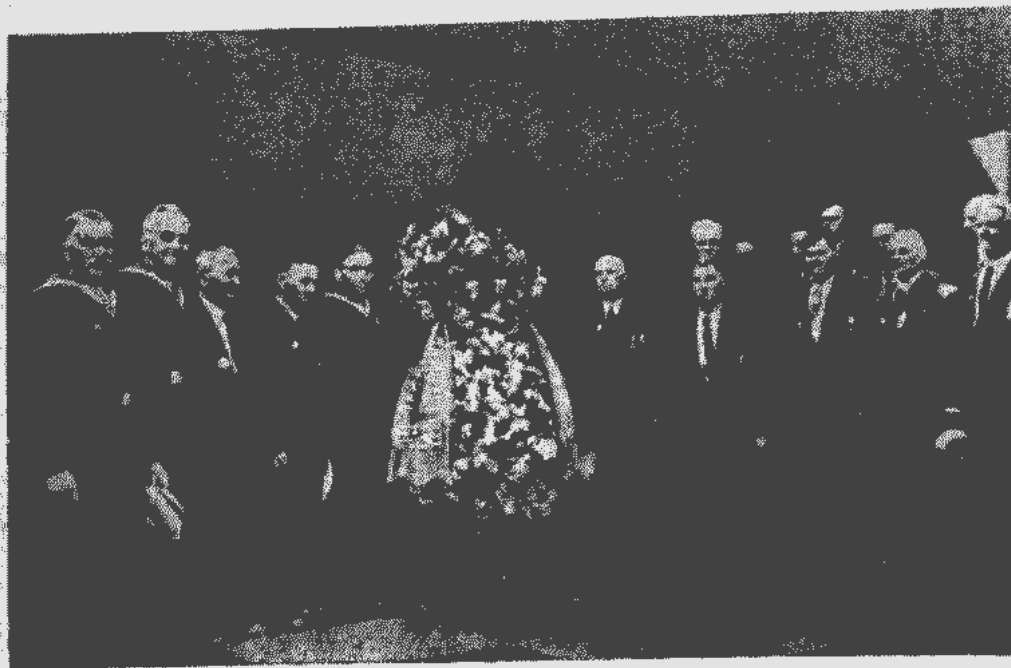
Potemkiniștii la mausoleul lui V. I. Lenin și I. V. Stalin.	Mare a fost frământarea printre potemkiniști în ziua de 26 iulie 1955, când s-a anunțat că vor merge la mausoleul lui V. I. Lenin și I. V. Stalin.
--	--

În Piața Roșie rîndul miilor de vizitatori ai mausoleului străbătea centrul pieței și se în-

Potemkiniști din R.P.R. în fața Universității
„M. Lomonosov” din Moscova.

colăcea pe zidul Kremlinului, disciplinat și tăcut. În șirul ordonat al celor care veneau să vadă pe Lenin și Stalin erau moscoviți, siberieni, ucraineni, uzbeki, carelo-fini și alți nu-

In fața mausoleului lui V. I. Lenin și I. V. Stalin

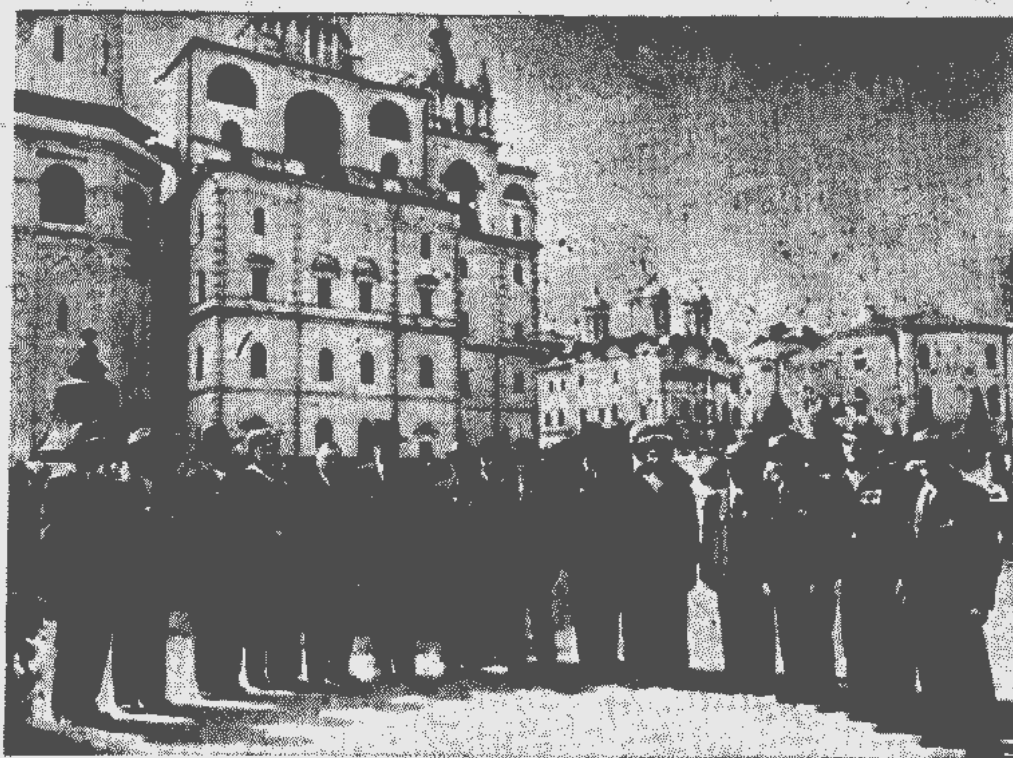
meroși fii ai popoarelor marii Uniuni Sovietice, precum și vizitatori din toată lumea.

Coroana mare cu flori de toate culorile cu care potemkiniștii înaintau spre mausoleu a atras atenția tuturor spre ei. Li s-a făcut loc, și în fața mausoleului a fost depusă o coroană cu banderola „Din partea potemkiniștilor care trăiesc în R.P.R.“. Apoi încet, cu pas ușor, fiecare bătrîn marinar a coborît treptele care duceau spre locul unde au zărit pe Lenin și Stalin așa aevea, cum gîndeau ei. Potemkiniștii, unul cîte unul, descoperiți și cu ochii ațintiți spre marii conducători și luptători pentru cauza clasei muncitoare, au dat salutul lor

de recunoștință marilor conducători ai proletariatului internațional.

La Kremlin. După aceasta potemkiniștii au vizitat Kremlinul. În incinta

Kremlinului erau sute de vizitatori. Unii admirau minunatele cupole ale vechilor biserici rusești, alții căutau să descifreze slovele vechi de pe relicvele cetății, mulți se

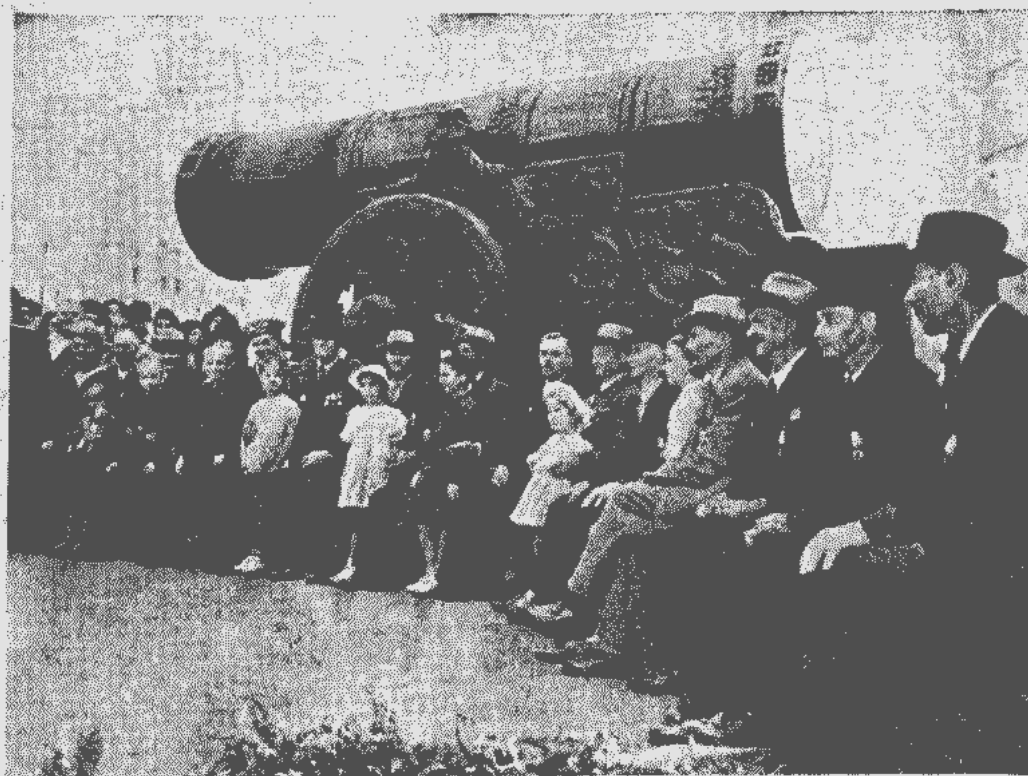
Vizitînd locurile istorice ale Kremlinului...

minunau de uriașul clopot și tun al Kremlinului, iar ici-colo cîte un pictor sau arhitect prindea cu creionul liniile măiestre ale clădirilor specifice rusești.

Potemkiniștii, obidiții de acum o jumătate de veac, surghiuniții și întemnițații țarului, cei care ridicaseră cu curaj steagul roșu al revoluției împotriva despotismului în Rusia,

azi păseau plini de încredere, ca adevărați eroi și victorioși în Kremlinul Moscovei, al poporului rus, al popoarelor Uniunii Sovietice.

Au vizitat curtea și zidurile crenelate ale cetății. S-au fotografiat împreună cu cei care vizitau Kremlinul.

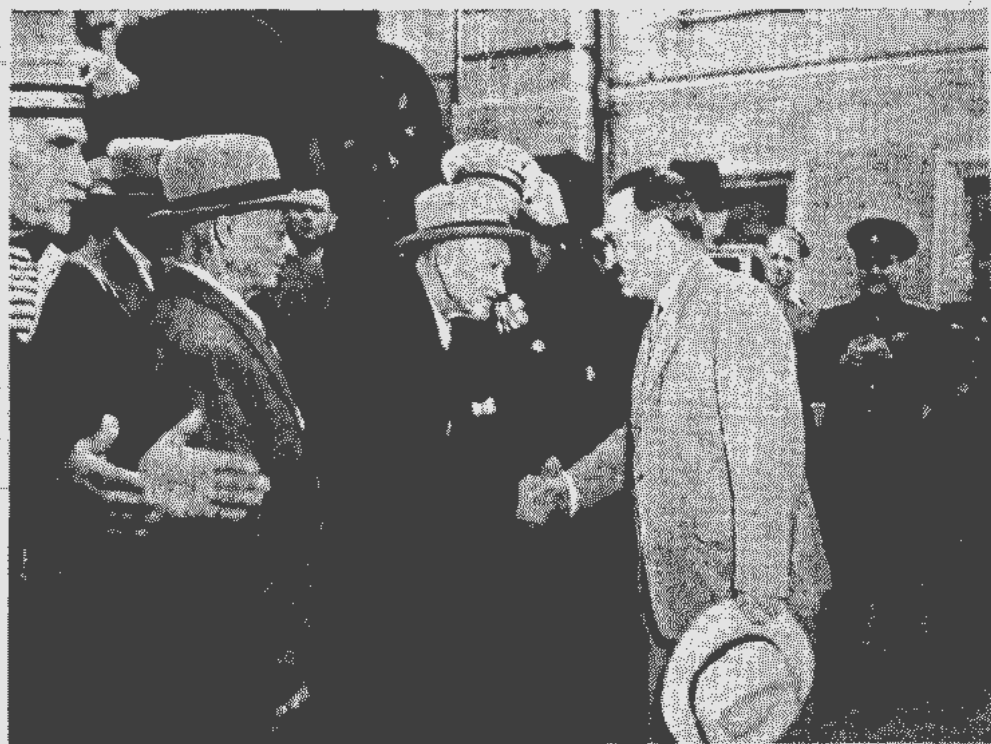

La Kremlin...

În sala Sovietului Suprem al U.R.S.S. au privit îndelung la locurile unde aleșii popoarelor Uniunii Sovietice dezbat și hotărăsc drumul glorios și plin de lumină al țării care construiește comunismul.

Au vizitat apoi sălile vechilor țări, cu coroane, broderii, picturi și vase minunate. S-au oprit mult timp în încăperile țărilor din secolul al XIX-lea și s-au întrebat pentru ce apar-

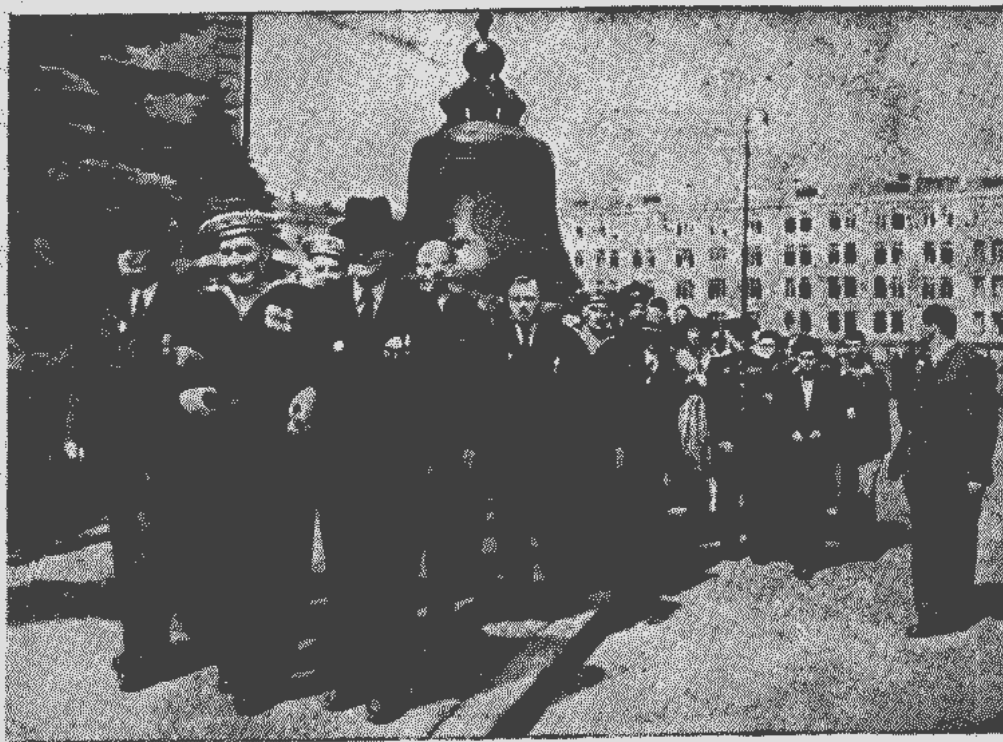
ținuse unui singur om atîta bogăție ; au admirat operele de artă ale marilor pictori ruși și au privit cu dispreț la masa de lucru a ultimilor țari, masă pe care se semnau decretelor ucigașe pentru popor.

Tovarășul A. I. Mikoian, vicepreședinte al Consiliului de Miniștri al U.R.S.S., membru în Prezidiul C.C. al P.C.U.S., felicită pe potemkinistul Leonti Cinilov.

În curtea Kremlinului, tovarășul A. I. Mikoian, prim-vicepreședinte al Consiliului de Miniștri al U.R.S.S., a salutat pe eroii potemkiniști și le-a strîns mîinile în aplauzele celor din jur. Nețarmurită a fost bucuria potemkiniștilor pentru urarea și strîngerea de mînă din partea unuia dintre conducătorii Statului sovietic. Mult timp întîlnirea cu tovarășul Mikoian a fost prilej de plăcute discuții între potemkiniști.

Seara a avut loc o masă de despărțire dată în cinstea potemkiniștilor. Amirali și generali au mulțumit potemkiniștilor pentru vizita făcută, iar la rîndul lor aceștia au mulțumit

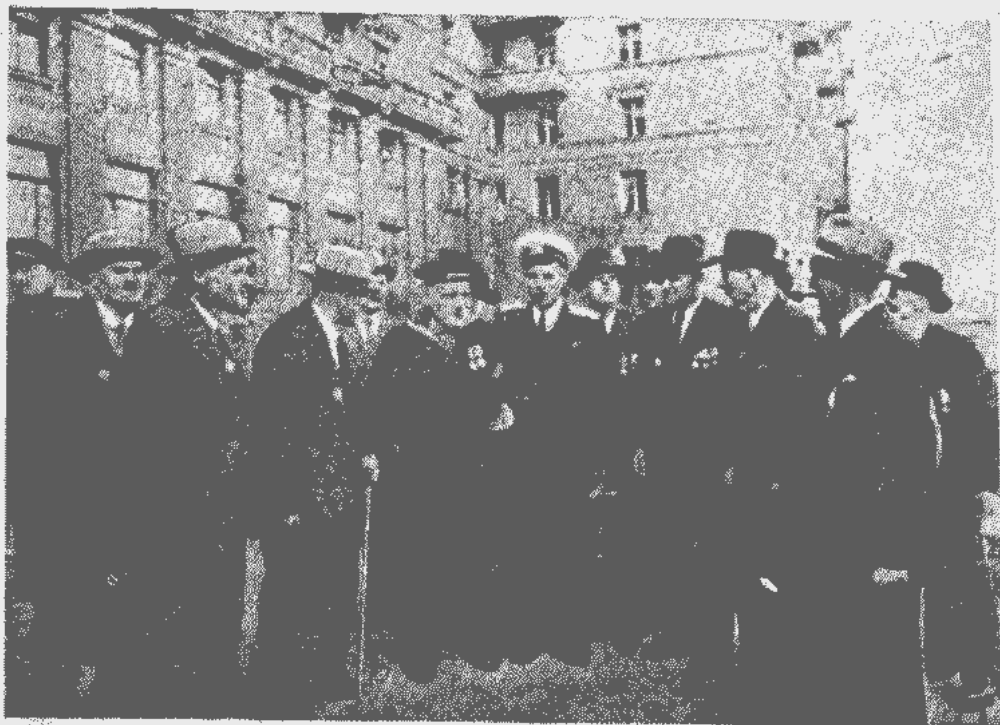

Potemkiniștii din U.R.S.S. arată tovarășilor lor din R.P.R. monumentele arhitectonice ale Kremlinului.
(Pe primul plan, de la stînga la dreapta, potemkiniștii Kulikov, Lîcev și Ghibelnov).

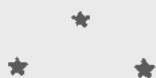
pentru frumoasa primire și găzduire în Moscova. Potemkiniștii, în cuvîntul lor, au arătat că nu vor uita frumoasa întîlnire la care au participat, că vor povesti în fabrica, comuna și familia fiecăruia din ei despre marea și minunata Moscova, despre oamenii sovietici și vrednicia lor.

Li s-au înmînat potemkiniștilor cadouri, printre care și un mare album cuprinzînd fotografii numeroase cu aspecte din vizita lor la Moscova.

În dimineața zilei de 27 iulie 1955, conduși de amirali și generali, potemkiniștii au plecat cu avionul din Moscova, întorcându-se în Republica Populară Română.

La Moscova, potemkiniștii din R.P.R. sînt însoțiți de tovarășii lor de luptă din U.R.S.S.

Cincizeci de ani au trecut de la răscoala marinarilor de pe crucișătorul „Kneaz Potemkin Tavriceski”. Pe ruinele marelui imperiu al țarilor, capitaliștilor și moșierilor, popoarele sovietice, sub conducerea gloriosului Partid comunist, au construit cea dintîi societate socialistă din lume, a muncitorilor și a țăranilor.

Cauza pentru care s-au răsculat marinarii de pe „Potemkin” a triumfat pe o treime a

globului pămîntesc. Sîngele lor n-a curs în
zadar. Iar activitatea potemkiniștilor stabiliți
în țara noastră, împletindu-se strîns cu lupta
poporului nostru pentru libertate, a contribuit
la pecetluirea străvechii prietenii romîno-ruse.

III

DUPĂ 50 DE ANI

Întâlnirea veteranilor răscoalei de pe vasul „Potemkin”
care trăiesc în R.P.R.¹

Întâlnirea după 50 de ani a unor tovarăși de luptă — dintre care mulți nu se mai văzuseră în acest răstimp — a fost primul dintr-un lung șir de momente impresionante prilejuite de partid și guvern cu ocazia sărbătoririi răscoalei de pe vasul „Potemkin”. De 50 de ani nu se mai întâlniseră Sceblîkin, care locuiește la Vaslui, cu Hancerov, care locuiește la Tulcea, și cu Parișkura, care e stabilit la Bicz. Din toate colțurile țării veniseră veteranii lui „Potemkin” la București. De la Constanța a venit Beaghin; de la Brăila au venit Gorobțov, Stalenko și Gavrilkin; de la Cîmpina, Glagolev și Soldatkin; de la Ploiești, Kulikov și Ghibelnov etc.

— Cum îți zice?, întreabă potemkinistul

¹ Toate textele din acest capitol puse între ghilimele sînt extrase din înregistrarea făcută pe bandă de magnetofon a discuțiilor și schimbului de amintiri pe care l-au făcut potemkiniștii între ei cu prilejul revederii lor la sărbătorirea a 50 de ani de la răscoala de pe vasul „Potemkin”. Înregistrarea se găsește la Arhiva centrală a Institutului de istorie a partidului de pe lângă C.C. al P.M.R. (Fondul „Potemkin”, dosar nr. 30).

Vladimir Belmaci, care tocmai venise de la Piatra Neamț, strângînd mîna unui bătrîn înalt și spătos. Nu ești tu Cinilov, n-ai fost pe „Vareag” și pe urmă tîmplar pe „Potemkin” ? Eu sînt Belmaci.

În sala de lectură a Institutului de istorie a partidului de pe lîngă C.C. al P.M.R., potemkiniștii își povestesc amintirile.

— Vladimir ?!

— Va să zică nici tu nu m-ai uitat !

Și cei doi vechi prieteni se îmbrățișează și se sărută.

Iată-i pe toți, copleșiți de emoția revederii, în sala de lectură a Institutului de istorie a partidului de pe lîngă C.C. al P.M.R. Se formează grupuri, se încing discuții aprinse, se pun nenumărate întrebări. Bătrînii matrozi se îmbrățișează după obiceiul rusesc. Sînt ei, tinerii recruți de acum o jumătate de

secol, cu părul nins, cu chipurile brăzdate, cu umerii gârboviți de povara anilor. Acum 50 de ani, pe puntea lui „Potemkin“, își împărțeau tutunul, bucuriile și necazurile. Acum cincizeci de ani glasurile lor tinere intonau „Internaționala“ în largul mării...

Unul după altul, potemkiniștii, în cuvinte simple, nemeșteșugite, în românește, rusește, sau în românește și rusește, își exprimă emoția și bucuria revederii.

Din aceste convorbiri sincere și spontane, din amintirile pe care ni le-au trimis, se desprinde firea potemkiniștilor, se conturează caracterul lor.

Iată-l pe **Ivan Vasilievici Ghibelnov** din Ploiești. Înalt, spătos, cărunt, mulțumește popoului nostru pentru primirea caldă, frățască, care s-a făcut echipajului de pe „Potemkin“ acum cincizeci de ani. Apoi prinde a povesti încet, bătrânește, șicanele și mizeriile îndurate în timpul vechiului regim. Arestări, interdicții de tot felul, bătai. Ceilalți potemkiniști din sală ascultă cu atenție și clatină din cap. Cunososc ei bine toate acestea. Ghibelnov continuă a vorbi de formele de luptă ale clasei muncitoare: proteste, greve, inclusiv greva foamei.

I-a fost dat lui Ivan Ghibelnov, fiul unui țăran sărac dintr-un sat de lângă Tula, să participe la luptele muncitorești de pe Valea Prahovei vreme de câteva decenii. Meseria lui, mecanica, a învățat-o întâi la Tula, apoi la Moscova. Ca recrut, a fost repartizat pe „Potemkin“, unde a sprijinit comitetul revoluționar de pe vas și ideea răscoalei.

Un an după debarcarea echipajului de pe „Potemkin“, tînăru! Ghibelnov era familist la Ploiești și lucrător la rafinăria „Romîno-Ame-

Potemkiniștii Ghibelnov și Britkovski
în 1905.

ricana“. În anul următor, Ghibelnov, care între timp învățase binișor romînește, ținea consfătuiri și întruniri cu muncitorii din cartier, cărora le vorbea de răscoala de pe vas și de

răscoala țăranilor români. Nu o dată a fost arestat pentru aceasta și tîrît în fața a tot soiul de zbiri ai poliției ploieștene, care-l învinuiau că vrea „să repete“ răscoala de pe „Potemkin“. În împrejurări dintr-acestea, Ghibelnov obișnuia să răspundă că pentru ceea ce a făcut în Rusia va răspunde în fața poporului rus.

La Cîmpina, ca lucrător la „Steaua romînă“, Ghibelnov s-a întîlnit cu alți potemkiniști ca Starkov, Dioma, Meșcerikov, Glagolev, Soldatkin (ultimii doi trăiesc și astăzi la Cîmpina), cu care a conlucrat în munca de educare a muncitorimii cîmpinene și de colectare de bani pentru Ajutorul Roșu Internațional.

„...În 1907 — povestește Ghibelnov — a fost răscoala țărănească, cînd noi nu vorbeam încă bine romînește. La Ploiești ne-a adunat pe toți la un loc, la grajdul pompierilor și ne-au lăsat acolo, pe ciment, pe paie și nu aveam voie să vorbim între noi nimic. Nici chiar rudele, care ne aduceau pachete, nu erau lăsate să ni le dea. Atunci noi am protestat și am declarat greva foamei.

...În 1920 — continuă el —, cînd au venit înapoi de pe front, oamenii întrebau : ce este bolșevic, ce este menșevic ? Și eu care eram acolo am spus : acum nu se poate să exprim nimic, pentru că dacă exprim trebuie să oprim toată schela. Și uite, după 5, la terminarea muncii, veniți la sindicat.

Au fost cam 3 km de la schelă pînă la sindicat. Pe stradă, prin curte, era multă lume : bătrîni, femei, copii. Pe urmă am intrat într-o

casă cu curte țărănească mare și am început să spun ce este bolșevic, ce este menșevic...

Pe urmă ne-a înconjurat șeful de post călare împreună cu 6 jandarmi călări dînd ordin să fiu arestat.

— De ce?, am întrebat eu.

— Faci propagandă bolșevică...

— Nu, am explicat numai ce este bolșevic, ce este menșevic.

Ivan Vasilievici Ghibelnov
în 1905.

Ivan Vasilievici Ghibelnov
în 1955.

Poporul nu a lăsat pe jandarmi să mă aresteze și m-au dus pînă la locuința mea...

Cînd s-au înapoiat oamenii, i-a chemat directorul Teodoreanu și i-a întrebat ce am făcut acolo.

— Nimic. A explicat și el: bolșevic înseamnă majoritate, menșevic minoritate. Altceva nimic n-a spus".

În fiecare an, la 25 iunie (ziua izbucnirii răscoalei de pe „Potemkin“) potemkiniștii din Ploiești se întâlneau în casa lui Ghibelnov, evocau amintiri din lupta lor comună și făureau planuri de viitor. În 1933, în timpul grevei petroliștilor, ei au participat la mobilizarea muncitorilor din alte ramuri de producție și a șomerilor, pe care-i aduceau la rafinare pentru a se solidariza cu muncitorii greviști de acolo. Dar nici poliția nu stătea cu mâinile în sân. Șicanele, arestările și bătăile se țineau lanț. În fiecare an în ajunul lui 1 Mai, Ghibelnov trebuia să îndure „tradiționala“ percheziție și arestare. O dată, la o percheziție, zbirii poliției i-au confiscat niște note muzicale care li se păruseră un material subversiv..., cifrat. Dar materialul de partid — datorită vigilenței lui Ghibelnov — a fost întotdeauna ferit de ghiarele poliției, care căuta pînă și în cotețul păsărilor. În 1936 a fost condamnat la închisoare pentru propagandă comunistă. În 1941 — încă înainte de izbucnirea agresiunii fasciste împotriva Uniunii Sovietice — Ghibelnov a fost zvîrlit în lagărul de la Tg-Jiu. Avea 61 de ani. De acolo a ieșit cu sănătatea zdruncinată.

Astăzi Ivan Ghibelnov, membru al Partidului Muncitoresc Român, e înconjurat de dragostea oamenilor muncii.

Cine în Ploiești nu-l cunoaște pe „Ivan Rusu“? Nu de mult a fost chemat la clubul uzinelor „1 Mai“, unde lucrează și o fiică a sa, pentru a povesti tinerilor din uzină evenimentele din 1905. În noul regim septuagena-

rul Ghibelnov e unul din făuritorii României socialiste de mîine.

Apropiat tovarăș al lui Ghibelnov este **Zahar Ivanovici Kulikov** (Ploiești).

De flăcău, Zahar Kulikov și-a părăsit satul natal de lîngă Samara și a plecat să servească șapte ani în marina Rusiei pravoslavnice și a „tătucului“ țar Nikolai al II-lea. Meseria lui de electrician — a învățat-o vreme de doi ani ca recrut pe vasul-școală „Berezanî“. Apoi a fost repartizat pe „Potemkin“. Acolo l-a cunoscut pe artileristul Grigori Vakulenciuk, despre care se vorbea că e bolșevic.

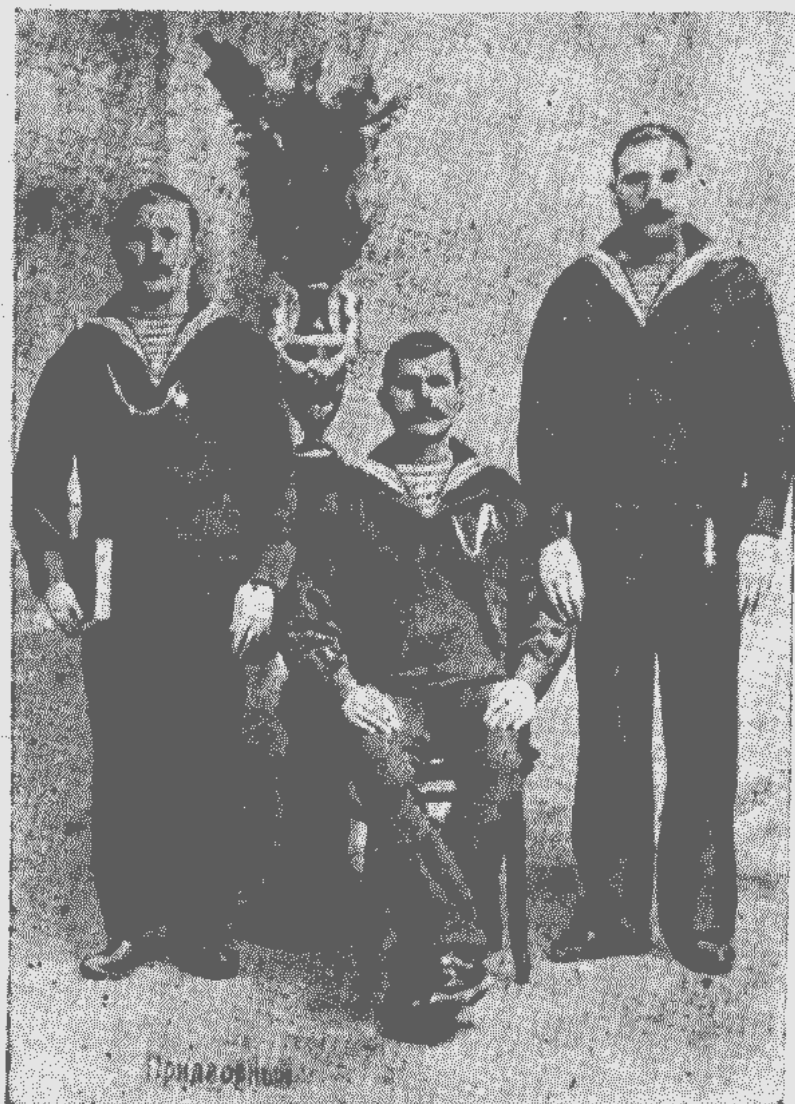
Curînd — îi spunea o dată Vakulenciuk lui Kulikov — curînd, poporul se va ridica în picioare și se va descotorosi de lipitori...

În adevăr, curînd tînărul Zahar Kulikov avea să participe de pe bordul lui „Potemkin“ la prima revoluție populară din Rusia. Asemenea evenimente nu se uită. Și astăzi, după cincizeci de ani, Zahar Kulikov își amintește bine evenimentele răscoalei. Niciodată nu va uita cum i s-a strîns inima cînd Vakulenciuk, doborît lîngă el de glonteale lui Ghilearovschi, se zbătea în propriul lui sînge. Niciodată nu va uita că a participat la aruncarea peste bord a ofițerilor neomenoși. Parcă-i vede și acum înotînd în valurile mării spre bărcile pescărești care se zăreau în depărtare. Dar și pescarii îi văzuseră și vîsleau din toate puterile ca să se îndepărteze de ei. Așa i-a judecat poporul !

Au urmat ani îndelungați și amari de pribegie prin Romînia veche. Oriunde lucra însă,

la Bacău sau la Cîmpina, era mereu alături de frații lui, muncitorii romîni.

„...Eu am lucrat în orașul Cîmpina — povestește Kulikov. — În 1906 mai mulți potem-

Potemkiniștii Denisenko, Barșov, Kulikov
(de la stînga la dreapta) fotografiați la
Sevastopol în 1905.

kiniști formaseră un fel de comună. Această comună nu a trăit multă vreme. În 1906 cu noi a lucrat și tov. Lîsak. Cînd tov. Lîsak s-a

dus să îndrepte cureaua de transmisie la motorul electric, ea l-a prins și l-a mutilat. Atunci l-am înmormîntat cu toții.

Noi am organizat înmormîntarea astfel încît am cumpărat panglică roșie, am tăiat-o bucățele și le-am prins tovarășilor din primele rînduri. În urma sicriului mergeau muncitori romîni, cîntau cîntece revoluționare. Cînd au terminat să cînte muncitorii romîni, atunci am început să cîntăm noi cîntece revoluționare rusești. Și așa a continuat pînă la cimitir. Cînd am coborît în jos sicriul, atunci am cîntat tovarășului Lîsak «Veșnica pomenire» pe rusește, iar apoi am plecat fiecare pe la casele noastre. A doua zi am fost ridicați cu toții.

Conform cărui ordin l-am înmormîntat astfel pe tov. Lîsak, am fost întrebați la poliție. La aceasta noi am răspuns: D-voastră știți că sîntem emigranți ruși, marinari revoluționari, și l-am înmormîntat după legea noastră.

Ni s-au dat ordine severe să nu ne mai amestecăm în nici un fel de treburi în România, nici la adunări, să nu participăm nicăieri. Ne-au dat drumul. Cînd am trecut pe lîngă ateliere, ne-au înconjurat muncitorii și ne puneau numeroase întrebări.

Muncitorii din România ne spuneau: să nu vă temeți așa cum ați mers la adunare și în toate celelalte locuri, veți merge și de acum. Iar dacă vă vor supăra cu ceva, atunci noi vă vom salva“.

În 1920, Zahar Ivanovici lucra la faimoasa societate petroliferă „Romîno-Americana“. Era în timpul mării greve generale. Inginerul

american Restrom îl vizitează acasă pe Zahar Ivanovici și încearcă să-l convingă să reia lucrul.

— D-ta ești străin — îi spune americanul.

— Dă exemplu celorlalți, intră la lucru !

— Eu mi-am părăsit Patria mea pentru libertatea clasei muncitoare — i-a replicat tăios potemkinistul. — Când vor intra toți la lucru, o să intru și eu. Pînă atunci nu !

Ca și prietenul și tovarășul său de luptă Ghibelnov, Kulikov a fost de nenumărate ori arestat, bătut, concediat. El a participat la toate luptele muncitorimii prahovene și îndeosebi la marea grevă a petroliștilor din anul 1933. În acele vremuri, în casa lui nu o dată au aflat adăpost comuniștii care luptau în ilegalitate. Soția sa, Irina, îl ajuta la transportarea literaturii ilegale la adresele indicate de partid.

„...În 1939 — spune Kulikov — mi-am dat casa pentru partid, pentru ca să locuiască oamenii politici. Erau urmăriți la fiecare pas. Veneau la Ploiești tovarăși comuniști. Unul din acești tovarăși — prin anul 1939 — era urmărit. ...Sînt chemat și mi se adresează : «Aveți o casă ? Da am». Au ieșit acum oameni din închisoare, nu puteți să-i luați la dv. ? Eu am răspuns da, vă rog. I-am adus la mine în cameră și au stat la mine timp de 7 luni. În fiecare dimineață mergeau la stație, aduceau literatură de propagandă și o dădeau soției mele spunîndu-i : «Să păstrezi unde știi pînă seara. Seara facem noi ce facem». Răs-

pîndeam literatura de propagandă acolo unde mergeau oamenii la lucru, pe strada aceea și în curți, și făceam toate acestea într-o singură oră. Așa a continuat timp de 7 luni“.

Iși deapănă amintirile și **Vasili Nikolaevici Pughin**, fost fochist pe „Potemkin“. Părul lui alb și mustața tușinată, tot albă, scot parcă mai mult în relief sclipirea tinerească a ochilor.

Pughin e un om vesel și glumeț, iubitor de cîntece. Și astăzi, cînd se întîmplă vreo nuntă prin vecini, el scoate din cui armonica lui veche, care l-a însoțit din Voronovka lui natală, de lîngă îndepărtatul Sarátov, pe „Potemkin“ și apoi, timp de cincizeci de ani, la Constanța, Galați, București, pe unde a lucrat. Și nimeni nu zice cîntecul rusesc mai cu foc decît dînsul.

Acum, în fața tovarășilor săi de arme, Pughin le spune o întîmplare din sacul lui cu snoave. Povestește cum — nu mult după debarcare — a încercat consulul rus de la Galați să-l momească și să-l predea tribunalelor țariste.

„Vreau să spun povestea cum s-a întîmplat cu mine în România după ce am debarcat de pe vaporul «Potemkin».

...Venim la prefectură, la Constanța, împreună cu Matiușenko. Acolo, pe un tablou mare, erau scriși pe rusește toți potemkiniștii.

Acolo :

— Vasili Pughin ?

— Da.

— Matiușenko ?

— Da.

— Ce vreți ?

— Să plecăm în America.

— Bine.

Ne-a dat un pașaport mare cît un ziar, cu fel de fel de stampile. La Constanța întrebăm un tovarăș român :

— Dar ce scrie aici pe romînește ?

— Jos spune : bun de dus, însă nu și de întors.

— Aha ! mi-a venit ideea. Nu mă duc !

Am rupt pașaportul în două.

— Uite dovada că nu plec.

— Hai mă Pughin ! îmi spune Matiușenko.

— Nu merg și gata.

El a plecat. Eu am rămas. Acum ce facem ?, am întrebat pe Aleksenko și Pavel Kotnikov care erau cu mine.

— Mă Pughin, tu ai parale acum, hai să mergem la Galați. Vine un vapor mai des...

Acolo, hai la consul !

Era un băiat tînăr, de vreo 30—40 de ani maximum.

— Să trăiți d-le consul.

— Noroc băieți ! De unde sînteți ?

— Noi sîntem de pe vaporul „Potemkin“.

— Ce doriți ?

— Vrem să plecăm în Rusia.

Ne bate pe umeri — «bravo !». Face o ciornă, o bate la mașină, o bagă într-un plic oficial galben.

— La orice vapor rusesc voi vă prezentați la d-l căpitan. Plecăm în port într-un loc unde

se reparau vapoarele și unde lucrasem și eu și știam acolo un vapor mare.

Acum, nici un vapor!

— Ce facem?

— Ne ducem la o prăvălie; negustorul știa limba rusă.

— Mă Pughin, tu știi carte. S-o desfăci...

— Cum, scrisoarea? Ce, să desfacem ștampila?!

Am înfășurat-o în ziar și am băgat-o sub dușumea. Dușumeaua era putredă, s-a înmuiat gumarabicul și pînă dimineața, haida, haida, s-a deslipit... Citim.

«Vasile Pughin... imediat să fie arestat și dat la Curtea marțială».

Aha! Am rupt scrisoarea și am plecat la fabrică..."

De atunci Pughin trăiește în țara noastră, printre muncitorii romîni, unde și-a găsit o a doua patrie.

Pughin a fost unul din marinarii care l-au cunoscut îndeaproape pe conducătorul răscoalei, Matiușenko, și îi place să povestească despre el. Intr-una din pauzele reuniunii, Pughin istorisea:

„Matiușenko era un băiat vesel și dîrz, foarte dîrz. O dată, pe cînd lucram împreună la șantierele navale din Constanța, a intrat în atelierul nostru inginerul-șef Bușilă. Avea în gură un trabuc. Cînd m-a văzut pe mine că aveam și eu o țigară în gură, m-a ocărît că de ce fumez. Atunci s-a repezit o dată Matiușenko: «Noi știm să muncim și fumînd, dar d-ta domnule inginer de ce nu-ți scoți

trabucul din gură cînd intri în atelier dacă aici nu e voie de fumat?»“

În aceeași zi Matushenko și Pughin au fost concediați. Dar Matushenko tot nu s-a lăsat. Pe un zid din port a apărut curînd caricatura inginerului.

Potemkinistul Makei își deapănă amintirile în fața microfonului...

Au trecut zeci de ani de atunci. Tovarășul Pughin a încărunit, dar a rămas același om dîrz, vesel și... tînăr.

Înainte de război, Vasili Nikolaevici lucra la Tg. Jiu la instalarea unei conducte de apă. Trece într-o bună zi un pluton de ostași pe lîngă el, sub comanda unui subofițer.

— Uitați-vă!, răcnește subofițerul arătînd cu degetul spre Pughin. Ala-i un bolșevic!

Subofițerul voia să dea cuvintelor lui un ton cît mai jignitor. Slugoiul nu putea bănuî,

în obtuzitatea minții lui, că a fi bolșevic era cea mai fierbinte năzuință a lui Vasili Nikolaevici.

„Despre viața și evenimentele petrecute pe vasul «Potemkin» nu mai vorbesc, deoarece au vorbit alți tovarăși potemkiniști dinaintea mea — spune **Nikolai Alekseev**. — Dar vreau să vorbesc despre viața pe care am trăit-o în statul român.

A doua zi după debarcare m-am urcat în tren cu tov. Lîcev, Karnașenko și Kotlear și am plecat în direcția București. Chiar când am ajuns la Buzău, în gara Buzău, un oarecare avocat Seceleanu, care era în același timp și ziarist, ne-a invitat să ne oprim la Buzău. I-am spus: nu putem să ne oprim, deoarece destinația o avem spre București și trebuie să ne căutăm serviciu.

Dînsul, în timpul acela, ne-a spus să rămînem, deoarece ne face rost de serviciu și ne aranjează situația. Am rămas. Ne-a condus la hotel, pe care-l cunoșteam. A doua zi a spus să venim la el acasă și merge cu noi ca să ne facă rost de serviciu.

Acest avocat, care cunoștea pe șeful depoului gării Buzău, s-a dus în primul rînd cu noi la șeful depoului. Ne-am prezentat acolo. Șeful depoului a spus:

— Avem nevoie de mecanici, dar avem ordin să nu primim potemkiniști, deoarece știi dumneata care este situația și în ce categorie sînt acești oameni. Eu nu pot să primesc oameni contra dispozițiilor primite.

Atunci avocatul a mers cu noi la directorul școlii de meserii de pe timpul acela și a vorbit cu el să ne primească. Directorul școlii a spus :

— Eu am nevoie de un mecanic pentru un boier oarecare, a cărui mașină de treierat este în reparație la noi. Peste 2—3 zile iese la lucrările câmpului. Am acolo un loc de mecanic. Atît.

Pe de altă parte, la periferia orașului Buzău, lângă fosta moară Garoflid, era o mică fabrică de tricotaje. Acolo era o asociație de trei frați și o soră și ei au spus : avem nevoie de un mecanic. Ivan Lîcev a mers la această fabrică, iar eu am plecat la muncă la boier. Karnaușenko s-a angajat cu Kotlear în alte condiții, la o moară cu aburi.

Am plecat la țară. Acolo, discutînd cu acest moșier condițiile în care trebuie să fim noi angajați, ne amîna de azi pe mîine. Asta a durat timp de trei săptămîni. După trei săptămîni i-am spus :

— Ce facem noi ? pe ce lucrăm ? noi rupem haine, rupem încălțăminte, pe ce lucrăm ? Muncim din noapte pînă în noapte, dormim ca vai de lume într-o magazie, pe niște paie...

— N-aveți grijă !

Atunci i-am spus că în cazul acesta noi plecăm.

Între timp ne-au spus unii oameni :

— De ce ați venit la ăsta. ăsta nu plătește. Cei care fac serviciul la acest boier, toți au fugit fără plată. Atunci am spus :

— Uite, dacă nu ne înțelegem, noi plecăm.

Boierul a spus :

— Uite ce e, duminică vă invit la noi la masă și aranjăm situația.

Aceasta era cam într-o miercuri sau joi. În loc să așteptăm duminica aceea propusă ca să-mi aranjeze, ne pomenim a doua zi cu șeful de post călare, cu funia de gîtul calului. Noi habar n-aveam și nu știam ce înseamnă asta. S-a dus la el în casă, s-a cinstit și pe urmă a venit la noi :

— Ce vreți mă, voi, bandiților ?

— Noi bandiți ?! Pentru ce motiv ? De trei săptămîni muncim și nu știm pe ce ! Tot noi «bandiți» ?

— Bagă de seamă, că aici nu e pe «Potemkin», ci în România !

— Păi da bine, și în România oamenii nu trăiesc ca și pe «Potemkin» ?

— Nu. Eu atîta vă spun : să vă băgați mințile în cap și să vă înțelegeți cu boierul.

— Nu, noi nu putem trăi cum spune boierul. Trebuie să trăim cum trebuie să trăiască un muncitor, un meseriaș. Nouă ne trebuie haine, nouă ne trebuie încălțăminte, nouă ne trebuie multe lucruri ca la oricare om.

Dacă a văzut acest lucru, ne-a dat în grijă unui ajutor de morar, un oarecare Alexandru, că dacă vrem să fugim să-l anunțe imediat.

Văzînd acest lucru, eu și cu Kotlear — Lîcev era la Buzău — ne-am sfătuit :

— Cum să fugim de aici ?

Și atunci am găsit metoda :

Într-o seară trimitem pe acest Alexandru cu o damigeană goală într-un sat, la 4—5 km :

— Du-te Alexandre și adu-ne niște vin, niște brînză și niște pîine.

Alexandru a fost de bună credință și s-a dus săracul, — săracul fiindcă a mîncat o bătaie de la boier de a pomenit nu știu cît.

Noi, între timp, pînă s-a dus el în sat și pînă s-a întors, ne-am luat bagajele, ne-am strecurat de acolo și am venit la gara Monteoru.

Cînd am venit acolo, șeful gării de pe atunci ne întreabă :

— Ce este cu dv. De unde veniți ?

— De la boierul cutare...

— Aha ! La pungașul ăla... Ce-ați făcut ?

I-am povestit tot și el ne-a spus :

— Uite, la ăla nu stă nimeni.

În fine am venit la Buzău, ne-am dus la comisariat și am reclamat că trei luni de zile nu ne-a plătit nimic. Comisarul a spus că are să-i facă..., dar nu a făcut nimic.

Eu am plecat la București la fabrica «Lemaître» ; Lîcev a plecat la Cîmpina și Kotlear în altă direcție.

Venind la București am intrat la «Lemaître» la începutul lunii septembrie. Lîcev îmi scria mereu. Eram buni prieteni. Eu cu el am fost împreună și la școală, și la Kronstadt, în Marea Baltică.

— Vino la noi — scria Lîcev — că se plătește mai bine.

Lucrez aproape trei luni de zile și pe la sfîrșitul lui noiembrie plec și eu la Cîmpina.

Cînd am venit la Cîmpina, în 1905, la sfîrșitul lunii noiembrie 1905, acolo erau mai

mulți potemkiniști : Dioma, Starkov, Lîsak, Spinov, Lîcev și alții. Unii erau în serviciu, alții nu erau în serviciu.

Din cînd în cînd mai venea cîte un potemkinist-doi. Ei nu-și găseau numai decît serviciu; erau considerați pe atunci oameni molipsitori. Ne-am întrebat ce să facem, fiindcă trebuia să trăiască fiecare. Și am format un fel de așa-zisă comună. În ce consta aceasta ?

Cei care munceau depuneau banii acolo și din acești bani se întrețineau atît cei care erau în serviciu cît și cei fără serviciu. Aceasta ca hrană și ca locuință. Treptat, pe măsură ce se plasau oamenii, se supuneau aceleiași legi.

Și am stat acolo pînă în aprilie 1906.

În 1906 eu făceam serviciul la Atelierele centrale, Lîcev la rafinărie, alții prin schelă. La un moment dat am văzut că șeful atelierului de la Țintea mă tot trimetea :

— Ba du-te la Țintea,... ba la Băicoi.

În aceste locuri pe vremea aceea se lucra în murdăric, sondele erupeau, erau bataluri. Era o nenorocire și o jale.

...În 1907, cînd a fost răscoala țărănească, ni s-a pus în vedere că noi, potemkiniștii, nu avem voie să umblăm pe stradă după ora 8. Bine, nu umblăm !

A trecut 1907.

Prin 1908 sau 1910 s-a anunțat vizita marelui duce Nikolai Nikolaevici la București. Nu-mi aduc bine aminte anul.

Cu cîteva zile înainte, ne poștește la prefec-tură.

Ce credeți ? Adunaseră pe toți potemkiniștii

de prin București — Lemaître, Vulcan — ne-au înscris și...

— Poftiți încoace!

Ne-a invitat într-un fel de carceră unde fotografiau pe criminali. Am zîmbit.

— Îți vine să rîzi?

— Dar ce, să plîng?

Ne-a fotografiat în față. Ne-a dezbrăcat. Ne-a măsurat ca pe recruți. Ne-a luat amprente. O zi întreagă..., după aceea ne-a dat drumul.

Am aflat de la un sergent de stradă de la prefectură despre ce era vorba: se temeau dumnealor ca potemkiniștii să nu-l omoare pe marele duce.

...În 1912 a venit țarul Nikolai al II-lea la Constanța, nu la București; regele Carol s-a dus la Constanța ca să se întâlnească cu el. Și în timp ce regele cu țarul erau la Constanța, noi ne-am pomenit la fabrică cu niște agenți de poliție de la Siguranța statului. Ei au spus directorului și inginerului-șef: potemkiniștii n-au voie să plece la masă. Dacă n-au mîncare, să le dați posibilitatea ca un ucenic sau altcineva să le aducă de mîncare. De la intrarea în muncă, de la ora 6, n-au voie să părăsească fabrica, (cu toate că în permanență era un agent care n-avea altă atribuție decît să vadă dacă cumva n-a plecat un potemkinist la Constanța — probabil, așa credeau).

De la fabrică mergeam seara acasă. Noaptea cam pe la ora 12 și la ora 3, de două ori pe noapte — că n-a stat țarul mult, o zi sau

două — venea cîte un agent la fereastră :
cioc, cioc, cioc...

— Cine e acolo ?

— Agentul.

— Ce doreşti ?

— Vreau să te văd.

— Poftim..., şi deschid uşa.

— Vezi să nu pleci !

— Vai de mine, unde dracu să plec ?

A trecut şi asta. A fost- în 1912, cum am spus.

După cîteva luni de zile, m-am îmbolnăvit greu de reumatism. N-am putut să lucrez vreo cîteva luni. Am stat la spital. După ce m-am făcut ceva mai bine, la ieşirea din spital doctorul mi-a spus :

— Ar fi bine să pleci undeva, să faci serviciul în aer liber.

Eu cunoşteam pe tovarăşul potemkinist Grigori Litvinciuk, care a fost mutat de la schela Cîmpina la schela Arbănaş. El era remontier şi i-am scris lui — pe vremea aceea era activitate mare la schela Arbănaş —, i-am scris că aş vrea să vin acolo, arătîndu-i care e motivul.

M-am hotărît astfel ca în 8 zile să mă duc acolo. Habar n-aveam că trebuia să anunţ Ministerul de Interne ca să-mi dea permis pentru aceasta. Cînd să plec, de unde !

— Ai făcut cerere ?

— Ce cerere ?

— Să-ţi admită să te muţi în alt judeţ...

Am făcut o cerere către Ministerul de Interne şi în loc să mă duc în 8 zile, m-am dus

peste trei săptămîni, după ce mi-a venit aprobarea (cererea o am și astăzi). Acolo, altă dificultate cu jandarmii și cu șeful de plasă.

În 1941, la 5 aprilie, mă pomenesc cu un sergent...

— D-ta ești cutare ?

— Eu sînt.

— Ești invitat la post.

— De ce ?

— Nu știu.

— Nu știi d-ta, sergent ?

— Nu știu, vino la șef.

Mă duc acolo :

— Bună ziua !

— D-ta ești cutare ?

— Eu.

— Îți iei niște rufărie. Pleci la Tg. Jiu.

— La Tg. Jiu ? Ce să fac eu acolo ?

— Ei, ai să vezi !

...Au mai fost și alții. Ne-a urcat în mașină și ne-a dus la legiunea de jandarmi. Apoi la chestură. Ne-a ținut acolo vreo trei zile. Acolo am văzut și alți cunoscuți, prieteni romîni și de toate naționalitățile. După trei zile ne-a dus la Tg. Jiu. Acolo ne-a ținut pînă la 8 iunie.

La 8 iunie ne trezim cu comandantul bărcii noastre, un locotenent :

— Cutare și cutare, predați tot și mergeți cu mine la comandant.

S-a adunat lume multă, de la toate bărcile. A ieșit colonelul Zlătescu, comandantul lagărului, și ajutorul lui, maiorul, și au început să citească :

Aștia pe care-i citim ieșiți pe partea asta...

După ce ne-a predat pe toți, zice:

— Ei, acum plecați acasă. Dar să vă băgați mințile în cap, să nu faceți ce ați făcut!

— Păi ce am făcut?

— Ei, cu a doua ocazie nu mai veniți aci, o să vă duceți în altă parte...

Am venit acasă. În 24 de ore trebuia să te prezinți la șeful de post în comună, la ches-tură în oraș. Ne-a ștampilat adeverința de prezență — pe care o avem și astăzi ca amintire — și intru iară în serviciu. Am făcut serviciu de la 10 iunie pînă la 8 iulie. La 8 iulie iar mă pomenesc tot cu sergentul acela — acum parcă era mai rușinat —, să vin la el să-mi spună ceva. Vin la el...

— Te poștește d-l șef la post.

— De ce?

— Nu știu, îmi spune rîzînd.

— Ei, las-o dracului, știi de ce, dar nu vrei să spui.

— Te bagă iar la lagăr.

— Da?

— Da.

...Ne-a dus la legiune. Acolo ne-a băgat în carceră — și așteptau să se adune mai multă lume. Și dacă vă aduceți aminte de bombardamentul care a fost în Ploiești în iunie, cînd a bombardat fabrica «Unirea» și altele... Noi atunci am fugit de acolo. Ei au fugit înaintea noastră și pe noi ne-au lăsat. Am fugit și noi. Ne-am răspîndit în oraș.

Apoi ne-au strîns. Ca să ne ducă la Tg. Jiu, ne-a îndreptat pe la București, ca să tre-

cem pe linia cealaltă. Erau ploile mari, inundații. S-a rupt nu știu ce linie. Ne-a adus înapoi. Am luat-o pe dincoace.

M-a internat din nou acolo.

...Și acum mulțumesc partidului și guvernului R.P.R. că a găsit modalitatea să ne întâlnim după 50 de ani. Ne-am întâlnit în așa fel, că aproape nu ne mai cunoaștem unul pe altul.

Totodată mulțumesc P.C.U.S. și guvernului din U.R.S.S. pentru felicitările trimise potemkiniștilor care trăiesc în România, în amintirea primei revoluții din Rusia și a evenimentelor petrecute pe «Potemkin». Totodată salut din toată inima pe tovarășii mei potemkiniști care sînt în Rusia“.

Prokop Golovatenko își privește tovarășii și spune: „Am ascultat de la toți tovarășii mei de diferite profesii, cine și unde a muncit și cum a fost chinuit și cum a petrecut pînă în momentul de față.

Eu sînt de o profesiune despre care nimeni nu a pomenit.

Sînt pescar de la Marea Neagră.

Am pescuit eu pe mare cîl am avut curaj și am avut putere. De la mare m-am dus la baltă, la baltă am pescuit pînă în 1948 și în 1949 am fost ales în comitetul sindical ca organizator. Era greu însă de organizat munca colectivă.

Dar la sindicat, bătrîn cum eram, n-am putut ține mult. Era greu să muncești la comitet și în același timp să și pescuiești.

Așa că în 1949 ne-au eliberat pe noi din comitet și au intrat tineri în același comitet, pînă s-a făcut colectivul adevărat.

Acum pescarii muncesc cu toții în colectiv. Am pescuit și eu pînă în 1954.

La 15 februarie am primit carnet că am dreptul să pescuiesc pe zonă. M-am dus și eu la viză. Dar la viză tovarășii mei au văzut că sînt de pe «Potemkin».

Grănicerii care făceau vize la carnete mi-au spus atunci să vin la 5 seara la plutonier. S-au adunat acolo cîțiva inși și mi-au cerut să le vorbesc. Am început să istorisesc cum era pe «Potemkin» și cum am ajuns eu în România.

Ei mi-au spus atunci să vin cînd se adună toți militarii și ofițerii ca să facem un fel de conferință.

Așa a fost. Într-una din zile toți soldații și ofițerii erau strînși cu familiile lor și mă așteptau pe mine. Le-am povestit așa cum s-au petrecut lucrurile. Așa cum le-ați povestit și voi“.

Foma Alëksenko vorbește de felul cum a trăit în România timp de 50 de ani :

„Sînt din regiunea Dniepropetrovsk, născut în raionul Kamenka și am trăit cu ai mei pînă în anul 1905. Părinții erau săraci, nu aveam ce lucra la ei și am plecat să lucrez printre străini.

Cînd a venit anul 1905, am fost înregistrat să fac serviciul în flota din Marea Neagră, în orașul Sevastopol, în echipajul «Feolski 36».

Am fost apoi trimis în martie pe crucișătorul «Potemkin», numit «Kneaz Potemkin Tavriceski». La noi a existat o organizație, a existat un conducător, Afanasi Matiușenko. Pe vapor comandantul nostru a venit la noi și a aflat despre discuțiile noastre, despre intențiile noastre și a adus toate la cunoștința căpitanului Golikov. Acesta s-a dus la statul-major din Marea Neagră și a declarat generalului flotei din Marea Neagră că nu poate merge pe insula Tendra pentru că jumătate din marinari sînt tineri, recruți. Generalul Ciuhin i-a dat ordinul: «Mergi patru zile înainte și lași comanda pentru ca să acționezi cu ea ulterior...» După cum se știe, au adus carne cu viermi. Căpitanul Golikov, care era dușmanul nostru, ne-a obligat cu forța să mîncăm carnea stricăță. El a ordonat ca un grup de marinari să fie împușcați și ne-a amenințat pe toți cu moartea prin spînzurătoare dacă nu vom mîncă ciorba cu viermi. Noi ne-am aruncat la baterii. Ofițerii au început să tragă împotriva marinarilor. Noi i-am biruit. Am sosit la Odesa. Am fost nevoiți să venim în România și să debarcăm. Trăim în România de 50 de ani, fără a ști pînă acum unul de altul unde ne aflăm. Mulțumim puterii populare din România că s-a străduit să ne adune laolaltă.

După ce am debarcat în portul Constanța, a doua zi a plecat trenul la București cu unii tovarăși. Alții au rămas la Constanța.

Noi am format imediat un sindicat, cu se-

diul pe strada Prahova 35, care a figurat aproape un an de zile.

Am invitat acolo pe bulgari, pe sîrbi, pe unguri.

Guvernul român, văzînd asta, a spus :

— Noi nu vom permite aceste lucruri contra guvernului — erau liberalii la guvern —, noi vă promitem să nu scăpați de moarte.

Sindicatul a fost interzis și, după ce s-a închis, am plecat la Galați.

Eu am plecat cu Pughin și cu Grigori...

La început am intrat la șantierul lui Fernic.

Acolo erau meseriași, muncitori romîni, care și-au învățat meseria la șantier. Am fost împreună cu ei în sindicat. Ei au făcut cunoștințe printre săteni în timpul iernii. Cînd a fost răscoala, pe cîtiva dintre noi ne-au arestat la Galați, la Cîmpina, la Buștenari. Ne-au ținut o bucată de timp și apoi ne-au dat drumul și ne-au pus în vedere :

— Să nu mai figurați între muncitori și să nu faceți agitație revoluționară.

Am luat drumul înapoi pe jos spre Galați, ca să nu plătim vaporul.

La Isaccea ne aștepta un plutonier :

— Hai cu noi.

Ne-a dus la arest. A început să se întunece. Vasili Pughin, care era cu mine, voia să doarmă. Eu umblu prin arest toată noaptea, revoltat. Am găsit acolo niște bucăți de lemn, am găsit un lanț, am legat fierul și am început să sucesc și să bag capul ; capul intră, intră și trupul.

— Am să fug.

Pe urmă mă gîndesc :

— Dacă mă prind, ce am să fac ?

Dimineața lui Vasili îi dă drumul ; pe mine mă ține. Petr, cu ajutorul unui tovarăș care a fost atunci la noi la Isaccea, ne-a scos de la arest.

Mai ții minte Vasili ?...”

Grigori Ivanovici Kubrak era unul din marinarii cei mai curajoși, mai îndrăzneți. În clipele de tensiune ale răscoalei, cînd primele focuri de armă s-au tras pe puntea vasului, un grup de ofițeri cu revolverele în mîini a încercat să fugă cu barca ofițerească spre un torpilor din apropiere.

Dar la barca ofițerească era de serviciu în ziua aceea marinarul Kubrak. El a înțeles de îndată intenția ofițerilor de a fugi de judecata poporului. Calm, cu mișcări precise, Kubrak dezleagă barca și o desprinde de vas. Ofițerii, în panică, urlă, vor să-l împuște. Un glonte țiuie pe lîngă urechea lui Kubrak. Dar marinarii de pe covertă îi dezarmează repede și-i aruncă în valuri.

De la vîrsta de 16 ani Grigori Ivanovici se alăturase mișcării revoluționare. El își amintește și azi de casa de pe Moskovskaia Ulița nr. 80 de la Odesa, unde pentru prima oară a participat la o întrunire muncitorească ilegală.

De atunci Grigori Ivanovici a adunat multe amintiri și multă experiență de viață. Aceasta l-a învățat că peste tot clasele exploatare sînt la fel, că există o cărdășie a exploatare-

rilor de pretutindeni. La fabrica de zahăr din Odesa, unde a lucrat pînă la încorporare, ori la societatea petroliferă „Concordia” din Ploiești, unde a lucrat după ce a poposit în țara noastră, Grigori Ivanovici a avut de îndurat aceeași exploatare neomenească, același amar, aceeași obidă, în dubla lui calitate: de muncitor și de potemkinist. Căci foștilor exploatare din țara noastră le plăcea să mîngîie cu biciul mai ales spinările foștilor marinari de pe „Potemkin”.

Ori de cîte ori un potemkinist „îndrăznește” să crîcnească, auzea: „Bolșevicule, ocna te mănîncă”.

Ascultînd declarațiile tovarășilor lui potemkiniști, Grigori Ivanovici își aduce aminte de o întîmplare de de mult.

Lucra pe atunci la „Concordia” și trebuia să repare un cazan la Băicoi. Era prin 1912. Făcea drumul cu bicicleta sau dormea pe jos în sala cazanelor. Cînd cazanul a fost gata, a cerut să i se plătească. I s-a refuzat plata muncii lui pînă se va face proba cazanului. Conducta de apă nu se afla prin apropiere și Kubrak a trebuit să umple cazanul cîrînd apă cu găleata de la distanță. După ce s-a făcut probă, a cerut din nou să i se plătească munca.

— N-avem, Kubrak, n-avem bani — i s-a răspuns.

— Sînteți niște oameni fără suflet... a dat să le spună Kubrak, dar n-a apucat să-și termine gîndul, că a intervenit șeful ocolului din Scorțeni. „Majurul” venise să-și capete tradiționalul „ciubuc” de la patroni.

— Ia vezi mă, bolșevicule, că dacă nu te astîmperi, te iau cu mine la post.

Bolșevicul nu s-a „astîmpărat“. Atunci majurul l-a arestat și l-a dus la post. Majurul mergea călare și Kubrak pe jos.

— Să-mi duci valiza, bolșevicule!

— Nu sînt argatul d-tale.

Furios că „bolșevicul“ a îndrăznit să-l înfrunte, plutonierul l-a bătut pînă la sînge.

Concediat de pretutindeni, neputînd găsi nicăieri de lucru, Grigori Ivanovici a fost nevoit să muncească, ani în șir, pe la gospodăriile chiaburilor. Atunci s-a lămurit că nici exploatarea chiaburească nu e mai „bună“ decît cea a societăților petrolifere americane, engleze sau olandeze.

Dar G. I. Kubrak mai are și altfel de amintiri. Sînt amintirile despre solidaritatea muncitorilor. Dacă patronii îl suspectau și-l prigoneau, în schimb chiar din ziua cînd a pășit pe pămîntul țării noastre a fost primit de muncitorii romîni cu încredere și prietenie caldă și frățească. Și dacă a împărțit cu ei traiul amar al exploataților, a împărțășit și lupta lor pentru o viață mai bună.

La vîrsta de 73 de ani, Grigori Kubrak lucrează astăzi în atelierul de cazangerie al cooperativei „Ciocanul“ din Tîrgoviște. El transmite acum unui grup de șase tineri — pe care s-a angajat să-i califice la locul de muncă după metoda sovietică Kotlear — măiestria și cunoștințele sale tehnice. Cu toată vîrsta înaintată, Grigori Kubrak e mereu activ, mereu în fruntea luptei pentru a da țării

tot mai multe și mai bune produse, mai multe vagonete, betoniere, batoze.

Tot ca mecanic lucrează și fostul artilerist de pe „Potemkin” **Vasili Nikitici Gorobțov**. De cincizeci de ani în șir el lucrează zi de zi la aceeași întreprindere din Brăila — la fabrica de decorticat orezul. **V. N. Gorobțov** este azi fruntaș în întrecerea socialistă.

Și ceilalți potemkiniști, deși pensionari, continuă să lucreze: lăcătușul mecanic **Vasili Beaghin** din Constanța, **Matvei Demin** și **Sofroni Livițki** din București, **Leonti Cinilov** din Fieni (raionul Pucioasa), **Gavril Gavrilkin** din Brăila, **Pavel Glagolev** din Cîmpina și alții.

Unii potemkiniști lucrează în agricultură. Astfel **Danil Pavlenko** este mecanic agricol la S.M.T.-ul din comuna Ziduri (raionul Rîmnicu-Sărat, regiunea Ploiești).

De cînd a poposit în acest sat, el și-a câștigat încrederea și dragostea țărănimii muncitoare. În fiecare duminică, la oră, flăcăii și fetele făceau roată în jurul lui și îl rugau să le povestească despre răscoala de pe vas. Pavlenko nu se lăsa mult rugat și le povestea cu plăcere episoade din răscoala de pe „Potemkin”. Le preciza că el, matrozul Pavlenko, este acela care în primele minute ale răscoalei a avut ideea să arunce în mare registrul de observații asupra purtării marinarilor, pe care comandantul vasului îl umpluse cu

tot felul de însemnări cu caracter polițist și răuvoitor.

Pavlenko și-a găsit repede o a doua patrie în țara noastră, unde domnea aceeași stare de înapoiere ca și în Rusia țaristă, unde robii de pe moșiile boierești trăiau la fel de mizerabil ca și semenii lor din regiunea Poltavei, de unde venise el.

Pavlenko povestește cum a luptat după eliberarea țării noastre pentru înfăptuirea reformei agrare în raion. Alături de alți țărani muncitori, Pavlenko a măsurat moșiile boierești — pe care muncise patruzeci de ani în șir — spre a fi date în stăpânirea țăranilor fără pământ și cu pământ puțin. Cunosbind, ca mecanic, toate mașinile agricole din raion care aparțineau moșierilor, Pavlenko a putut împiedica sabotajul moșierilor, care încercau să ascundă sau să deterioreze inventarul agricol. Aceste mașini — salvate prin vigilența potemkinistului — au fost apoi date în folosință S.M.T.-ului din Ziduri, care tocmai se înființase. Astăzi mașinile agricole care aparținuseră moșierilor sînt îngrijite cu atenție și dragoste de Pavlenko și de tovarășii săi de muncă, împreună cu care ară brazde adînci pe ogoarele țăranilor muncitori.

„Deși am 74 de ani — a spus el —, voi munci cu și mai multă însuflețire în rindul mecanizatorilor, pentru înfăptuirea politicii partidului, în dorința de a apuca și cu socialismul în noua mea patrie — Republica Populară Romînă“. Și bătrînul muncește, într-ade-

văr, cu însuflețire. Pe panoul de onoare din Rîmnicu-Sărat se află fotografia lui la loc de cinste.

La marginea orașelului Vaslui — într-un cartier de agricultori și grădinari — se află casa modestă a fostului ochitor de pe „Potemkin“ **Ivan Afanasievici Sceblîkin**. E o casă mărunță — tipică pentru satele moldovenești —, cu prichici și prispă joasă și o grădiniță în care primăvara înflorește mălinul, vara — crinii, bujorii și macii, iar toamna — tufă-nica.

Nu departe de casa lui moș Ivan, pe lunca Vasluietului, se află tarlaua rodnică a întovărășirii agricole „13 Decembrie“. Ivan Sceblîkin e unul din fondatorii ei și stîlpii ei de azi. După ce s-au întovărășit aproape 40 de gospodari, moș Ivan i-a învățat să muncească așa cum trebuie, să îngrijească și să lucreze culturile. El i-a îndemnat să cultive sfecla de zahăr, care le-a adus un venit de zeci de mii de lei. Septuagenarul potemkinist e încă vînjos și, de dimineața pînă seara, poate fi văzut pe tarla, în mijlocul întovărășiților, ajutîndu-i să se deprindă cu metodele noi, sovietice, pe care le-a aflat din cărți: semănatul porumbului în cuiburi așezate în pătrat, însămînțarea grîului în rînduri dese. Prin aceste metode întovărășiții au recoltat 2.000 kg de grîu la hectar, dobîndind drapelul de frunțași în

Potemkinistul Ivan Sceblkin în mijlocul întovășiților din lunca Vasluiului, cu drapelul de fruntași în întrecere în muncile agricole.

întrecere, acordat de Sfatul popular al regiunii Iași.

Și ceilalți potemkiniști — în ciuda vârstei lor de 70—80 de ani — muncesc pentru România socialistă.

Sînt foștii tunari, mecanici, fochiști și semnalizatori care, cei dintîi, au înălțat drapelul roșu al revoluției pe cel mai puternic dintre vasele de război ale țarului, sînt fii curajoși și devotați ai poporului rus, care au băgat spaima în moșierii și capitaliștii din toată lumea.

Grea a fost viața lor în Rusia țaristă, apoi în România burghezo-moșierească. Dar au avut fericirea să vadă — la bătrînețe — prinzînd viață idealul pentru care, în tinerețea lor, puseseră mîna pe arme.

„Frămîntările și revolta marinarilor din 1905 — a spus potemkinistul Mitrofan Ignatici Koșilev — au căpătat răspuns în 1917, iar pentru noi, cei plecați din Rusia, abia în 1944“.

A N E X Ă

TABLOU

**de numele și funcțiunea tuturilor marinarilor cuirasatului :
„Cneaz Potemchin“ de Taurida din flota Mărei Negre ¹**

Funcția	Numele și prenumele	Observații
comandor	Antonov Feodor	
	Afonin Nicolae	
	Armanov Mitrofan	
	Andronic Silvestru	
Semnalizator	Antifeev Seimen	
	Acalzin Efim	
	Andreev Fedor	
	Andriuhin Fedor	
Elev toboșar	Artiuhin Ivan	
	Antonov Fedor	
	Alexandrov Grigore	
	Alcaz Fedor	
marinar cl. I	Aseev Teofan	
	Alexenev Toma	
	Arșinov Vladimir	Intors la 9 decembrie prin consulatul Dobrogea
	Afanasiev Petru	
marinar cl. I	Aculinchin Iacov	
	Alexev Petru	La comisia judiciară
	Asafov Dimitrie	La Sevastopol la com. jud. „Veha“
	Antonenco Roman	Dus la echipaj

¹ Arhiva centrală a Institutului de istorie a partidului de pe lângă C.C. al P.M.R. (Fondul „Potemkin“, dosar nr. 30). Documente recent descoperite completează acest tabel.

Funcția	Numele și prenumele	Observații
fochist cl. II	Avcsentiev Grigore	
fochist cl. II	Andreianov Andrei	
marinar cl. II	Angheev Tihon	
fochist elev	Ataev Maxim	
	Astafiev Dimitrie	
	Adam Ivan	
mecanic torpi- lor	Andrașof Sidor	
	Alexeev Nicolae	
	Butcov Zaharia	
	Boico Serghei	In Sevastopol adus din Constanța
Comand. super.	Borcean Alexandru	
	Biriucov Ivan	
	Burcov Pavel	
	Boronco Ștefan	
	Braterschii Mihail	
	Belozerdov Ivan	
	Baldin Ivan	Trimis din Feodosia
	Bredcovschi Semen	
	Belenco Ștefan	
	Bulavca Nicolae	
	Bolcasnicov Zaharia	
	Biciu Iacob	
	Barabas Vasile	
	Babcenco Carp	
	Burlea Nicolae	
	Buzin Vasile	
	Belegradov Eremei	Intors la 20 august prin consulatul Galați
	Basov Evgraf	
	Bredihin Efim	Inchis comisia jud. unul din căpetenii, reținut Moscova
marinar cl. II	Babca Vasile	
	Borjenco Luca	
	Bocearnicov Nicolae	
marinar cl. II	Bacov Semen	
	Babanin Roman	

Funcția	Numele și prenumele	Observații
fochist elev	Balaniuc Ivan	
	Balațchi Naum	
	Bogomalov Mihail	
	Bolgarev Iacob	
	Bescetav Mihail	In Sevastopol adus din Constanța
	Bondarev Ilie	
	Bucovschi Fedor	
	Barabaș Climentie	
	Baracovschi Vasile	
	Blagoi Ivan	Intors la 16 mai prin consulatul Galați
	Barabaș Ignat	
	Balinda Ivan	In Sevastopol la com. jud. „Veha” din Nico- laev.
	Batiev Efim	
	Bibichin Grigorie	
	Belenco Trofim	
	Bereza Anton	
	Belu Procopie	In Sevastopol adus din Constanța
	Belicov Alexandru	
	Bogdanov Ivan	
	Bandurin Mihail	
	Balinc Naum	
	Boicenco Andrei	
	Buzenco Cosma	
	Berdin Dimitrie	In Sevastopol adus din Odesa com. „Prut”.
	Bogdanov Mihail	
	Babenco Filip	
	Batenchi Vasile	
	Barabaș Mihail	
	Babanschi Safron	
	Barabanciuc Fedor	
	Bocai Zinovie	
	Bicagin Vasile	
	Blohin Petru	
	Bezsonov Petru	

Funcția	Numele și prenumele	Observații
șef cuartier 9 decembrie la Tulcea	Cuzminov Nestor	In Sevastopol adus din Constanța
	Corovenschi Fedor	Idem Idem
	Curilov Pavel	Inchis la comisia judi- ciară
	Calășnicov Ivan	
	Cneazov Ivan	
	Cobileantchi Ivan	
	Caplii Grigorie	Intors în Rusia cu va- porul „Bulgaria“ la 13 mai 1906
	Calmucov Fedor	
	Canibaș Dimitrie	
	Cecalov Filip	In Sevastopol adus din Constanța
galvanizator	Cononenco Mihail	
	Cirianenco Demian	
	Claus Iacov	
	Conovalov Leontie	
	Chirpev Ilie	
	Cicencov Andrei	Intors 16 mai 1907 prin consulatul Galați
	Culicov Zaharia	
	Crafcenco Emilian	
	Crasnouhov Andrei	
	Chitaigorodski Conrad	
șef timonier elev	Curbatov Sava	In Sevastopol la com. Jud. prin „Veha“
	Carpenco Iacov	
	Costenco Mihail	
	Craleveț Timofei	
	Crivenco Pavel	
	Capot Semen	Adus în Sevastopol prin Constanța
șef scafandrier	Cerebocihin Ivan	
gornist elev	Cuzmin Nicolae	
	Comarnitchi Onofrie	
	Cazianov Leontie	
	Cojanin Conrad	

Funcția	Numele și pronumele	Observații
marinar cl. I	Cazanov Frol Cuzmerciuc Leontie Colbașa Petru	
La Tulcea	Ciubenco Chiril Costenco Dimitrie Cehanov Alexei Cehanov Ivan Carabanov C-tin Cuhman Petru Coșelev Mitrofan Cerednicenco Ilie Cozlenco Ivan Cunchel Henrich Cacaran Ion Coșelev Vasile Cihan Filip Cadumenco Nichita Cuhta Petru Cravcencho Cuprion Circa Efrim Croniscenco Tihon Caseli Petru Chitaev Sidor Cucereavii Demian Corpenco Ivan Crivoi-Ded Stepan Cravțov Ignat Chihtenco Achim Culemin Ivan Cebotarev Ivan Culacov Boris Cernov Vladimir Corșacov Ivan Cubrac Grigorie Cviridov Averchi Covalev Ivan Coch Cristian Cunițin Semen	

Funcția	Numele și prenumele	Observații
Sanitar Plot și conop	Caberda Ivan	
	Ceporev Nicolae	
	Ceabanov Iacov	
	Calinic Fedor	
	Cocerghin Serghei	
	Culicov Grigorie	
	Cecin Vasile	In Sevastopol adus din Constanța
	Costenco Nicolae	Idem adus la comit. jud. din Nicolaev
	Ceban Andrei	
	Capleanca Pavel	
	Celeadin Semen	S-a dus din Odesa la Georgia
	Cîlinov Leontii	
	Cernișin C-tin	La 9 decembrie la Tulcea
	Capți Ivan	A rupt portretul țarului
	Condratiuc Ignat	
	Curhanov Acsentie	
	Crușcov Ivan	
	Curnasov Matvei	
	Cașnighin Fedor	In Sevastopol adus din Galați
mecanic cl. II	Cavalenco Ivan	
	Cobilchin Andrei	
	Coceanin Ivan	Intors la 7 septembrie prin Constanța
	Cotlear Sofron	
	Cluselev Ivan	Intors la 6 septembrie în Rusia prin Iași
	Cradogen Grigorie	
	Carmașcenco Evghenie	
	Carnacev Alexei	
	Crupschi Grigorie	
	Coșuba Dorofei	Trimis în Feodosia
	Chirchin Miron	
	Cucereavii Sava	
	Cojușca Nicolae	
	Cicea Mihail	
	Cvașa Semen	

Funcția	Numele și prenumele	Observații
	Colomențev Pavel	
	Cușnir Ivan	
	Cahanov Petru	
	Cnivelev Vasile	
	Cavalenco Ivan	
	Culeavțev Vasile	
	Costenco Emilian	
	Covalev Fedor	
	Cetula Vladimir	
	Camîșnii Ștefan	
	Cernii Trofin	
	Crincov Andrei	
	Cerenti Emilian	
	Crivapotchin Iacov	
	Clecov Ivan	
	Cneazev Tihon	
	Cocegarov Afanasie	
	Ceaplea Fedor	
	Coltunov Petru	In Sevastopol adus din Constanța
	Chisilev Iosef	
	Covalinciuc Eremei	
	Coladca Nichifor	
	Cuzenco Cosma	
	Crasman Andrei	
	Cazacov Nicolai	
	Corsa Mare	
	Calina Fedor	
	Crimin Nichifor	
	Cuharenco Moisei	
	Culișev Grigorie	
	Comisarov Semen	
	Dincenco Iosif	Inchis la com. judiciar
	Doncic Alexandru	In Sevastopol adus din Constanța
	Doroșenco Ivan	In Sevastopol adus din Odesa prin „Pрут”
	Dema Dimitrie	
	Dudim Ilarion	

Funcția	Numele și prenumele	Observații
artilerist de cuartier	Dabușev Pantelei	
	Dobrovolschii Nichifor	
	Demin Timofei	
	Dieacov Gheorghe	
	Deev Vasile	
	Dușca Semen	
	Demidov Ivan	
	Dil Fridrih	
	Durișov Grigorie	
	Dodon Ivan	
	Demidov Dimitrie	
	Danilcec Ivan	
	Denișenco Ștefan	
	Dimitrenco Atanasie	
	Davidenco Constantin	
	Dombovischi Trofim	
	Dimitriev Laurentie	
	Dumin Stepan	
	Dabrovenco Archip	
	Dimitriev C-tin	
	Dubreagă Ivan	
	Deșeatnicenco Andrei	
	Eagupov Mihail	
	Egorov Vasile	Inchis la comisia judi- ciară
	Erlembuș Gotlib	
	Efimenko Efim	
	Evsnicov Zinovii	
	Erehin Timofei	
	Eghel Egor	
	Efimenko Moisei	
	Efremov Mihail	Intors în Rusia la 12 no- iembrie prin consulatul Galați
	Ennișcenco Tihon	
	Emelianov Evlampie	
	Ermolaev Emilian	
	Ejicov Alexandru	Intors la 16 mai prin consulatul Galați

Funcția	Numele și prenumele	Observații
galvanist	Ermacov Ivan	
	Emilianov Alexei	
	Elmii Gustav	
	Ejcov Lazăr	
	Erimin Nichifor	
	Elmanov Pavel	
	Femin Ivan	
	Fisenco Pavel	
	Fochin Ivan	
	Fomicenco Alexei	
	Fedorenco Fedor	
	Fursaev Nichita	
	Fedeășin Ivan	
	Fotin Pahom	Adus din Odesa la jud. instr. „Pрут“
	Frolov Ivan	
	Filipov Zaharia	
	Fenico Iacov	
	Fișov Zinovei	
	Fein Vilhelm	
	Gorbunov Iacov	
semnalizator marinar cl. I	Gujva Afanasie	
	Gasanenco Mihail	
	Grebanciuc Fedor	
	Gumeniuc Omfroi	
	Greasnov Fedor	În Sevastopol adus din Odesa la comisia jud. „Pрут“
semnalizator marinar cl. I	Gancearinco Nichifor	
	Grincenco Vasile	
	Glușcenco Iacov	
	Golic Mihail	
	Grigoraș Pantelei	
marinar cl. I	Guzi Serghei	Din Odesa dus la „Geor- gia“
	Gudnicenco Molofei	
	Gopanenco Egor	A fugit la Feodosia cu cuiasatul și s-a pre- zentat de bunăvoie.
	Gorcian Emilian	

Funcția	Numele și prenumele	Observații
marinar cl. II	Gavlițchi Serghei Gorbacev Evdochin Gorencean Ștefan Garchil Adam Gaenco Dimitrie Gaptarev Petru Gubschii Efim Gusev Nicolae Guselnicov Ivan	Prins în Feodosia Adus din Odesa la jud instr. „Pruț“
	Goncearov Avcsentii Gutuiuc Efim Glușcenco Ivan Gaivoronschi Zinovii Guzev Constantin	
mașinist cl. I	Godnu Anton	
mecanic cl. I	Gericavii Semen	Intors în Rusia la 18 septembrie 1905 prin consulatul Galați
	Gordienco Zaharia Galubov Dimitrie	In Sevastopol adus din Constanța
	Golovcov Andrei Griden Daniel Glagolev Procopie Gorelov Daniil	
fochist rev cl. I	Golovanov Petru Golovatenco Procopie Gorienco Alexei Gorelchin Daniel Gavrilov Afanasie Gordienco Anton Gunschîn Gavriel Ghețț Frideric Holovatchi Conrad Hazov Ilie Hitev Vasile	
elev toboșar	Huba Serghei	

Funcția	Numele și prenumele	Observații
9 decembrie la Tulcea	Horohov Alexandru	In Sevastopol adus din Constanța
	Holeavca Stepan	
	Havstov Gherasim	
	Hohlov Mihail	Intors la 12 august prin consulatul Galați
	Hutoreanschi Iulian	
	Hațenco Gherasim	Intors la 6 septembrie prin consulatul Galați
	Hanin Fedor	
	Hmelevschi C-tin	
	Himicev Alexei	
	Holeavca Pavel	
miner	Handiga Marc	La Sevastopol adus din Odesa jud. instr. „Prut“
	Hohreacov Nicolae	
	Horobeț Vasile	
	Iacovetz Vasile	
	Ivanov Grigorie	
	Ivarov Dimitrie	Intors la 16 mai 1907 prin consulatul Galați
	Ivanenco Nestor	
	Ivanciuc Ivan	
	Isaenco Timofei	
	Iurasov Nicaudr	
marinar cl. I	Ivanov Levreantii	
	Iudin Anton	
	Marionov Filip	
	Ilien Vasile	Intors la 9 iulie 1907 prin Ismail
	Iglavoi Ivan	Idem la 20 august prin consulatul Galați
	Ivanov Nicolae	
	Ivașev Grigorie	
	Iurcenco Nicolae	In Sevastopol la com. jud. „Veha“
	Ilarionov Ivan	
	Ivanov Ilie	
	Iartev Petru	In Sevastopol adus din Constanța

Funcția	Numele și prenumele	Observații	
fochist cl. II	Ivanov Iasiif	Idem	Idem
	Iamenco Fedor		
	Iașcov Andrei		
	Iamenco Fedor	Absolvent al școlii de fochiști; din lipsă de loc nu a fost numit	
	Ilimer Emil		
	Juravlev Egor		
	Jabolda Epifan		
	Juravlev Iosev	In Sevastopol adus din Constanța	
	Jerzdef Anton		
	Krasnihin Fedor		
	Kogearghin Ivan		
	Kulic Vasile		
	Lepinschi Ilie		
	Lebedev Nicolae		
	Lisavoi Maxim		
	Lascavcenco Leontii		
	Lipatov Fedor		
	Licov Ivan		
	Lisac Ignat		
	Litvinenco Ioan		
	Leascenco Trofim		
	Luțev Fedor	In Sevastopol adus din Constanța	
marinar cl. I	Lisițin Petru		
	Lunev Fedor		
	Lutenco Pavel		
marinar cl. II	Litvenenco Ivan		
	Lahtionov Maxim		
timonier	Lisagurschii C-tin		
	Lobov Andrei		
fochist cl. I	Lapin Iacov		
	Logvihov Ivan		
	Leontiev Vasilie		
	Losciuin Ivan		
	Mihailenco Vasile	Inchis la com. secția judic. prezentat la echipaj la 25 iunie	

Funcția	Numele și prenumele	Observații
Instructor major	Murscov Alexandru	In Sevastopol adus la com. jud. „Pruț”
	Morozov Ivan	
	Mirolubenco Filip	
	Mașcenco Gavriil	
	Martinov Grigorie	
	Murmov Vladimir	
Semnalizator	Mescereacov Anton	Adus la Sevastopol prin Constanța
	Mascenco Evdochin	
	Mednicov Ivan	
	Murențev Andrei	
Șef gornist	Muscatenco Vasile	
	Muhovatii Andrei	
	Marchel Alexei	
	Matveenco Timofei	
	Mamoșin C-tin	
	Modenco Mihail	
marinar cl. II	Mocan Pavel	
„ „ I	Musatov Dorofei	
	Musorov Petru	
	Maramenov Ivan	
	Mescireacov Pavel	
marinar cl. II	Maloteev Cuzima	Intors la 6 septembrie prin consulatul Galați
	Murifia Andrei	
felcer cl. I	Mozgovei Filip	In Sevastopol adus com. „Veha” din Nicolaev idem idem
	Morozov Daniel	
	Mastițhii Ivan	
	Martinenco Fedor	
	Mugolov Trofim	
	Mihailov Serghei	
	Muhin Eucelian	Dus la echipaj la 27 iunie
	Medvedev Iacov	
	Malsev Ilarian	8 aprilie 1906 plecat
	Mihailenco Ivan	
	Malinev Moisei	
	Martimenco Mihail	

Funcția	Numele și prenumele	Observații
	Marmul Grigorie Macheev Fedosei Medvedev Timofei Mahov Matvei	Intors la 26 noiembrie prin consulatul Galați
	Marușchin Osip Mișanov Grigorie Mahota Stepan Manuilov Maxim	La Sevastopol adus din com. jud. „Veha” din Nicolaev
	Migacev Fedor Matușenco Afanasie	Capul răscoalei a ucis cu propria-i mână pe co- mandorii : Golikov, Ghibarovschi, Neupo- caev Toma și alți ofi- țeri. A poruncit ca să fie aruncat în apă g-ral Smirnov. A luat parte la comitetul ce condu- cea cuirasatul ș.a.
	Macarov Alexandru Martoianov Tihon Negrescu Vasile Neguriță Mihail Nosov Pavel Nochitei Ignat Nenasev Alexe Necrașevici Grigorie	Intors în Rusia prin Reni la 13 mai 1906
	Naslednicov Mihail Neceaeu Efim Norijnii Sava	Intors în Rusia prin consulatul Galați la 12 noiembrie
	Nesterenco Petru Naumenco Ivan Neupocaeu Filip	La Sevastopol adus din Odesa la com. jud „Prut”
	Nicolaev Mihail	

Funcția	Numele și prenumele	Observații
timonier	Niculin Petru	
	Nedbailenco Petru	
	Naidenov Nicolae	
	Nichișchin Vasile	
	Niculin Andrei	
	Naboga Egor	In Sevastopol adus din Constanța
	Ozerov Afanasie	
	Olihovschii Petru	
	Ovcearov Iacov	
	Omarovschii Pavel	
	Osmanschi Egor	+ (mort N. T.)
	Onejco Petru	
	Ocrasnischi Adolf	
	Onufrienco Grigorie	
	Ochin Procopie	
șef toboșar	Ovcinikov Iacov	
	Osipov Semen	
	Perepadin Eacov	
	Puică Stepan	
	Pisarev Ion	
	Pogorneaș Fedor	9 decembrie la Tulcea
	Popica Roman	
	Pavlenco Tihon	
	Pereiaslița Serghei	
	Pancratov Chiril	
9 decembrie Tulcea	Peatacov Feodor	
	Podust Miron	In Sevastopol adus com. jud. „Veha” prin Ni- colaev
Scafandrier	Peresedov Pavel	
	Poldoroțchii Grigorie	
	Parișcuro Anton	
	Platuicov Fedor	
	Popruga Fedor	Inchis la com. jud.
	Pahno Ivan	
	Procopenco Iacov	
	Popov Afanasie	

Funcția	Numele și prenumele	Observații
marinar cl. II	Pereverzov Egor	Intors în Rusia la 20 august prin consulatul Galați
	Pereverznicov Saueii	În Sevastopol prin Constanța
	Pancov Petru	
	Pidonov Petru	
	Pavlenco Iosef	
	Peca Elisei	
	Petrenco Gavriil	
	Potzolchin Petru	
	Pisciulin Nichita	
	Plotnicov Pavel	
	Podrușca Petru	
	Pughini Vasile	
	Pojidaev Ilie	
	Paținc Pavel	
	Pusteacov Daniel	
	Perelighin Cuzma	
	Proda Serghei	
furier cl. III	Prilatov Alexandru	
	Pogorelov Nicolae	
	Pelisenco Mihail	
	Poleacov Petru	
	Promeachin Filip	
	Progornițchii Vasile	La Sevastopol adus com. jud „Veha” din Nicolaev
	Procopenco Petru	
	Prohorov Boris	
	Pelipenco Vasile	
	Polnectov Alexei	
	Postica Petru	
	Perepelișin Fedor	În Sevastopol adus din Constanța
	Petrenco Grigorie	
	Pavlenco Mihail	
	Poleacov Egor	
	Prasolov Andrei	
	Perereva Macarie	

Funcția	Numele și prenumele	Observații
fochist elev	Potrenco Martin	In Sevastopol adus din Constanța
	Preis David	
	Pencard Iosef	
	Parhomenco Anton	In Sevastopol adus la com jud prin „Pruț“
	Priscepa Dionisie	Intors la 16 mai prin Galați
	Rezțov Evlampie	
	Rozenco Kiril	
	Rachitin Grigorie	
	Ragulin Egor	
	Rejcov Vasile	
	Raievschi Gherasim	In Sevastopol adus la com jud prin „Pruț“
	Robuleț Isac	
	Rojancov Vasile	
	Raim Florian	
	Rudenco Nicolae	
	Romeț Ilie	
	Rotelmer Alexandru	
	Ribas P. Trofim	
	Reșetnicov Macsim	
	Rijev Alexandru	
	Riznicenco Efticii	comisia judiciară
	Razdobudin Vasile	La Sevastopol adus din Odesa la jud. instr. „Pruț“
	Rudocvas Vasile	
	Romanov Mihail	
	Ruban Evtihin	
	Rodin Stepan	
	Reabco Fedor	
	Rogacev Alexandru	
	Rebrov Fedor	Intors la 9 iulie prin jandarmii din Ismael
	Romanov Vasile	
	Reabțov Gavriil	In Sevastopol adus din Constanța
	Reabașapco Artem	
	Repin Ivan	

Funcția	Numele și prenumele	Observații
	Rejii Nicolae	
	Semachin Semen	
	Severniov Alexandru	
	Sednenco Iosep	
	Semin Egor	
	Suncerchin Petru	
	Starcov Dimitrie	
	Samailov Ivan	
	Sandul Roman	
	Sedunenco Iosip	
	Sevelev Gariil	
	Serdenco Pantelei	
	Sidnicov Mihail	
	Sterbac Sava	
	Sveț Ivan	
	Soldatchin Roman	
	Saprunov Grigorie	
	Spevciuc Fedor	
	Stohovschii Grigorie	
	Samoilenco Arsentie	
	Socolov Cuprian	
	Samers Frideric	
	Scoreatin Dimitrie	
	Samocihin Teodosie	In Sevastopol adus prin Constanța
	Șestas Taras	Intors de bunăvoie la 1 august 1905 prin con- sulatul Tulcea
	Sivogalov Maxim	
	Stanco Vasile	
	Sloșnița Egor	In Sevastopol adus la com. jud „Veha” din Nicolaev
	Șaranov Ilarion	
	Schin Vasile	
	Sinițin Fedor	
	Scobel Mihail	
	Strecalov Ivan	Intors la 23 august prin Galați
	Șablin Ivan	

Funcția	Numele și prenumele	Observații
	Sapocinikov Vasîlie	Intors la 16 mai 1907 prin Galați
	Sirotin Alexei	
	Slonev Ivan	
	Soloviev Ivan	
	Șevcenco Ivan	
	Sitico Nicolae	
	Semroghei Procopie	
	Smirnov Fedor	
	Sorocoletov Matvei	
	Șvirepov Elifemii	Intors la 4 august prin Galați
	Sergheev Nicolae	
	Sirov Alexei	
marinar cl. I	Spiridonov Pavel	
	Senderev Serghei	
	Serdinc Ivan	
	Surjicov Ivan	
	Safonov Lev	
	Sterbina Ivan	
	Seprichin Ivan	
Lojnic	Savotcenco C-tin	
	Sabotcenco Grigorie	
	Svecinikov Grigorie	
vopsitor	Sucichin Ivan	
	Șiscarev Ivan	
	Șestopalev Vasile	
	Șerbin Afanasie	
	Scribnicov Zaharia	
	Stanenco Averchii	
	Sevcenco Fedor	
	Sorodov Egor	
	Stric Frederic	
	Soloviev Const.	
	Sțiur Daniel	
	Soloha Ivan	
	Sevcenco Efim	A fugit în Feodosia și a venit voluntar
	Spinov Ivan	

Funcția	Numele și prenumele	Observații
marinar	Sipolevici Nicolae Saprunov Chiril Salintin Fedor Slepcenco Gheorghe Striga Semen Sebachin Taras	
marinar cl. II	Șterbina Mefodii Scribchin Ivan Suharnicov Nichifor Siceev Alexandru	In Sevastopol adus din Constanța
fochist elev	Savilov Efim Ștețov Cuzina Șevcenco Semen Staroverov Ilie Saiapin Efim Semeniuc Ivan Sclearov Iacov Scabatur Cornei Samolim Egor Seștopalev Vasile Soloviev Nicolae Selig Anton Șașchin Filip Șincarenco Mihail Scribuev Timofei Sestidesiații Ilarion Strij Gavriel Sinic Dimitrie	Intors la 7 octombrie prin Galați
	Teslenco Hariton Tomenco Feodor Trihub Timofei Tupicov Fedor Ternevoi Ilie Teminev Alexei	In Sevastopol adus din Constanța
	Tocasiuc Petru	zis și Tuilenco. Intors în Rusia la 18 august prin Galați

Funcția	Numele și prenumele	Observații
marinar cl. I	Trubecanov David	
	Tocarev Petru	
	Titarenco Sila	
	Trubnicov Andrei	
	Țibulea Fedor	
	Timoșenco Semen	
	Tatarev Ivan	
	Turabaev Alexandru	
	Țarev Alexei	
	Tocarev Serghei	
	Ținbaluc Ivan	
	Țimbal Zaharia	
	Trastonetz Ilie	
	Torop Ivan	
	Țigancov Dimitrie	Intors la 19 octombrie prin Galați
	Taran Vasile	.
	Țulev Iacov	
	Tcacenco Semen	
	Tretiacov Petru	Intors la 4 septembrie prin Galați
	Uzov Vasile	
	Usacev Vartolomei	Adus la Sevastopol din Constanța
	Us Fedor	
	Vigulea Maxim	.
	Volașco Semen	
	Voronin Ilie	
	Volcin Pavel	In Sevastopol adus din Constanța
șef gabier	Votca Andrei	
	Vaculinciuc Grigorie + (ucis)	
	Vașciuc Chiril	
	Volșchi Moisei	Intors la 19 noiembrie în Rusia prin Galați
	Vedenlover Fedor	Inchis la com. jud. (indescifrabil. — n. n.) la Sevastopol prin Constanța
„ semnalizator	Vențeslavschi Anton	
	Vainberg Gotlib	

Funcția	Numele și prenumele	Observații
	Veitahovschii Adolf Vlasenco Savatii Vasiliev Nichifor	In Sevastopol adus din Constanța
mecanic cl. II	Vasilcenco Grigorie Voloșcenco Vasile	
fochist cl. II	Volobțiev Vasile Vasin Ivan	In Sevastopol adus din Constanța
	Vovc Pimon Zelechîn Grigorie Zadorojnii Ivan Zvircunov Matei Zaițev Vladimir	
șef de echipaj	Zibalov Dimitrie	In Sevastopol adus din Constanța
	Zubrilin Roman Zemleanschii Gavriil Zincenco Vlas Zubco Stepan Zinoveev Mihail Zinoveev Alexei Zolotarev Vasile Zanlasnev Alexei	La com. jud. prins în Feodosia
	Zaharcenco Ivan Zubcenco Mihail Zinoviev Vasile Zvingtev Dimitrie	In Sevastopol adus din Constanța
	Zembanoi Ignat Zimer Petru	

Cei însemnați cu o cruciuliță, însemnează după instrucțiunile Detașamentului Flotei Mărei Negre, că sînt uciși. (Adresa 3 iunie 1905) Pentru autenticitate a scris Șeful statului-major. —

Contra-Amiral
(ss) **Danilovschi**
Șef al statului-major
(ss) **Zilotic**

ILUSTRĂȚII

	<u>Pag.</u>
1. Crucişătorul „Potemkin“ la Constanța (1905) . . .	2
2. V. I. Lenin în 1905	11
3. Impuşcarea muncitorilor în fața Palatului de iarnă la 9 (22) ianuarie 1905. Tablou de pictorul I. A. Vladimirov. (Muzeul central „V. I. Lenin“ din Moscova)	17
4. Baricade la Moscova în timpul insurecției armate din 1905	25
5. Ecoul revoluției populare din Rusia în presa mun- citorească din România	35
6. Marele scriitor rus Maxim Gorki în 1905	40
7. Crucişătorul „Potemkin“ în portul Odesa	51
8. Grigori Nikitici Vakulenciuk	56
9. La căpăttiul lui Vakulenciuk (desen)	57
10. Răscoala marinarilor de pe crucişătorul „Potemkin“ (desen)	59
11. Crucişătorul „Potemkin“	61
12. Pe crucişătorul revoluționar. În fața tunurilor de mare calibru	65
13. Itinerariul crucişătorului „Potemkin“	66
14. Marinarl pe bordul crucişătorului „Potemkin“	68
15. Echipajul crucişătorului „Potemkin“ debarcă la Con- stanța	71
16. Debarcarea marinarilor de pe „Potemkin“ la Con- stanța	73

17. La Constanța, marinarii de pe „Potemkin” coboară în șalupe	74
18. Marinarii de pe „Potemkin” în drum spre orașul Constanța. În fund crucișătorul „Potemkin”	75
19. Marinarii de pe „Potemkin” se îndreaptă spre pământul României	77
20. Marinarul Afanasi Matiușenko, unul din conducătorii răscoalei de pe „Potemkin”, după debarcare	79
21. Potemkiniști bînd ceai la Brăila (1905)	83
22. Un grup de potemkiniști la Tulcea în 1906	85
23. Un grup de marinari de pe crucișătorul „Potemkin”	91
24. Un grup de potemkiniști care trăiesc în România (1955)	97
25. Ivan Sceblîkin rostind cuvîntul de mulțumire	101
26. Potemkiniștii sînt întîmpinați cu flori de către pionieri	103
27. Fostul marinar Sceblîkin înconjurat de pionieri a căror vîrstă nu însumează laolaltă cei aproape 80 de ani ai bătrînului potemkinist	106
28. „Acum 50 de ani, cînd bunicii voștri erau tineri, tineri...”, le povestesc potemkiniștii pionierilor	107
29. La o întîlnire a potemkiniștilor cu muncitorii din uzinele capitalei	109
30. Potemkinistul Vasili Pughin la strung în atelierul unde a lucrat cu aproape 50 de ani în urmă	112
31. Potemkiniștii admiră măiestria tinerilor strungari și mașinile noi ale uzinei „Steaua roșie”	113
32. „Din nou pe Marea Neagră”. Potemkiniștii împreună cu marinarii din Flota R.P.R. (iulie 1955)	115
33. Vizita potemkiniștilor la Constanța (iulie 1955)	116
34. Un grup de potemkiniști în mijlocul marinarilor romîni la Constanța. (În primul rînd, de la stînga la dreapta, potemkiniștii L. Cinilov, I. Ghibelnov, Z. Kulikov și F. Seliutin)	116
35. Noi generații de marinari	120
36. Întîlnirea unor vechi prieteni. Potemkiniști din R.P.R. în vizită la tovarășii lor de luptă din U.R.S.S.	121
37. Într-una din stațiile metroului din Moscova	122
38. Potemkiniști din R.P.R. vizitează Expoziția agricolă din Moscova	123

39. Prezidiul ședinței festive de la Moscova cu prilejul zilei Flotei Maritime Militare	125
40. Întîlnirea frățească de la Moscova între grupul de potemkiniști din România și potemkiniști care trăiesc în U.R.S.S. (În curtea Kremlinului)	129
41. Potemkiniști din R.P.R. în fața Universității „M. Lomonosov” din Moscova	133
42. În fața mausoleului lui V. I. Lenin și I. V. Stalin	135
43. Vizitînd locurile istorice ale Kremlinului...	136
44. La Kremlin...	137
45. Tovarășul A. I. Mikoian, vicepreședinte al Consiliului de Miniștri al U.R.S.S., membru în Prezidiul C.C. al P.C.U.S., felicită pe potemkinistul Leonti Cinilov	138
46. Potemkiniștii din U.R.S.S. arată tovarășilor lor din R.P.R. monumentele arhitectonice ale Kremlinului. (Pe primul plan, de la stînga la dreapta, potemkiniștii Kulikov, Lîcev și Ghibelnov)	139
47. La Moscova, potemkiniștii din R.P.R. sînt însoțiți de tovarășii lor de luptă din U.R.S.S.	140
48. În sala de lectură a Institutului de istorie a partidului de pe lîngă C.C. al P.M.R., potemkiniștii își povestesc amintirile	146
49. Potemkiniștii Ghibelnov și Britkovski în 1905	148
50. Ivan Vasilievici Ghibelnov în 1905	150
51. Ivan Vasilievici Ghibelnov în 1955	150
52. Potemkiniștii Denisenko, Barșov, Kulikov (de la stînga la dreapta) fotografiați la Sevastopol în 1905	153
53. Potemkinistul Makei își deapănă amintirile în fața microfonului...	159
54. Potemkinistul Ivan Sceblîkin în mijlocul întovărășirilor din lunca Vasluiului, cu drapelul de fruntași în întrecere în muncile agricole	179

CUPRINS

Pag.

I

Prima revoluție populară din Rusia (1905— 1907)	7
Revoluția populară din Rusia și țara noastră .	30
Răscoala marinarilor de pe crucișătorul „Po- temkin“	46
Potemkiniștii în România	70

II

Aniversarea a 50 de ani de la răscoala marina- rilor de pe crucișătorul „Potemkin“	95
Potemkiniștii din R.P.R. la Moscova.	118

III

După 50 de ani ,	145
Întilnirea veteranilor răscoalei de pe vasul „Potem- kin“ care trăiesc în R.P.R.	

ANEXA

Tablou de numele și funcțiunea tuturilor marinarilor cuira- satului: „Cneaz Potemchin“ de Taurida din flota Mărei Negre	183
Ilustrații	205

Lei 2,75